

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони
Европа инвестира в селските райони

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ 2016-2023 г.

СДРУЖЕНИЕ "МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ЛЯСКОВЕЦ – СТРАЖИЦА"

СЪДЪРЖАНИЕ И СТРУКТУРА НА СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР
(ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ)
 шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15

Описание на МИГ :
 (не повече от 3 страница)

1.1. Данни за общини и населени места, които попадат в територията на МИГ:

- списък на общините, обхванати от МИГ;	1. Община Лясковец 2. Община Стражица
- списък на населените места, обхванати от МИГ;	1.Община Лясковец град Лясковец село Джулюница село Добри дял село Драгижево село Козаревец село Мерданя 2.Община Стражица град Стражица село Асеново село Балканци село Благоево село Бряговица село Виноград село Владислав село Водно село Горски Сеновец село Железарци село Кавлак село Камен село Кесарево село Лозен село Любенци село Мирово село Николаево село Нова Върбовка село Ново градище село Царски извор село Сушица село Теменуга
- брой жители на	1.Брой жители на територията на община Лясковец: 12 664

териториите обхванати от МИГ;	<p>жители.</p> <p>2. Брой жители на територията на община Стражица: 12 331 жители.</p> <p>Общ брой жители за територията на МИГ: 24 995 жители.</p>
-------------------------------	---

1.2. Карта на територията:

Местната инициативна група Лясковец - Стражица обхваща територията на общините Лясковец и Стражица с 28 общ брой населени места. Територията на МИГ Лясковец и Стражица е непрекъсната и хомогенна и съвпада с територията на общините Лясковец и Стражица като се ограничава от техните административни граници. На територията на МИГ се разполагат 2 града Лясковец и Стражица, които са административните центрове на двете общини и 26 села.

МИГ „Лясковец-Стражица“ е разположена в Северен централен район и заема част от Дунавската хълмиста равнина и Предбалкана в границите на общините Лясковец и Стражица. Двете общини се намират в Северния централен район на планиране от ниво 2. Районът се характеризира със специфична флора и фауна, с редки и изчезващи видове включени в червената книга на България и голямо разнообразие от ценни лечебни растения. Запазени са естествени гори от дъб. Богато разнообразие от животински видове обитават обхваната територия.

Структуроопределящи икономически отрасли на МИГ-територията са машиностроене, хранително-вкусова, текстилна промишленост, производство на хартия и картон и изделия за дома – радиатори, камини, отоплителни инсталации. Важно значение за развитието на територията играе и земеделието и отраслите, свързани с преработка на продукти от селското стопанство – млекопреработваща промишленост, винопроизводство, хлебопроизводство и месопреработка.

Разпределението на промишленото производство по населени места е крайно неравномерно. Фирмите са съсредоточени предимно в градовете. Има няколко малки предприятия и преработвателни предприятия от хранително – вкусовия сектор, които функционират по селата. В останалите населени места индустриалния бизнес има символично значение и почти навсякъде регистрира спад в относителния си дял.

Природните условия и почвените ресурси са предпоставка за отглеждането на пшеница, ечемик, царевица и слънчоглед, като добивите от декар обикновено са над средните за страната.

Традиционен отрасъл за района е зеленчукопроизводството.

МИГ „Лясковец-Стражица“ е ЮЛНЦ, учредено на 22 март 2010 г. като резултат от изпълнени дейности по проект на подмярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответните територии за потенциални местни инициативни групи в селските райони“ от Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013 г. По проекта е създаден капацитет за прилагане на подхода Лидер на територията на общините Лясковец и Стражица, регистрирана е МИГ, разработена е Стратегия за местно развитие съвместно с всички заинтересовани страни и представители на местната общност, извършени са богат набор от текущи информационни дейности, създаден е административен капацитет.

На 13.10.2011 г., МИГ „Лясковец-Стражица“ подписва Договор за одобрение на Стратегия за местно развитие с общ бюджет 4 000 000 лева по мярка 41 „Прилагане на стратегиите за местно развитие“ и по мярка 431-1 „Управление на местни инициативни групи, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия за местните инициативни групи, прилагащи стратегии за местно развитие“ от приоритетна ос 4 ЛИДЕР на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.

За 4 годишен период на прилагане на Стратегията за местно развитие МИГ е изпълнил 97% от предвидения бюджет за инвестиции в общо 10 мерки от ПРСР.

Това е сериозна мотивация и заявка за надграждане на постигнатите резултати, поддържане и разширяване на създадения капацитет на територията на МИГ, разработване на настоящата Мултифондова стратегия за ВОМР, която има целенасочени дейности за постигане на социалното приобщаване и намаляване на бедността; за съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност; за използване потенциала на културното наследство; за фокусиране върху иновациите и насърчаване на устойчивата и качествена заетост.

Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията
(не повече от 2 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания):

Местните общности от територията на общините Лясковец и Стражица активно и дългосрочно ръководят инициативите за създаване на свои собствени подходи за развитие на териториите посредством прилагане на подхода Лидер.

През периода 2014 – 2020 година процеса продължава, чрез прилагане на Водено от общностите местно развитие (ВОМР).

МИГ „Лясковец-Стражица” е създадена през 2010г. като резултат от изпълнени дейности по проект на подмярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответните територии за потенциални местни инициативни групи в селските райони” от Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013 г. От 2008 г. на територията на МИГ се създава и надгражда капацитет за прилагане на подхода Лидер на територията на общините Лясковец и Стражица, регистрирана е МИГ, разработена е Стратегия за местно развитие съвместно с всички заинтересовани страни и представители на местната общност, извършени са богат набор от текущи информационни дейности, създаден е административен капацитет. МИГ има успешно изпълнена Стратегия за местно развитие с постигнати основни стратегически цели: подобряване на качеството на живот в територията, чрез разнообразяване на възможностите за заетост, повишаване на качеството на услугите за населението и укрепване културните традиции на местната общност; засилване конкурентноспособността на земеделските стопанства и преработените в тях продукти, за по-добра пазарна реализация; подобряване капацитета на местната общност за управление развитието на територията, чрез ЛИДЕР подхода.

Активността и ангажираността на заинтересованите страни от територията на МИГ се поддържа повече от 6 години.

С изпълнение на дейностите по Подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности” на Мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от ПРСР 2014-2020 г., МИГ структурира своята територия за прилагане на подхода ВОМР и разработване на нова Стратегия за местно развитие.

МИГ е реализирал над 20 информационни и консултации събития за подготовка на Стратегия за местно развитие.

За целта бяха използвани разнообразни форми на информиране, обучение и консултиране на заинтересованите представители на местните общности от населените места в обхвата на МИГ, свързани с популяризиране процеса на разработка на стратегията – информационни срещи, семинари, информационни конференции.

Паралелно с дейностите за популяризиране на процеса бяха осъществени и дейности, свързани с подготовка на стратегията, в т.ч. работни срещи, свързани с консултиране за подготовка на стратегията, информационни срещи, свързани с консултиране с местната общност, обществено обсъждане на стратегията.

С проведените 2 информационни конференции стартира процеса по подготовка на МИГ-територията. На конференциите е предоставена информация за проекта по подмярка 19.1., за подхода ВОМР и за възможностите които се предоставят за местно развитие, чрез Многофондово финансиране, както и обобщена информация за реализираните дейности и напредъка в работата с

отделните заинтересовани страни.

За създаване на капацитет на екипа и местните лидери МИГ е реализирал 4 на брой обучения със над 30 участника. В работните и информационни срещи на територията на МИГ са участвали представители от различни сектори, като МИГ е обхванал всички 28 населени места. Във всяко населено място МИГ е предоставил материали, свързани с подхода ВОМР и подготовката на Стратегията в своите информационни точки, с което косвено е обхванал голяма част от местното население и е осигурил възможност за обществено включване.

Съвместно с външни експерти МИГ е реализирал 10 работни събития за консултиране подготовката на Стратегията. Работните събития са профилирани по отделни групи от заинтересовани страни: само за представители на селското стопанство (зеленчукопроизводители, пчелари, лозари, винопроизводители, овощари, животновъди и др.), само за представители на местните микропредприятия (фирми в сферата на търговията, услугите, местните производства, преработвателната промишленост, туристическите услуги, занаяти и др.); само за нестопанския сектор (сдружения, клубове и НПО с екологична, спортна гражданска насоченост), само за социални организации и институции от двете общини, главно за обсъждане на мерки по ОП „РЧР”; с местната власт (представители на общините Лясковец и Стражица) за планиране на мерки в публичния сектор; срещи с представители на малцинства и уязвими групи.

МИГ е реализирал и общи срещи за консултиране подготовката на Стратегията с представители от всяка заинтересована страна, на които са споделени изводите, приоритетите, проблемите, целите на Стратегията и мерките за тяхното постигане, идентифицирани от всяка среща и е разработена обща рамка на Стратегията.

По време на срещите за консултиране подготовката на Стратегията са идентифицирани и обсъдени настоящите проблеми и ограничения пред територията на МИГ, както и бъдещите цели и приоритети за местно развитие, обвързани с надграждане на вече постигнатите резултати от изпълнената Стратегия.

От направените анализи стана ясно, че територията на МИГ има капацитет за изпълнение на Многофондова Стратегия за местно развитие. Участниците в срещи обсъждаха поотделно за всяка мярка от ПРСР и ОП „РЧР” възможните интервенции и мерки, допустимите дейности, които да следват поставените цели и приоритети, допустимите бенефициенти.

Обсъдени са и критериите за финансиране на проекти към Стратегията, като според участниците от различните заинтересовани страни трябва да се осигури предимство на проекти, осигуряващи устойчиви работни места, качествена заетост, създават местни продукти и добавена стойност, разнообразяват неземеделските дейности и водят до подобряване качеството на живот.

За по-широко обществено съгласуване на подготвената Стратегия МИГ е реализирал 3 на брой обществени обсъждания - по едно за територията на общините Лясковец и Стражица и едно заключително обсъждане с участници от цялата територия на МИГ.

По време на обществените обсъждания са представени целите, приоритетите, мерките и бюджетите в Стратегията, като е обсъден максималния праг на публичния принос за всяка от мерките, както и бюджет за всяка мярка като част то общия бюджет.

По време на обсъжданията е представен обобщения анализ за нуждите и капацитета за развитие на територията за всеки от секторите. Предоставена е възможност за внасяне на писмени коментари и предложения по съдържанието на стратегията, като постъпилите мнения и препоръки са отразени и приети на следващо обществено обсъждане.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията:

При изпълнение на своята Стратегия за местно развитие в периода 2010-2015г. МИГ е работил с различни представители от следните сектори-на местната власт, на частния бизнес, на селското стопанство и на неправителствения сектор. Със стартирането на подхода ВОМР на територията на МИГ са привлечени освен старите участници и нови заинтересовани страни, които са групи от лица с общ интерес и възможности, свързани с реализиране на стратегия за ВОМР.

Във връзка с включването на ОП“Развитие на човешките ресурси“ МИГ е включил нови заинтересовани страни от социалния сектор, вкл. и представители на хората с увреждания и етническите малцинства

По смисъла на Наредба 22 от 14.12.2015г., §1, т.4 на Допълнителните разпоредби, „Заинтересована страна“ е група лица с общ интерес и възможности, свързани с реализиране на стратегия за ВОМР, включително и като потенциални получатели на финансова помощ и ползватели на резултати от нейното изпълнение.

Тъй като стратегиите за ВОМР се разработват и проектите се избират от местната група и местните заинтересовани страни, процеса се движи от енергията и проявената инициативност на местните заинтересовани страни, включително от младите хора.

Както заинтересовани страни като потенциални получатели на финансова помощ и ползватели на резултати от нейното изпълнение.

При разработване на Стратегията на МИГ „Лясковец-Стражица“ са участвали следните групи заинтересовани страни:

- Групата на земеделските производители, вкл. и кооперации;

- Групата на частния бизнес е представена предимно от местни производствени микропредприятия, търговия, услуги и преработвателна/хранително-вкусова промишленост.

- Групата на публичните органи е представена от местната власт – Община Лясковец, Община Стражица, различни дирекции, социални институции и организации.

- Групата на нестопанския сектор, работещ в сферата на културно-просветната и информационна дейност.

- Групата на нестопанския сектор, работещ в социалната сфера и уязвимите групи/малцинствата/хората с увреждания.

- Групата на нестопанския сектор, работещ в екологичната сфера, младежките дейности, спорта и гражданското развитие.

- Групата на хората с увреждания – представена е от организации, работещи с хора с увреждания от територията на двете общини, както и от доставчици на социални услуги.

- Групата на малцинствата на територията на МИГ е представена от формална организация от роми.

МИГ е разработил база с данни от заинтересовани страни/групи, с които продължава активна комуникация, свързана с последващите намерения на страните към Стратегията за ВОМР.

Заинтересованите страни са представили над 40 свои идеи и намерения към настоящата Стратегия за ВОМР. Заинтересованите страни са поели ангажимент да участват в прилагането на Стратегията за ВОМР и чрез своите представители да защитават интереса на своя сектор, както и да спомагат за успешно изпълнение на Стратегията. Представители на определените заинтересовани страни участват и в Общото събрание на местната група.

Описание на ситуацията в района към момента на кандидатстване:
(не повече от 10 страници)

3.1. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

Обща справка за територията на МИГ: Приложение №1

Идентифицирани нужди на територията на МИГ:

- Необходимост от създаване на благоприятни условия за живот и работа на местното население с цел намаляване на миграцията и обезлюдяването на малките населени места.

Мотиви: През последните 15 години има рязка тенденция към намаляване на населението на територията на общините Лясковец и Стражица. През периода жителите са намалели с над 7 000 души. Човешкият ресурс е намалял с близо 20%, което довежда до трайно обезлюдяване в малките населени места от територията на МИГ.

- Нужда от създаване на механизъм за осигуряване на заетост, производства, условия за бизнес и предприемачество на територията на МИГ, особено в селата, които показват тенденция към намаляване броя на жителите в трудоспособна възраст.

Мотиви: Основната част от населението, около 60%, живее в двата общински центъра. Делът на живеещите в Лясковец и Стражица като градски центрове плавно се увеличава през последните 10 години, като това се дължи на по-бавните темпове на намаляване на броя на населението в сравнение с населението в селата.

- Нужда от качествена интеграция и преодоляване на социалната и икономическа изолация на малцинствените общности на територията на МИГ.

Мотиви: Характерно за обхванатата територия е, че съществуват населени места с голям % от население, характеризирани като „население в неравностойно положение”.

- Нужда от обновяване/модернизиране на спортната инфраструктура и създаване на условия за масов спорт и младежки дейности в малките населени места;

- Необходимост от задоволяване потребностите на населението от системни занимания с физически упражнения и спорт, и формиране на трайни навици за водене на здравословен начин на живот;

- Необходимост от създаването и предлагането на условия за упражняване на различни видове спорт.

Мотиви: Обектите на спортната инфраструктура се намират в лошо състояние и е необходимо тяхното обновяване чрез привличане на инвестиции.

Възможностите за спорт се свеждат до спортните съоръжения в училищата, които също имат нужда от осъвременяване и подмяна на настилки, отсъстват спортни и фитнес площадки.

В селата на територията на МИГ почти липсват изградени съоръжения за спорт.

Състоянието на спортните съоръжения на територията на МИГ е незадоволително.

- Нужда от реализиране на действия за усвояване на потенциала и необходимост от възстановяване на затихнали традиции в сектора на селското стопанство: зеленчукопроизводството, овощарството и лозарството.

Мотиви: Природните условия и почвените ресурси са предпоставка за отглеждането на пшеница, ечемик, царевица и слънчоглед, като добивите от декар обикновено са над средните за страната и поради това тези производства в сектора на земеделието са преобладаващи.

- Необходимост от диверсификация на местната икономика и възможност за алтернативна заетост и допълнителни доходи, които предоставя обединяващият отрасъл туризъм.

Мотиви: На територията на МИГ степента на изграденост на туристическа инфраструктура (особено атракции) е все още незадоволителна, с оглед на наличния природен и антропогенен потенциал за развитие на туризъм. Туристическата инфраструктура е слабо развита. Липсва инвентаризация и проучване на територията. Възможности за туристическо развитие съществуват, основани на съхранената природа, липсата на големи замърсители на околната среда и традициите в областта на фолклора, обичаите, традициите. Липсва изградена настанителна база. Хотелиерството и ресторантьорството е един от слабо развитите сектори на територията на МИГ.

- Необходимост от обновяване и доразвитие инфраструктурата на културните институции и средища с цел предоставяне на повече и по-разнообразни културни и информационни услуги.

Мотиви: МИГ „Лясковец - Стражица” принадлежи към българските селища с вековни традиции, които го превръщат в крепител на българския дух. В общо 20 от населени места на МИГ-а има работещи читалища с библиотеки. Всички те развиват и културно масова дейност, като повечето от Читалищата се характеризират с остаряла и амортизирана читалищна база.

- Нужда от подкрепа за създаване и популяризиране на местна марка туризъм.

Мотиви: Територията на МИГ има неоползотворени ресурси за развитието на алтернативния туризъм. Алтернативните форми на туризъм обединяват туристически пакети или отделни туристически услуги, които се определят като алтернатива на масовия туристически продукт по начин на предлагане и протичане.

- Необходимост от модернизация на земеделските стопанства и повишаване качеството на произвежданата продукция.

Мотиви: Обслужването в земеделието се извършва от машинен парк, който включва комбайни, верижни и колесни трактори, сеялки, култиватори, плугове, пръскачки, сламопреси, тороразпръскачки, брани, косачки и други. Паркът е остарял и са необходими инвестиции за неговото обновяване.

- Идентифицирана нужда от създаване на организации на зеленчукопроизводителите и стоково тържище на територията на МИГ.

Мотиви: Една от сериозните слабости в отрасъла е недостатъчното обединяване на земеделските стопани в асоциации и сдружения за защита на техните интереси пред различните държавни институции.

- Пчеларите на територията на МИГ трябва да се стимулират да увеличат и модернизират своето производство, за да доставят местни продукти за нуждите на туризма и общественото здраве. Подкрепата на пчеларството ще осигури алтернативни доходи в животновъдството.

Мотиви: Пчеларството също е традиционен подотрасъл на животновъдството с потенциал за развитие на територията на община Стражица, но в последните години динамиката в броя на пчелните семейства илюстрира колеблива посока на развитие.

- Като неотложна необходимост е адаптирането на туристически и обществени обекти за хора с увреждания.

Мотиви: Територията на МИГ се характеризира с изключително ниска степен на социализация и изграденост на инфраструктура за достъпност за хора с увреждания.

- Хората с увреждания, вкл. и деца с увреждания нямат възможност да спортуват или извършват

рехабилитация в специализирани и оборудвани за целта места.

- Необходимо е разнообразяване на социалните услуги и повишаване на тяхното качество. Подходящо е развитието на мобилни услуги за предоставяне на храна, комунално-битови услуги, помощ в домакинството, здравна и медицинска грижа, осигуряване на трудо- и арт терапия, други.

Мотиви: Предвид регистрираните устойчиви тенденции за намаляване и застаряване на населението на общината, както и приоритетите на политиката за сближаване на ЕС за периода 2014 г. - 2020 г., особен интерес представляват възможностите за финансиране на иновативни услуги в общността, насочени към нуждите на възрастни хора, вкл. самотно живеещи извън общинския център и младежи и лица в трудоспособна възраст, живеещи в малките населени места.

- Необходимост от подобряване на бизнес средата и възможности за насърчаване на предприемачеството и иновациите за конкурентен местен бизнес.

Мотиви: Подпомагането на местния бизнес чрез подобряване на бизнес средата и осигуряването на инвестиции ще осигури устойчиви работни места с възможност за прилагане на интегрирани мерки, съчетание между обновяване на производството, квалификация и наемане на човешки ресурси.

- В малките населени места инфраструктурата за отдых и облика на населените места са в незадоволително състояние. Необходимо е да се инвестират средства за подобряване цялостния облик в селата и създаване на условия за отдых.

Мотиви: В по-голяма част от селата на територията на МИГ обществената инфраструктура е в лошо състояние, липсват места за отдых, селата не са добре благоустроени и са непривлекателни за младите хора.

- На територията на МИГ има нужда от изграждане на бизнес – подкрепящи структури (бизнес център или бизнес-инкубатор) за подпомагане на бизнеса.

Мотиви: Изграждането на бизнес център ще подпомогне комуникацията между местните фирми и предприятия с търсещите работа жители в трудоспособна възраст и ще насърчи младите хора да бъдат наемани в местните производства.

Идентифициран потенциал за развитие на територията на МИГ:

Валоризацията на територията на МИГ ще допринесе за използване потенциала на природните територии за развитие на туризъм и на селскостопанските за развитие на земеделието.

Транспортната инфраструктура и качеството на предоставяните от нея услуги, в т.ч. достъпността до населените места, производствените зони и местата за отдых и туризъм е ключов потенциал за социалното, културно и икономическо развитие.

Потенциал за пазарно ориентиране на местните фирми в сферата на машиностроене, металообработване, хранително-вкусова, текстилна промишленост, производството на хартия и картон, и на изделия за дома – радиатори, камини, отоплителни инсталации;

Възобновяват се характерни за района производства, с нови мощности, отговарящи на изискванията на ЕС – млекопреработване, преработка, производство на вино и хляб.

Потенциал за увеличаване на земеделското производство поради наличието на голяма плодородност и висока продуктивност на почвата, подходящи за земеделие.

Налични ресурси от големи площи земеделска земя, подходящи за биологично земеделие.

Все още са запазени традиционните земеделски практики като отглеждане на лозя, зеленчуци, плодове и животновъдство с потенциал за развитие.

Устойчиво нараства броя на частните стопани, занимаващи се с традиционни животновъдни практики - овцевъдство, пчеларство, отглеждане на овце и птици, предпоставка за развитие на селски туризъм.

Развитие на териториална идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер. Потенциал за създаване на интегриран туристически продукт на базата на наличните природни и антропогенни ресурси и традиции, и превръщането им в атракции за посетителите, е необходимо условие за превръщането на територията в дестинация за алтернативен туризъм.

Потенциал за развитие на растениевъдството, който следва целенасочено да се насърчава с подходящи пакети от стимули. Потенциал за възстановяване на затихнали традиции, са зеленчукопроизводството, овощарството и лозарството.

За разлика от промишлеността и селското стопанство, търговията е сравнително по-адаптируем на икономически предизвикателства и бързооборотен сектор, чийто потенциал за развитие е винаги необходимо да се подкрепя. Изпълнява „спасяващи“ функции за територията както в моменти на икономически дисбаланси, така и по отношение на диверсификацията на местната икономика.

През изминалия програмен период гражданските организации и Общините на територията на МИГ „Лясковец – Стражица” придобиха добър капацитет и изградиха потенциал за участие в Стратегията за местно развитие. На територията на МИГ са одобрени и договорирани общо 28 проекти в публичния сектор, като 40% от тях са реализирани от неправителствения сектор и местните читалища.

Застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите поражда необходимостта от непрекъснато повишаване на общия потенциал и учене през целия живот на работната сила. Развития аграрен сектор на територията създава условия за въвеждане на практики за производство на топлинна и/или електроенергия, чрез използването на остатъчни горски и земеделски продукти. Това е една от сферите с висок потенциал на развитие и потребност от целенасочено въздействие, съчетано с подходящи стимули за подкрепа.

Потенциал за увеличаване на разсадниковите площи, в които да се отглежда посадъчен материал за създаването на нови площи с трайни насаждения от сливи, ябълки, вишни, череши, малини, касис, арония, къпини, ягоди и др. Потенциал към коопериране на стопанствата между селскостопански производители със същата или производствена специализация, между доставчици на суровини и материали, между изкупвателни организации, сътрудничество с преработвателни предприятия и складови бази.

Инвестиционните намерения на местния бизнес и главно на микропредприятията са свързани основно с инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към: развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги), производство или продажба на продукти, развитие на услуги във всички сектори, производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление, развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.

 Разширено описание на основните ограничения в секторите на местното развитие:

Приложение №3

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ:

- Групата на земеделските производители, вкл. и кооперации, занимаващи се със зеленчукопроизводство, което е традиционен местен отрасъл, пчелари, производители на грозде, овощари, зърнопроизводители, билкопроизводство и др., животновъди – занимаващи се с овцевъдство, говедовъдство и отглеждане на птици. Тази група има интерес от развитие на конкурентно земеделие и животновъдство, производство на местни продукти с високо качество и създаване на сдружение на производителите със собствено тържище.

- Групата на частния бизнес е представена предимно от местни производствени микропредприятия, търговия, услуги и преработвателна/хранително-вкусова промишленост. По-слабо са представени малките предприятия. Местния бизнес има общи идеи и интереси за развитие на клъстър, регионални марки и модернизиране на производствени бази с цел по-конкурентно присъствие на пазарите. Основните заинтересовани страни са в подсекторите на промишлеността, които се развиват са: производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение, производство на основни метали, производство на метални изделия, без машини и оборудване, производство на храни и напитки; производство на мебели, производство на текстилни изделия и производство на облекло, производство на радиатори, ел.нагреватели, отоплителна техника, слънчеви инсталации, камини; металообработване, производство на велпапе и опаковки.

Основни заинтересовани страни от подсектора на преработвателната промишленост са: преработка на етерично-маслени култури, дървопреработка, мелничарска промишленост; Хлебопроизводство, месопреработващи, млекопреработващи, производство на вино.

- Групата на публичните органи е представена от местната власт – Община Лясковец, Община Стражица, различни дирекции, социални институции и организации.

- Групата на нестопанския сектор, работещ в сферата на културно-просветната и информационна дейност е представена от местните Читалища, които са основни средищни центрове в населените места, имат изграден капацитет и общ интерес да реализират проекти в сферата на културното и селското наследство, развитието на занаяти и атракции за туризма и др.

- Групата на нестопанския сектор, работещ в социалната сфера и уязвимите групи/малцинствата/хората с увреждания е представена от няколко сдружения, които имат опит в работата по социални проекти, предоставянето на социални услуги в общността и дейности в интерес на социално ограничените групи хора.

- Групата на нестопанския сектор, работещ в екологичната сфера, младежките дейности, спорта и гражданското развитие е представена от сдружения с общ интерес да реализират идеи за осигуряване на условия за спорт и отдых на територията на МИГ, проекти за обществено включване и опазване на природното наследство.

- Групата на малцинствата на територията на МИГ е представена от формална организация от роми, живеещи в населени места с многобройно ромско присъствие-селата Добри Дял, Камен, Асеново и др.

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

 Пълен вариант на силни и слаби страни, възможности и заплахи на територията на МИГ:

Приложение №2

СИЛНИ СТРАНИ

- Добре развито селско стопанство в сферата на зърнените култури;
- Традиции и добри условия за развиване на зеленчукопроизводство и овощарство;
- Наличие на структуроопределящи за местната икономика преработвателни предприятия;
- Наличие на добри транспортни комуникации от регионално, национално и международно значение;
- Оптимизирана образователна и социална инфраструктура;
- Развита система от публични услуги, удовлетворяваща местните потребности;
- Богато културно-историческо наследство;
- Благоприятно географско положение с преминаване на стратегически транспортни коридори – пътни и ЖП;
- Благоприятни почвено-климатични условия за развитие на селското стопанство;
- Силно и устойчиво развит сектор на преработващата промишленост, с приоритетно направление;
- Равнището на безработица е около средното за страната и под средното за областта;
- Добре функционираща Местна инициативна група в партньорство с община Стражица;
- Благоприятна екологична обстановка, въпреки развитието на сектора преработваща промишленост;
- Придобит опит в усвояването на средства финансирани от оперативните програми и други източници;
- Добре развити и пазарно ориентирани машиностроене, металообработване, хранително-вкусова, текстилна промишленост, производството на хартия и картон, и на изделия за дома – радиатори, камини, отоплителни инсталации;
- Добре развит малък и среден бизнес в сектора на търговията, услугите и преработвателната промишленост;
- Наличие на свободен сграден фонд и терени на територията, подходящ за инвестиции в производства;
- Възобновяване на характерни за района производства, с нови мощности, отговарящи на изискванията на ЕС – млекопреработване, преработка, производство на вино и хляб;
- Развита мрежа от организации - клубове на пенсионера, читалища, домове и др.;
- Наличие на материална база за реализация на културни дейности във всяко населено място от общината.

СЛАБИ СТРАНИ

- Неблагоприятна демографска картина;
- Висока безработица за територията на община Стражица;
- Висок дял на неграмотните и ниско образованите лица за територията на община Стражица;
- Липса на квалифицирани кадри;
- Неподдържани хидромелиоративни системи;
- Слабо развит горски сектор;
- Недоизградена и в лошо състояние техническа инфраструктура;

- Липсва туристическа инфраструктура;
- Сравнително по-ниско равнище на доходите в общината спрямо средното за страната;
- Стойности на основните икономически показатели по-ниски от средното за страната;
- Развитие на отрасли, които се характеризират предимно с по-ниски нива на заплащане;
- Силна концентрация на икономическата активност в един сектор и зависимост на общинската икономика от малко на брой големи предприятия;
- Негативна демографска тенденция;
- Значителни различия на дела на заетите и икономически активните в общинския център и периферията;
- Устойчива тенденция на увеличаване на броя на безработните до 29 години;
- Недоизградена канализационна мрежа в населените места;
- Липса на бизнес – подкрепящи структури (бизнес център или бизнес-инкубатор) за територията на общината за подпомагане на бизнеса;
- Миграция сред специализираните кадри и млади хора;
- Липса на изградена туристическа инфраструктура, липса на организиран достъп до културно-исторически и природни места;
- Частично загубени външни пазари и редуцирано вътрешно потребление за фирмите от преработващата индустрия;
- Наличие на доста стари, но все още действащи технологии в преработвателната промишленост и опасност от срыв в традиционните производства;
- Недостатъчно организиран процес за консултиране на бизнеса и гражданското общество и неизградена и недостатъчно ефективна бизнес и пазарна инфраструктура;
- Липса на предприемаческа култура сред местното население в МИГ територията;
- Тенденция на застаряване на населението и снижаване на квалификацията на работната ръка в т. ч. застаряване на хората и самодейците, поддържащи културната дейност в двете общини.

ВЪЗМОЖНОСТИ

- Разработване и изпълнение на мултифондова стратегия за местно развитие, чрез Местната инициативна група;
- Повишаване на обществения интерес към формите на алтернативен туризъм;
- Повишаване на изискванията за качество на хранителните продукти;
- Внедряване на финансови инструменти за подпомагане на малките земеделски стопанства и МСП;
- Въвеждане на по-ефективни производства на базата на иновации;
- Осигуряване на необходимия финансов ресурс от национални и международни програми за реализация на проекти на територията на общината;
- Използване на наличния финансов ресурс, вкл. През следващия планов период за подобряване на енергийната ефективност на публичния, производствения и частния сграден фонд;
- Диверсифициране на общинската икономика, вкл. чрез подкрепа за селското стопанство и развитие на икономически дейности в селата и развитие на индустриалните зони за привличане на нови инвестиционни инициативи;
- Наличие на финансиране за програми и допълващи дейности в сферата на културата, образованието, социалните услуги и човешките ресурси;

- Активизиране и оптимизиране работата на културните институции в страната чрез средищни центрове за местно развитие;
- Защита и гарантиране правата на работещите и здравословната работна среда за извършване на дейности;
- Обмен на добри практики, между регионално и международно партньорства в сферата на културата, образованието и социалната политика.
- Обогаляване на традиционни фестивали и събори, провеждани на територията на МИГ с нови събития;
- Реализиране на демонстрационни проекти за запазване на културните традиции и предаването им през поколенията;
- Обогаляване на материално-техническата база на читалищата за иновативни културни събития и услуги;
- Подкрепа за развитие на занаятите и творческите индустрии, чрез създаване на ателиета на открито и промоция на занаятите;
- Насърчаване развитието на специализирани и регионални туристически продукти, чрез използване на местните ресурси.

ЗАПЛАХИ

- Задълбочаване на миграционните процеси;
- Липса на инвестиционен интерес към общини извън градските агломерации;
- Поява на рискове от непредвидими природни и обществено-политически събития;
- Продължаване на негативните тенденции, свързани с изменение на климата;
- Влошаване на демографските характеристики и неблагоприятни миграционни процеси;
- Неблагоприятна икономическа ситуация, отразяваща се на размера на инвестиции на бизнеса и разкриването на работни места;
- Финансова невъзможност на общинските бюджети да осигуряват необходимото съфинансиране в процеса на усвояване на структурните и европейски фондове;
- Липса на свеж паричен ресурс за реинвестиране на фирмите и липса на условия за подобряване на микроклимата в предприятията;
- Наличие на конкурентни производства, възнаграждения и социални придобивки за хората в близки до територията градове;
- Опасност от нефинансиране на планирани вече инфраструктурни проекти по европейските програми;
- Демотивация на населението и бизнеса в условията на рецесия и реална криза във финансовия, социалния, икономическия и др. сектори;
- Липса на компенсаторни механизми за справяне с последиците от настоящата финансова криза и прекратяване на инвестициите от страна на частния бизнес;
- Въведени високи изисквания от страна на Европейския съюз за качеството на продуктите;
- Липса на доверие сред обществеността в държавните институции, местната власт и гражданските организации;
- Глобалното затопляне и все повече увеличаващите се климатични промени като заплаха за развитието на земеделски дейности и продукцията, природни бедствия на местно ниво.

3.4. Потребности на уязвимите и малцинствени групи, при наличие на такива:

Пълно описание на идентифицираните уязвими групи: Приложение №4

Основни уязвими групи:

- Етнически малцинства на територията на МИГ;
- Група – деца, живеещи в семейства в неравностойно социално положение;
- Група – деца с физически и психически увреждания, с емоционални и поведенчески затруднения и деца със специални образователни потребности;
- Риска група - хора с увреждания;
- Хора, чакащи за настаняване в специализирани институции;
- Самотни възрастни хора с увреждания;
- Хора, за които възниква спешна нужда от предоставяне на социални услуги;

Потребности:

- Разширяване на обхвата на социални услуги за деца и семейства от етническите малцинства;
- Развитие на устойчиви мобилни социални услуги за населението от цялата територия на общината;
- Създаване на мобилен център за обществена подкрепа на деца и семейства в неравностойно положение;
- Повишаване на статуса на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация;
- Мотивиране и стимулиране на хората в риск да се справят с проблемите си;
- Включване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация във всички форми на обществения, икономическия и културния живот на Общината;
- Активизиране на гражданското общество за толерантност и съпричастно към маргинализираните групи;
- Осигуряване на достъп до консултации и преглед на деца с увреждания;
- Насочване на деца в риск и техните семейства към социални услуги;
- Благоустрояване на детски площадки в населени места с население от малцинствени групи, където има училище или детска градина;
- Услуги по информиране и консултиране на ромското население за наемане на работа, според образованието и квалификацията им;
- Включване на лица от ромски произход в курсове за квалификация и преквалификация;
- Продължаване и разширяване на дейността на Центъра за развитие на общността чрез формиране на местни клубове и назначаване на местен модератор;
- Създаване на ресурсен център по предприемачество за предоставяне на бизнес консултации и съвети за етнически малцинства, които искат да развият самостоятелна дейност и самонаемане;
- Създаване на социално предприятие за заетост на ромски жени в традиционни дейности (организиране на обучения за подготовка на бизнес план и разкриване на малка фирма; безплатни юридически и счетоводни консултации за стартиране на бизнеса);
- Популяризиране на ромската култура и традиции / празници, конкурси, фестивали/;
- Усъвършенстване и разширяване спектъра на дейностите по предоставяне на социалните услуги на възрастни хора в неравностойно положение;
- Оптимизиране и разширяване на дейностите и целевите групи, обхванати в центъра за социална

рехабилитация и интеграция /ЦСРИ/;

- Информационно обслужване на лицата с увреждания и създаване на предпоставки за успешната им реализация на пазара на труда;

- Осигуряването на преференциални условия, на данъчни облекчения за работодатели, наемащи хора с увреждания, ще стимулира разкриването на такива работни места;

- Адаптиране и социализация на места за отдых, обществени и публични сгради и пространства чрез достъпна архитектурна среда;

- Необходимо е обновяване и на вътрешната архитектура на обектите, като подходящи санитарни възли, специализирани места за хора с увреждания и т.н. Архитектурните, транспортните и комуникационни бариери пораждаат и психологически, което допринася за самоизолацията на лицата с двигателни проблеми.

- Съобразяването с европейските стандарти при изграждането на инфраструктурата е задължително условие за преодоляване на изолацията, несигурността, чувството за непълноценност и безпомощност на лицата с увреждания. Това ще гарантира достъпа до качествено образование, осигуряването на равни възможности за спорт, отдых, туризъм и участие в културния живот. Тези ограничения на околната среда поставят в неравностойно положение и други групи хора като майки с детски колички и възрастни хора;

- Осигуряването на специализиран транспорт за децата с увреждания до училища, детски градини и др. ще им гарантира в най- голяма степен интегрирането им в обществото, повишаването на качеството на живот, индивидуален подход при работа с тях под ръководството на квалифицирани специалисти.

- Предоставяне на услугата „от врата до врата“ за хора с тежки двигателни и множествени увреждания, ще им позволи да бъдат равностойни граждани на обществото, осигурявайки им възможност да участват в различни дейности от обществения живот като: да упражнят правото си на глас, да присъстват и участват в различни мероприятия, чрез които могат да защитят правата и интересите си, както и да осъществяват контрол върху дейността на изпълнителните органи.

В контекста на ВОМР, МИГ ще използва средства от ЕСФ за:

- Осигуряване на достъп до заетост на търсещите работа чрез обучение и мерки, пригодени към нуждите на пазара на труда;

- Подобряване устойчивото интегриране на младите хора, които не работят и не учат;

- Намаляване ранното отпадане от училище;

- Насърчаване равенството между мъжете и жените в достъпа до заетост и кариерно развитие чрез борба със стереотипите в образованието и обучението, намаляване на разграничаването по пол на пазара на труда, развитие на женското предприемачество и насърчаване на съчетаването на работата с личния живот при мъжете и жените;

- Развитие на индивидуални пътища за интегриране и повторно навлизане в трудовия живот за хора, отдалечили се от пазара на труда;

- Подобряване интегрирането на маргинализирани общности като ромските и борба с дискриминацията по пол, раса, етнически произход, религия или вяра, увреждания, възраст или сексуална ориентация;

- Насърчаване на социалната икономика и социалните предприятия.

Цели на стратегията:
(не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Стратегическите цели, приоритетите и специфичните цели за развитие на територията на МИГ чрез прилагането на Многофондова Стратегия за BOMP до 2020 година са определени на основата на прилагането на подхода „отдолу-нагоре” съгласно установените нужди, идентифицирани от анализа на настоящото състояние, SWOT анализа, анализа на тенденциите и процеса на информиране и консултации със заинтересованите страни в района на действие на МИГ и при отчитане измеренията на хоризонталните политики на Европейския съюз.

Цел 1:	Развитие на конкурентноспособна икономика и селско стопанство, базирани на стимулиране на предприемачеството, разнообразяване на дейностите и въвеждане на иновации в производствата.		
Приоритети	Стабилизиране и развитие на модерно земеделие за производство на качествени местни продукти с добавената стойност и иновациите в производството, преработката и маркетинга на земеделски продукти.	Укрепване на териториалната конкурентоспособност на местната икономика, осигуряване на възможностите за създаване на местен бизнес вкл. и чрез развитие на туризма, местна марка и местни продукти.	Подобряване нивото на оцеляване на микропредприятията, включително чрез насърчаване на предприемачеството, повишаване на производителността и фокусиране върху иновациите чрез въвеждането им в практиката.
Специфични цели	- създаване на условия за развитие на модерно земеделие; - стимулиране производството на качествени местни продукти; - въвеждане на иновации в земеделието и преработвателната промишленост	- повишаване на териториалната конкурентноспособност; - подпомагане диверсификацията на местната икономика; - брендиране на местна марка и местни продукти	- стимулиране на местното предприемачество; - въвеждане на иновации в местни производства; - подобряване конкурентноспособността на местната икономика

Цел 2:	Насърчаване на социалното приобщаване на територията на МИГ, подобряване на качеството на образованието и повишаване квалификацията на населението, вкл. насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила		
Приоритети	Подобряване на	Насърчаване на	Разнообразяване

	качеството на образованието и повишаване квалификацията на населението и подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места.	устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила;	предлагането на социални услуги, подобряване и изграждане състоянието на необходимата инфраструктура за тяхното развитие с цел повишаване качеството на живот на местното население, уязвимите групи и малцинствата.
Специфични и цели	- създаване на условия за повишаване квалификацията на населението; - подобряване достъпа до работни места	- предприемане на мерки за създаване на качествена заетост; - осигуряване на мобилност на работната сила на територията на МИГ	- повишаване качеството на предлаганите социални услуги за общността; - подобряване интеграцията на уязвимите групи и малцинствата на територията на МИГ

Цел 3:	Укрепване на териториалната идентичност, маркетинг и собствен бранд на база специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер с добавена стойност.		
Приоритети	Укрепване на териториалната конкурентоспособност, социално включване и по-добро качество на живот чрез подхода BOMP.	Насърчаване на ресурсната ефективност и използване потенциала на природното и културното наследство за въвеждане на иновативни практики в секторите с потенциал за добавена стойност.	Насърчаване капацитета на местната общност за участие в процесите за развитие на територията.
Специфични и цели	- повишаване на териториалната конкурентоспособност; - създаване на условия за социално включване	- използване на местните ресурси и потенциал за местно развитие; - създаване на добавена стойност за територията на МИГ	- широко обществено включване на местната общност в местното развитие; - създаване на капацитет за прилагане на BOMP

4.2. Специфични цели:

Стратегията за BOMP допринася и за постигане на специфичните за всяка програма цели, а именно:

1. по отношение на ЕЗФРСР:

- развитие и стимулиране на предприемачество и устойчив бизнес;
- развитие на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие;
- развитие на териториална идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;

2. за ОПРЧР:

- устойчива и качествена заетост за уязвими групи;
- мобилност на работната сила, както и повишаване квалификацията на населението за по-голямо съответствие на уменията на търсещите работа с нуждите на бизнеса;
- подобряване достъпа до социални услуги на различни групи социално изключени или в риск от социално изключване лица.
- развитие на социални предприятия за създаване на заетост за лица в неравностойно положение на пазара на труда.

4.3. Връзка между стратегията за ВОМР с характеристиките на конкретната територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация:

Визията за развитие на интегрираната територия на МИГ Лясковец – Стражица произтича от дефинираните възможности и ограничения от страна на активно ангажираната местна общност, като с най-висок потенциал за развитие се очертават специфичните местни ресурси и социалния капитал на територията. Като обща визия на стратегията за развитие на територията в резултат на активно прилагане на подхода отдолу – нагоре може да се дефинира следното:

Територията на „МИГ Лясковец – Стражица“ – зелена, устойчива и иновативна територия, с насърчаваща среда за предприемаческа активност, стимулираща социалното приобщаване и заетост на населението чрез интегрирано използване на местните ресурси и местната идентичност за повишаване качеството на живот.

Общата рамка на ОСП за периода 2014 - 2020 г. се отнася до по-интегриран, целенасочен и териториален подход за развитието на селските райони. Мерките за селските райони се координират с тези за останалите структурни фондове, като се търси ефекта на синергията и активното участие на местната общност при постигане на целите на стратегията за водено от общностите местно развитие.

Големият набор от съществуващи инструменти в рамките на втория стълб на ОСП се опростява, за да се съсредоточи върху подпомагането на: конкурентоспособността, иновациите, селското стопанство, основано на знания, навлизането на млади земеделски стопани, устойчивото управление на природните ресурси и балансираното териториално развитие.

ВОМР може да бъде полезен инструмент за овластяване на местните общности, включително групи в неравностойно положение, за подобряване на институционалния капацитет на местните заинтересовани страни и специално на НПО и за предизвикване на социални иновации на местно равнище.

Постигането на целите за развитие на селските райони, допринасящи за стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, следва да се осъществява чрез следните шест приоритета на Съюза за развитие на селските райони, в които са отразени съответните тематични цели на ОСП:

- Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони с акцент върху следните области;
- Стимулиране на иновациите, сътрудничеството и развитието на базата от знания в селските райони;
- Укрепване на връзките между селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и научноизследователската дейност и иновациите, включително с цел подобряване на екологичното управление и екологичните показатели;
- Насърчаване на качеството, добавената стойност и иновациите в производството, преработката и маркетинга на селскостопански продукти.

Съответствие на Стратегията за ВОМР с общинските планове за развитие на Община **Лясковец, Стражица** и с **Областната стратегия на област В.Търново за периода 2014-2020 г.**

Стратегията на МИГ е разработена в контекста на местната специфика, установените потребности и местния потенциал за растеж и в съответствие, като поставените цели и приоритети и предвидените мерки за изпълнение имат допълващ характер по отношение на регионалните, областните и общински стратегически и планови документи и предвиждат интегрирани интервенции с цел постигането на комплексен положителен ефект в развитието на територията.

Общински планове на Общините Лясковец и Стражица	Съгласуваност в Стратегията за ВОМР	Областната стратегия на област В.Търново за периода 2014-2020 г.
Стратегическа цел 1: -Постигане на устойчив растеж чрез повишаване жизнеспособността на местната икономика. - Подобряване на бизнес средата и възможности за насърчаване на предприемачеството и иновациите.	Първа цел: Развитие на конкурентноспособна икономика и селско стопанство, базирани на стимулиране на предприемачеството, разнообразяване на дейностите и въвеждане на иновации в производствата.	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Стратегическа цел 1 „Икономически растеж с по-високи темпове от средните за страната“. Постигане на устойчив растеж, базиран на ефективно прилагане на иновативни подходи, технологии и взаимодействие между аграрния сектор, преработващата промишленост, туристическия бранш и научния потенциал за повишаване конкурентноспособността на икономиката.
Стратегическа цел 2: -Постигане на приобщаващ растеж чрез повишаване на заетостта, социалното включване и диверсификация на доходите - Устойчиви, качествени и достъпни услуги за подобряване на социалния капитал и развитие на човешките ресурси. - Повишаване	Втора цел: Насърчаване на социалното приобщаване на територията на МИГ, подобряване на качеството на образованието и повишаване квалификацията на населението, вкл. насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: „Социална сигурност, равнопоставеност и перспективност“ Подобряване на здравния, образователния и социалния статус на хората за постигане на значително по-високи показатели по отношение на икономическата активност, заетостта и производителността на труда на населението .

качеството на социалната инфраструктура и подобряване на социалния капитал	мобилността на работната сила	
Приоритет 3: Туризм и културно-историческо наследство. Приоритет 1.1: Развитие на конкурентноспособна бизнес инфраструктура	Трета цел: Укрепване на териториалната идентичност, маркетинг и собствен бранд на база специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер с добавена стойност.	Стратегическа цел 3 „Съвременни инфраструктури, висококачествени комунални услуги, уникално културно наследство и съхранена околна среда“ Осигуряване на транспортна, комуникационна и енергийна свързаност на областта като интегрална част от дунавското пространство и изява на уникалното историческо и културно наследство в хармонично единство със съхранена околна среда.

Приоритети на ЕС за развитие на селските райони	Съгласуваност в Стратегията за BOMP	Цели на ПРСР 20140-2020
<u>Приоритет 2:</u> Увеличаване конкурентоспособността на всички типове земеделие и нарастване жизнеспособността на стопанствата; <u>Приоритет 3:</u> Насърчаване организацията на хранителната верига и управление на риска в земеделието	<u>Първа цел:</u> Развитие на конкурентноспособна икономика и селско стопанство, базирани на стимулиране на предприемачеството, разнообразяване на дейностите и въвеждане на иновации в производствата. <u>Втора цел:</u> Насърчаване на социалното приобщаване на територията на МИГ, подобряване на качеството на образованието и повишаване квалификацията на населението, вкл. насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила	Първа цел: осигуряване на устойчив и балансиран растеж на производството и преработката на селскостопански и горски продукти
<u>Приоритет 5:</u> Насърчаване на ефективността на използване на ресурсите и подкрепа на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в	Стратегията включва мерки, които адресират целите и приоритетите, поставени от Третия национален план за действие по изменение на климата 2013-2020 г. чрез насърчаване на инвестиции в енергийна ефективност; Подпомагането на биологичното	Втората цел – осигуряване на устойчиво управление и използване на природните ресурси, предотвратяване и адаптиране към климатичните промени

секторите земеделие, храни и гори;	производство отговаря на препоръките на Европейската Комисия за използване на инструментите и възможностите, предлагани от ЕФРЗСР, заложи в Европейския план за действие за бъдещето на биологичното производство в Европейския съюз	
<u>Приоритет 1:</u> Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;	Избраните цели и мерки в Стратегията за ВОМР са насочени към модернизирание и технологично обновление на земеделските стопанства и другите МСП на територията В стратегията се дава приоритет на проекти, включващи иновации в производството и преработвателната промишленост	Първа цел: осигуряване на устойчив и балансиран растеж на производството и преработката на селскостопански и горски продукти
<u>Приоритет 6:</u> Подкрепа за социална интеграция, намаляване на бедността и икономическо развитие на селските райони	Трета цел: Укрепване на териториалната идентичност, маркетинг и собствен бранд на база специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер с добавена стойност.	Третата цел: стимулиране на социално-икономическото развитие на селските райони с цел развитие икономическия потенциал, съхраняване на демографския потенциал и принос за социално включване на уязвими групи и ромите, икономическо възстановяване и овладяване на процеса на обезлюдяване и социално изключване

4.4.Описание на иновативните характеристики на стратегията

За 4 годишен период на прилагане на Стратегията за местно развитие МИГ е изпълнил 97% от предвидения бюджет за инвестиции в общо 10 мерки от ПРСР. Това представлява сериозна мотивация и заявка за надграждане на постигнатите резултати, поддържане и разширяване на създадения капацитет на територията на МИГ, разработването и прилагането на Мултифондова стратегия за местно развитие, която ще има целенасочени дейности за постигане на социалното приобщаване и намаляване на бедността; за съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност; за използване потенциала на културното наследство; за фокусиране върху иновациите и насърчаване на устойчивата и качествена заетост.

Стратегията на МИГ Лясковец – Стражица се отличава с иновативен характер поради прилагането на нови идеи и подходи на територията, генериране на нови начини на мислене и действие - нови пазари, нови продукти, услуги и социални иновации. Иновациите следва да се оценяват в зависимост от местните условия и по отношение на ефективността им в сравнение със съществуващите методи и решения, прилагани в тази територия: действие, което е иновативно на

определено място може вече да е било използвано на друго място.

Прилагането на иновации на селската територия е свързано преди всичко с промяна в начина на мислене, насърчаване на социалното предприемачество и развитие на социалния капитал, като всичко това подкрепено от благоприятстваща среда и интегрирана стратегия може да доведе до по-масовото навлизане на нови технологии и иновации в стопанските отрасли на територията на МИГ. Ключова характеристика за иновативност на стратегията на МИГ е прилагане на иновации при изграждане на мрежи и мобилизиране на социалния капитал, подкрепа за дейности, насочени към обучения и информиране, насърчаване по-широкото използване на ИТ средства и технологии, маркетинга и създаването на добавена стойност. Основните сфери на дейност, в които се очаква прилагане на иновации на територията на МИГ са:

- Алтернативни форми на туризъм, икономическата интеграция и местни партньорства, с прилагане на проекти, които обединяват различни производители и отделни местни икономически играчи за създаване на локална културна марка и предлагане на местен туристически продукт;
- Развитие на умения, обучение и стимулиране на социалното предприемачеството – трансфера на знания и умения за развитие на бизнес и нови услуги в селските райони, като едновременно се постига заетост и социално включване на групи в неравностойно положение;
- Иновации в стопанствата и маркетинга на продуктите, преработката на храни и хранителни вериги за доставка - създаване на работни места, стимулиране на предприятията да подобрят ефективността си, да придобият по-добри пазарни позиции; навлизане на нови пазари, стабилизиране на вече съществуващите дейности, разширяване на дейността, осигуряване на здравословни и висококачествени продукти.

Многофондовата стратегия за местно развитие на МИГ Лясковец – Стражица прилага иновативност в следните насоки:

1. Възможност за създаване на нов за територията продукт или услуга чрез иновативност на мерките, целите и проектите на заинтересованите страни.

За земеделието на територията на МИГ е важно прилагането на мерките от ПРСР за насърчаване на качеството, добавената стойност и иновациите в производството, преработката и маркетинга на земеделски продукти. Предвижда се също да се изпълняват дейности за укрепване на връзките в хранителната верига и насърчаване на кооперирането за постепенно изграждане на конкурентни предимства на база качество и добавена стойност на продуктите и иновации.

Друг приоритет е насърчаването на иновациите и технологичното обновление в хранителната промишленост, който съответства на приоритетите на националната Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2014-2020.

Чрез включването на мерки от ОПРЧР се разпознава нуждата от инвестиции в знанията и уменията на работната сила. Това е не само пътят към постигане на по-високи равнища на заетост, доколкото хората в трудоспособна възраст ще бъдат по-адаптивни към променящите се условия в икономиката, но и пътят към постигане на социално включване на групите в хората в неравностойно положение на пазара на труда.

За социалните услуги често е проблем да отговорят на динамично изменящата се природа на социалните проблеми. Традиционните подходи, които са били ефективни в близкото минало, се оказват непригодни да решат новите предизвикателства. Работодателите могат да имат съществен

принос за разработването и въвеждането на модели и практики, извлечени или тествани от реалния бизнес и за преодоляване на различни предизвикателства пред заетостта и съвременния пазар на труда в България, в т.ч. в национален, но и в регионален план, както и в отделни сектори. В рамките на стратегията се насърчава тестването, оценката и въвеждането на социални иновации (иновативни решения), включително на местно и регионално ниво, които подпомагат преодоляването на несъответствие между търсенето и предлагането на пазара на труда и адаптирането на работната сила към променящите се изисквания за умения и компетенции.

По приоритетната ос за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване ще бъдат финансирани проекти, които са насочени към идентифициране и прилагане на социални иновации и тестване на нови модели за намиране на адекватни решения в социалната сфера. Ще се стимулира търсенето на иновативни подходи към проблемите на групите в неравностойно положение и маргинализираните общности. В рамките на социалните предприятия ще се насърчават стопански дейности в социалната сфера, които прилагат нови подходи за адресиране на установените нужди на подкрепяните от тях уязвими групи от населението. Ще бъдат подпомогнати действия на бенефициентите в създаването и успешната реализация на мрежи и партньорства за внедряване на социални иновации, като например, доказали се дейности и модели на социални предприятия, активиране на маргинализирани и социално изключени групи, модели за предоставяне на междусекторни и интегрирани услуги, за да могат те да бъдат апробирани на територията на МИГ.

Всеки финансиран проект по заложената мярка „Социални иновации за активно социално включване“ с финансиране от ЕСФ следва да допринася за прилагане на социалните иновации на местно ниво. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди.

2. Включване на дейности и мерки, които предоставят възможност за нова за територията форма на използване на природните ресурси и културно-историческото наследство.

Друга иновативна характеристика на стратегията на МИГ Лясковец – Стражица е свързана с включване на мярка „Съхраняване, развитие и валоризиране на специфичните местни идентичности и местната култура“, като нова за територията форма на използване на природните ресурси и културно-историческо наследство. Чрез прилагането на тази мярка се цели съхраняване и развитие на местните идентичности /културно наследство, бит, храни, продукти, музика и изобразително изкуство, история, занаяти, обичаи и ритуали, и традиции и др./ с цел тяхната валоризация, интегрирането им в развитието на туризма, чрез ефективни маркетинг, популяризация и реклама. В допълнение на тази мярка в рамките на предвидените за финансиране по линия на ЕЗФРСР дейности се насърчава разработването на локална културна марка, която да интегрира разнообразни културни ресурси и инфраструктурни обекти в рамките на територията на МИГ.

3. Нов метод и начин за решаване на местните проблеми и слабости на територията.

Иновациите имат най-различни форми, които чрез прилагането си в различните сфери на интервенция на стратегията съдействат за решаване на местните проблеми и слабости на територията. За поддържането на висока ангажираност на територията на МИГ по време на прилагане на Стратегията за всеки от секторите, както и повишаване на местния капацитет за

работа по подхода ВОМР, местната група ще прилага следните иновации:

- интерактивна информационна платформа за публично-частните партньори и участниците в МИГ, вкл. с възможности за онлайн обучения, обмени, сътрудничество, работа в местна мрежа, с включено участие на хора с увреждания;
- поддържане на изградените информационни спотове в 28 населени места на своята територия;
- провеждане на „работилници за социални иновации” за всяка потенциална заинтересована страна;
- провеждане на отворени форуми и мобилни кампании преди отваряне на всеки прием;
- конкурс за иновативни практики/проекти сред заинтересованите страни, които смятат да кандидатстват към Стратегията;
- мобилни кампании за микропредприятия и земеделски производители „МИГ открива работно място”;
- провеждане на пътуващи лагери за социални иновации в населените места на територията на МИГ;
- заснемане на филми с добри практики и провеждане на фото-конкурс за добра практика;
- провеждане на дни на отворените врати за демонстрационни проекти;

В допълнение на предвидените иновации при информиране и консултиране на заинтересованите страни, като основна иновационна характеристика на стратегията се отличава включването на нови начини за предлагане на социални услуги и създаване на заетост на лицата в неравнотойно положение чрез развитие на социални предприятия. Тук съществен фактор за развитие на социалното предприемачество има насърчаването на предприемчива общност от хора, предприятия и земеделци, както и насърчаване на предприемачески дух сред хората в риск то социално изключване.

Друга ключова характеристика за иновативност при изпълнение на стратегията е прилагане на различни форми на междуобщинско сътрудничество при предоставяне на местни услуги – социални, образователни и културни услуги. Чрез междуобщинско сътрудничество се постига допълняемост на ресурсите, насърчаване на социалните връзки в рамките на разнообразни общности, включително развитие на методи за активен живот на възрастните хора, взаимната подкрепа между поколенията и културите и създаване на общи продукти за територията.

4. Определяне на критерии за оценка на проектите, свързани с иновативност на проектите.

В стратегията за ВОМР на МИГ Лясковец – Стражица и предвидените мерки за реализация на стратегията приоритетно се насърчава прилагането на иновации, като при оценка на проектите са включени критерии за оценка, които насърчават иновациите.

Така например във всички мерки, финансирани от ЕЗФРСР фигурират критерии за оценка, свързани с прилагането на иновации в стопанствата, развитие на икономически дейности, разаботване на туристически атракции, като проектите които предвеждат иновации, ще получат допълнителни точки при оценката.

4.5.Йерархията на целите - включително цели за крайните продукти или резултатите:

СТРАТЕГИЧЕСКА ВИЗИЯ:

Територията на „МИГ Лясковец – Стражица“ – зелена, устойчива и иновативна територия, с насърчаваща среда за предприемаческа активност, стимулираща социалното приобщаване и заетост на населението чрез интегрирано използване на местните ресурси и местната идентичност за повишаване качеството на живот.

ЦЕЛ 1:

Развитие на конкурентноспособна икономика и селско стопанство, базирани на стимулиране на предприемачеството, разнообразяване на дейностите и въвеждане на иновации в производствата.

Приоритет 1:

Стабилизиране и развитие на модерно земеделие за производство на качествени местни продукти с добавената стойност и иновациите в производството, преработката и маркетинга на земеделски продукти.

Приоритет 2:

Укрепване на териториалната конкурентоспособност на местната икономика, осигуряване на възможностите за създаване на местен бизнес вкл. и чрез развитие на туризма, местна марка и местни продукти.

Приоритет 3:

Подобряване нивото на оцеляване на микропредприятията, включително чрез насърчаване на предприемачеството, повишаване на производителността и фокусиране върху иновациите чрез въвеждането им в практиката.

ЦЕЛ 2:

Насърчаване на социалното приобщаване на територията на МИГ, подобряване на качеството на образованието и повишаване квалификацията на населението, вкл. насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила

Приоритет 1:

Подобряване на качеството на образованието и повишаване квалификацията на населението и подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места.

Приоритет 2:

Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила.

Приоритет 3:

Разнообразяване предлагането на социални услуги, подобряване и изграждане състоянието на необходимата инфраструктура за тяхното развитие с цел повишаване качеството на живот на местното население.

ЦЕЛ 3:

Укрепване на териториалната идентичност, маркетинг и собствен бранд на база специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер с добавена стойност.

Приоритет 1:

Укрепване на териториалната конкурентоспособност, социално включване и по-добро качество на живот чрез подхода BOMP.

Приоритет 2:

Насърчаване на ресурсната ефективност и използване потенциала на природното и културното наследство за въвеждане на иновативни практики в секторите с потенциал за добавена стойност.

Приоритет 3:

Насърчаване капацитета на местната общност за участие в процесите за развитие на територията.

Описание на мерките:

(не повече от 4 страница за всяка мярка)

Мерки и дейности за всеки един от фондовете по отделно:

ПРСР
(ЕЗФРСР)

Общи условия за разграничение на мерките в Стратегията:

Разграничението с Оперативна програма „Региони в растеж“ е по секторен и териториален признак. Мярка 7 от ПРСР ще се прилага на територията на 232 общини в селските райони, с

изключение на дейности допустими за подпомагане по ОПРР в населените места, които са определени като допустими за подпомагане по ОПРР.

ОПРР съобразно изведените приоритети в Националната здравната стратегия на България за периода 2014 - 2020 г. ще финансира мерки за подобряване на системата на спешната медицинска помощ, включително и инфраструктурни мерки и доставка на оборудване за центрове за спешна медицинска помощ и техните филиали, спешни отделения, като и спешни отделения, като част от спешни болнични комплекси на територията на цялата страна включително и в селските райони. ПРСР няма да финансира подобни дейности.

ОПРР ще подкрепя обекти на образователната инфраструктура от регионално и национално значение на цялата територия на страната и по-конкретно професионални, специални, помощни, спортни училища, училища по изкуство и култура, както и висши училища, приоритизирани от МОН.

ПРСР ще финансира общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони. В допълнение ОПРР ще финансира инфраструктурни мерки за опазване, популяризиране и развитие на културното наследство на територията на цялата страна чрез подкрепа за културни обекти от национално и световно значение. ПРСР няма да подпомага дейности свързани с опазването, популяризирането и развитието на културното наследство от национално и световно значение.

По ОПРР ще се финансират инфраструктурни мерки за деинституционализация на социалните услуги за деца и възрастни хора.

По мярка 7 няма да се финансира социална инфраструктура свързана с деинституционализация на деца и възрастни хора.

- Разграничението на мярка 7 с Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” (ОПИК) е на териториален признак, бенефициент и дейност. ОПИК ще предоставя подкрепа в полза на МСП чрез институционална подкрепа за създаване и функциониране на организации за управление на туристическите райони и няма да подкрепя туристическа инфраструктура в обхвата на ПРСР.

- Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (ОПРЧР) осигурява допълващо финансиране със средства от ЕСФ на „меки мерки” за финансиране на дейности в социална инфраструктура по мярка 7 от ПРСР. В тези случаи по ОПРЧР ще се финансира предоставянето на услуги в обновената социална инфраструктура.

- По Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” (ОПНОИР) няма да се финансира образователна инфраструктура с местно значение в селските райони, а ще финансира оборудване, пряко свързано с провеждане на обучителните дейности по проектите в нейния обхват. По мярка 7 няма да се финансират оборудването, подпомагано по ОПНОИР и ще се извършва проверка за двойно финансиране. По ПРСР няма да се финансира и инвестиции за създаване на ИКТ в образователна инфраструктура.

Общи условия за недопустимост на разходи по мерките от Стратегията за местно развитие съгласно Наредба 22/14.12.2016г. на МЗХ:

- Не е допустимо финансиране на разходи за инвестиция или дейност, получила финансиране от ЕСИФ, чрез стратегия за ВОМР.

- От стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР разходи:

1. за лихви по дългове;
2. за закупуването на незастроени и застроени земи на стойност над 10 на сто от общите допустими разходи за съответната операция;
3. за данък върху добавената стойност освен невъзстановимия;
4. за обикновена подмяна и поддръжка;
5. за лихви и комисиони, печалба на лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи по лизингов договор;
6. за лизинг освен финансов лизинг, при който получателят на помощта става собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявка за междинно или окончателно плащане за същия актив;
7. за режийни разходи;
8. за застраховки;
9. за закупуване на оборудване втора употреба;
10. извършени преди 1 януари 2014 г.;
11. за принос в натура;
12. за инвестиции в селското стопанство - закупуване на права за производство и плащане, закупуване на животни, закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане;
13. за инвестиция, за която е установено, че ще оказва отрицателно въздействие върху околната среда;
14. извършени преди подаването на заявлението за предоставяне на финансова помощ, независимо дали всички свързани плащания са извършени, с изключение на разходите за предпроектни проучвания, такси, възнаграждение на архитекти, инженери и консултантски услуги, извършени след 1 януари 2014 г.;
15. за строително-монтажни работи и за създаване на трайни насаждения, извършени преди посещение на място от МИГ;
16. заявени за финансиране, когато надвишават определените по реда на чл. 22, ал. 4 референтни разходи;
17. определени в мерките от ПРСР 2014 - 2020 г., извън посочените в т. 1 - 15.

- От стратегиите за ВОМР са недопустими за финансиране разходи, определени в Постановление № 119 от 2014 г. на Министерския съвет за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и от Европейския фонд за морско дело и рибарство, за финансовата рамка 2014 - 2020 г. и в насоките на съответните УО по отношение на разходите, финансирани от ОПОС 2014 - 2020 г., ОПРЧР, ОПИК, ОПНОИР и ПМДР за съответните операции/мерки, избрани в стратегията за ВОМР.

Информация за връзка на мерките от Стратегията за местно развитие с политиките за опазване на околната среда и водите:

Към момента на разработване на Стратегията, не се предвиждат конкретни инвестиционни предложения, които попадат в Приложение 1 или 2 на Закона за опазване на околната среда.

На територията на прилагане на Стратегията за местно развитие към момента не са идентифицирани други инвестиционни предложения, върху които прилагането на Стратегията може да окаже въздействие. Тя не влиза в противоречие с другите инвестиционни предложения и програми на територията на общините Лясковец и Стражица.

Стратегията за местно развитие на МИГ е съобразена с изискванията на ПРСР и ОП“РЧР“ за които вече са проведени екологични оценки.

Със средства по мерките от Стратегията за ВОМР се финансират проекти на бенефициенти, които:

1. нямат изискуеми и ликвидни задължения към Държавен фонд „Земеделие“;
2. нямат изискуеми публични задължения към държавата;
3. не са в открито производство за обявяване в несъстоятелност или не са обявени в несъстоятелност;
4. не са в производство по ликвидация.

Не се предоставя финансова помощ в случай, че представляващият кандидата/ползвателя на помощта едноличен търговец, търговско дружество или юридическо лице и член/ове на управителния им орган, както и временно изпълняващ такава длъжност, включително прокурист или търговски пълномощник, както и лицата с правомощия за вземане на решения или контрол по отношение на кандидата/ползвателя на помощта, попадат в някоя от категориите, определени в чл. 106, параграф 1, чл. 107, параграф 1 и чл. 109, параграф 2, буква "а" от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета (ОВ L, бр. 298 от 26 октомври 2012 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012“.

Не се предоставя финансова помощ на кандидати/ползватели на помощта:

1. при които представляващият кандидата/ползвателя на помощта едноличен търговец, търговско дружество или юридическо лице и член/членове на управителния им орган, както и временно изпълняващ такава длъжност, включително прокурист или търговски пълномощник, е свързано лице по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси с лице, заемащо публична длъжност в Управляващия орган или Разплащателната агенция (РА), което е участвало при одобряването на заявлението за подпомагане;

2. които попадат в случаите по чл. 21 или 22 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси (5) Изпълнението на изискванията по ал. 3 и 4 се доказва от кандидата/ползвателя на помощта и от лицата, участващи в юридическото лице, за колективни инвестиции със:

1. декларация към момента на кандидатстване;
2. официални документи, издадени от съответните компетентни органи, за обстоятелствата, за които такива документи се издават, и с декларация за всички останали обстоятелства, включително и за обстоятелствата по чл. 23 от Закона за търговския регистър.

Не се предоставя финансова помощ на кандидати/ползватели на помощ, които са включени в Централната база данни на отстраняванията по чл. 108 от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012.

Не се дава предимство, а даденото предимство се отнема, когато бъде установено, че кандидат за подпомагане или негови членове са създали изкуствено условията след 1 януари 2014 г., необходими за получаване на това предимство, в противоречие с целите на европейското право и българското законодателство в областта на селското стопанство.

Финансовата помощ не се предоставя на кандидати/ползватели на помощта, които не са

независими предприятия по смисъла на чл. 4, ал. 2 от Закона за малките и средните предприятия и за които се установи, че са учредени или преобразувани след 1 януари 2014 г. с цел получаване на предимство в противоречие с целта на подмярката по ПРСР 2014 - 2020 г., включително с цел получаване на финансова помощ в размер, надвишаващ посочените по тази наредба максимални размери.

По проектните предложения, които ще бъдат приемани от МИГ по мерките от Стратегията за местно развитие, може да се изисква ОВОС/ЕО и оценка на съвместимостта. ОВОС се извършва задължително на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии съгласно приложения № 1 на ЗООС, както и за техните изменения или разширения, при чието осъществяване са възможни значителни въздействия върху околната среда. Необходимостта от извършване на ОВОС се преценява от компетентните органи за инвестиционните предложения за ново строителство, дейности и технологии съгласно приложения № 2 на ЗООС, както и за всяко тяхно разширение или изменение, ако се очаква то да доведе до значително отрицателно въздействие върху околната среда. За тези проекти ще се изисква представяне на становище/решение за одобряване/съгласуване от компетентните органи по околна среда.

Не се подпомагат кандидати/ползватели на помощта, при наличие на някое от обстоятелствата за отстраняване, когато:

1. са обявени в несъстоятелност или са в производство по несъстоятелност, или са в процедура по ликвидация, или са сключили извънсъдебно споразумение с кредиторите си по смисъла на чл. 740 от Търговския закон, или са преустановили дейността си;
  2. имат задължения по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс към държавата и/или към община за данъци и/или задължителни вноски за социалното осигуряване, освен ако е допуснато разсрочване, отсрочване или обезпечение на задълженията. Видът и размерът на задълженията следва да са установени с влязъл в сила акт на компетентен орган;
  3. са лишени от правото да упражняват определена професия или дейност, установено с влязъл в сила акт на компетентните органи, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението;
  4. чрез измама или по небрежност са предоставили невярна информация, необходима за удостоверяване на липсата на основания за отказ за финансиране, критериите за подбор или изпълнението на договор, установени с влязъл в сила акт на компетентните органи, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението;
  5. са сключили споразумение с други лица с цел нарушаване на конкуренцията, когато нарушението е установено с влязъл в сила акт на компетентните органи, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението;
  6. са нарушили правата на интелектуалната собственост, когато нарушението е установено с влязъл в сила акт на компетентните органи, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението;
  7. са опитали, когато нарушението е установено с влязъл в сила акт на компетентните органи, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението:
- а) да повлияят на лицата с правомощия за вземане на решения или контрол от Държавен фонд „Земеделие” – Разплащателна агенция (ДФЗ - РА) и/или Управляващия орган на ПРСР 2014 –

2020 г. (УО), свързано с одобрението за получаване на финансова помощ;

б) да получи информация от лицата с правомощия за вземане на решения или контрол от ДФЗ - РА и/или УО, която може да му даде неоснователно предимство свързано с одобрението за получаване на финансова помощ;

8. е установено, че са виновни за неизпълнението на договор за предоставяне на финансова помощ от Европейските структурни и инвестиционни фондове, договор за обществена поръчка, на договор за концесия за строителство или за услуга, довело до предсрочното им прекратяване, изплащане на обезщетения или други подобни санкции, което е било разкрито или е нарушил чл. 118, 128, 245, 301, 302, 303, 304 или 305 от Кодекса на труда;

9. са констатирани при проверки, одити или разследвания, проведени от разпоредители с бюджет, Европейската служба за борба с измамите или Европейската сметна палата значителни недостатъци при спазването на основните задължения по изпълнение на договор за предоставяне на финансова помощ от Европейските структурни и инвестиционни фондове, договор за обществена поръчка, на договор за концесия за строителство или за услуга, което е довело до предсрочното им прекратяване, изплащане на обезщетения или други подобни санкции;

10. са извършили нередност, която е установено с влязъл в сила акт на компетентните органи, съгласно законодателството на държавата, в която е извършена нередността.

Условията за допустимост на дейности и разходи на които трябва да отговарят всички мерки и кандидати по стратегията за местно развитие на МИГ трябва да съответстват на приложимата нормативна база, регламенти и указания по ПРСР и ОП“РЧР“.

При промяна в установените условия за прилагане на дадена мярка в ПРСР и ОП“РЧР“, то тези променени условия автоматично се прилагат и за мерките в Стратегията за местно развитие на МИГ.

М04 - Инвестиции в материални активи (член 17):

Мярка МИГ4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства”:

Оползотворяването на съществуващия ресурсен потенциал за предлагане на качествени местни продукти е от приоритетно значение за стабилизирането и развитието на модерно земеделие. Добрата суровинна обеспеченост на територията на МИГ е предпоставка за постигане на жизнеспособни земеделски структури, включително и чрез въвеждане на иновации в селското стопанство.

1. Описание на целите и обхвата на мярката.

Мярка МИГ4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства” има за цел повишаване конкурентоспособността на земеделието на територията на МИГ чрез:

1. реструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата;
2. внедряване на нови продукти, процеси и технологии и подобряване на наличните производствени материални и/или нематериални активи;
3. опазване на компонентите на околната среда, вкл. подобряване на енергийната ефективност в земеделските стопанства;
4. спазване стандартите на Европейския съюз (ЕС) и подобряване на условията в земеделските стопанства;
5. насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти;
6. подобряване условията на труд, и/или подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство;
7. подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти, и/или подобряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти.

2. Допустимите получатели:

- Кандидатите за подпомагане следва да са регистрирани земеделски производители в съответствие със Закона за подпомагане на земеделските производители;
- Минималния стандартен производствен обем на стопанството на кандидата следва да бъде не по-малко от 8000 евро;
- Кандидатите, юридически лица следва да докажат приход от земеделска дейност и/или приход от услуги директно свързани със земеделска дейност и/или преработка на земеделска продукция и/или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ;
- Земеделски производители за инвестиции в техните стопанства, пряко свързани с една или няколко от дейностите по производство и съхранение само на собствени земеделски продукти, както и подготовка на продукцията за продажба;
- Признати групи или организации на производители за инвестиции, които са от полза на цялата група или организация на производители и са свързани с основната земеделска дейности по производство и/или съхранение на земеделски продукти, произведени от техните членове, както и с подготовка на продукцията за продажба;
- Кандидатът/получателят на финансова помощ трябва да има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление и да осъществява дейностите по проекта на територията на общините Лясковец и Стражица.

3. Допустимите дейности и разходи.

3.1. Допустими дейности в рамките на земеделското стопанство са:

1. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските дейности на стопанството и подобряване на енергийната ефективност, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция;

2. създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед, други бързорастящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;

3. **достигане съответствие с нововъведените стандарти на ЕС, включително чрез финансов лизинг;**

4. закупуване на: съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки, включително чрез финансов лизинг;

5. достигане на съответствие със съществуващи стандарти на ЕС - за млади земеделски стопани, получаващи финансова помощ по подмярка 6;

6. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани земеделски транспортни средства, като например: камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукция, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;

7. достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация;

8. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

9. за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;

10. предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение.

3.2. Допустими разходи:

1. разходи за закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските дейности на стопанството и подобряване на енергийната ефективност, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция;

2. разходи за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед, други бързорастящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;

3. **разходи за достигане съответствие с нововъведените стандарти на ЕС, включително чрез финансов лизинг;**

4. разходи за закупуване на: съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки, включително чрез финансов лизинг;

5. разходи за достигане на съответствие със съществуващи стандарти на ЕС - за млади земеделски стопани, получаващи финансова помощ по подмярка 6;

6. разходи за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани земеделски транспортни средства, като например: камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукция, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;

7. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация;

8. разходи за закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

9. разходи за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;

10. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите инвестиции по проекта.

Допълнителни условия към проектите:

- да се предвиждат дейности за ограничаване и деградация на почвите и повишаване на почвеното плодородие.

- да се следва и прилага нормативната уредба на европейското и националното ниво за опазване и възстановяване на почвеното плодородие;

- да се използват най-добрите практики в земеделските и горските райони;

- дейностите по проектите на бенефициентите да са съобразени с Директива 91/676/ЕЕС за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.

- всички дейности по проекта се осъществяват на територията на МИГ.

4. Финансови параметри за проектите.

Минимумът на общите допустими разходи за един проект е 10 000 лева.

Максимумът на общите допустими разходи за един проект е 100 000 лева.

5. Интензитет на подпомагане.

Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер на 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Финансовата помощ по ал. 1 се увеличава с 10 % за:

- проекти, подадени от млади земеделски производители;

- интегрирани проекти;

- проекти за колективни инвестиции представени от юридически лица включващи от 6 до 10 земеделски производители;

- проекти подпомагани по линия на Европейско партньорство за иновации (ЕПИ) за селскостопанска производителност;

Финансовата помощ в размер на 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи се увеличава с 15 % за инвестиции, изцяло свързани с изпълнявани от кандидата ангажименти по мярка „Биологично земеделие” от ПРСР.

Финансовата помощ в размер на 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи се увеличава с 20 % за проекти за колективни инвестиции представени от юридически лица включващи над 10 земеделски производители и/или групи/организации на производители.

Максималното комбинирано подпомагане за проект по мярката е до 90% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

6. Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ е в размер на 600 000 лева.

7. Критерии за оценка на проектите:

Заявленията за подпомагане следва да са в съответствие с действащото българско законодателство в областта на инвестиционното проектиране и разпоредбите на Закона за устройство на територията.

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване.

Критерии за избор и тяхната тежест:	Точки
1. Проекти с инвестиции, насочени над 50% в сектор „Плодове и зеленчуци”	5 т.
2. Проекти с инвестиции, насочени над 50% в сектор „Животновъдство”	5 т.
3. Проекти с инвестиции и дейности, насочени в сектор „Етеричномаслени и медицински култури” - над 50% от произвежданата продукция	5 т.
4. Над 50% Стопанството произвежда биологични продукти:	5 т.
5. Проектът включва инвестиции за повишаване на енергийната ефективност в стопанството: над 30% от предвидените инвестиции.	5т.
6. Проектът включва иновации в стопанството: мин. 50% от дейностите в проекта.	10
7. Проектът включва технологии водещи до намаляване на емисиите съгласно Регламент за прилагане на директива 2009/125/ЕС - мин. 50% от дейностите.	10т.
8. Кандидатът осигурява допълнителна заетост, вкл. и за жени и уязвими групи.	10т.
Оценка на бизнесплана и бенефициента:	
9. Опит на бенефициента: Кандидатът има предходен опит по ПРСР.	5 т.
10. Капацитет на бенефициента: образование или завършен курс на бенефициента.	10 т.
11. Наличие на осигурено авансово финансиране за проекта.	5 т.
12. Бизнеспланът е реалистичен, добре обоснован и изпълним: - Дейностите по проекта са ясно описани и съответстват на целите на проекта и на целите, обхвата и условията на съответната мярка от СМР – 2 т. - Разработеният бизнес план е реалистичен и отговаря на пазарната конюнктура и тенденции. – 2 т. - Показателя „Нетна настояща стойност” е по голяма от 0 ($NPV > 0$) - 3 т. - Индексът на рентабилност (PI) има стойност по-голяма от 1. ($PI > 1$) – 3 т.	10 т.
13. Проектът на бенефициента допринася за постигане целите на СМР и МИГ.	10 т.
14. Проектът на бенефициента е предвидил устойчивост на постигнатите резултати	5 т.
ОБЩО	100 т.

Мярка МИГ4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”

Проблем, основно по отношение развитието на зеленчукопроизводството, се явява липсата на пазар на произведената продукция, чиято ниска трайност повишава предприемаческия риск. По тези причини е необходимо предприемането на спешни мерки за повишаване на

конкурентоспособността и балансирано развитие на селското стопанство и преработващата промишленост, включително чрез диверсификация, алтернативни дейности.

1. Описание на целите и обхвата на мярката

Мярка МИГ4.2. има за цел подобряване на цялостната дейност, икономическата ефективност и конкурентоспособността на предприятия от хранително-преработвателната промишленост на територията на общините Лясковец и Стражица чрез:

1. по-добро използване на факторите за производство;
2. въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, включително къси вериги на доставка;
3. подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост;
4. постигане на съответствие със стандартите на Европейския съюз (ЕС);
5. подобряване опазването на околната среда.

2. Допустими получатели.

За подпомагане могат да кандидатстват лица, които към датата на подаване на заявлението за подпомагане са:

- (1). земеделски стопани;
- (2). признати групи или организации на производители или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9. "Учредяване на групи и организации на производители" от ПРСР 2014 - 2020 г.;
- (3). еднолични търговци и юридически лица, различни от кандидатите по т. 1 и 2.

Кандидатите по т. 1 трябва да са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите.

Земеделските стопани към датата на подаване на заявлението за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са регистрирани като земеделски стопани съгласно Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (ДВ, бр. 10 от 1999 г.);
- минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро.
- минималният стандартен производствен обем на земеделското стопанство се доказва с декларация по образец за изчисление на минималния стандартен производствен обем на стопанството през текущата стопанска година към момента на кандидатстване и:
- регистрация на обработваната от кандидата земя и отглежданите животни в Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК); или
- документ за собственост или ползване на земята или заповеди по чл. 37в, ал. 4, 10 и 12 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, която участва при изчисляването му или анкетните формуляри от анкетна карта/анкетни карти на земеделския стопанин, издадени по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани.
- Обработваната от кандидата земя, която участва при изчисление на минималния стандартен производствен обем на земеделското стопанство, не трябва да противоречи на разпоредбата на чл. 33б от Закона за подпомагане на земеделските производители.

Кандидатът/получателят на финансова помощ трябва да има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление и да осъществява дейностите по проекта на територията на общините Лясковец и Стражица.

3. Допустими дейности и разходи

3.1.Допустими дейности:

1. изграждане и/или модернизиране на сгради и други недвижими активи, свързани с производството и/или маркетинга.

2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес по преработка и маркетинга, в т.ч. за:

а) преработка, пакетиране, включително охлаждане, замразяване, сушене, съхраняване и др. на суровините или продукцията;

б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси;

в) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието;

г) подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;

3. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините или готовата продукция, използвани и произвеждани от предприятието;

4. изграждане/модернизиране, включително оборудване на лаборатории, които са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са пряко свързани с нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг;

5. материални инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Европейския съюз;

6. достигане на съответствие с международно признати стандарти за системи за управление, разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията само когато тези разходи са част от общ проект на кандидата;

7. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

8. ноу-хау, придобиване на патентни права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;

9. предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проекти, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение.

3.2.Допустими разходи:

1. разходи за изграждане и/или модернизиране на сгради и други недвижими активи, свързани с производството и/или маркетинга.

2. разходи за закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес по преработка и маркетинга, в т.ч. за:

а) преработка, пакетиране, включително охлаждане, замразяване, сушене, съхраняване и др. на суровините или продукцията;

б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси;

в) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието.

г) подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;

3. разходи за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините или готовата продукция, използвани и произвеждани от предприятието;

4. разходи за изграждане/модернизиране, включително оборудване на лаборатории, които

са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са пряко свързани с нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг;

5. разходи за материални инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Европейския съюз;

6. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти за системи за управление, разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията само когато тези разходи са част от общ проект на кандидата;

7. разходи за закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

8. разходи за ноу-хау, придобиване на патентни права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;

9. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проекти, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1 - 8.

4. Финансови параметри за проектите.

Минимумът на общите допустими разходи по тази мярка е на 15 000 лева

Максимумът на общите допустими разходи по тази подмярка е 150 000 лева

5. Интензитет на подпомагане.

Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер на 50% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, представени от микро, малки или средни предприятия, и 40% за проекти, представени от големи предприятия.

6. Размер на финансовата помощ.

Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ е в размер на 300 000 лева

7. Критериите за оценка на проектите:

Заявленията за подпомагане следва да са в съответствие с действащото българско законодателство в областта на инвестиционното проектиране и разпоредбите на Закона за устройство на територията.

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване.

Критерии за избор и тяхната тежест:	Точки
1. Проектът предвижда въвеждане на нови и енергоспестяващи технологии и иновации в хранително-вкусовата промишленост: - Инвестициите водят до повишаване на енергийна ефективност минимум с 10% на предприятието - 5 т.; - Проектът е иновативен за територията на МИГ - 5 т.	До 10 т.
2. Проектът е за преработка на суровини от чувствителни сектори, които могат да осигурят съответната суровинна база: - над 50% от инвестицията - 5 т.	До 10 т.

- над 85 % от инвестицията - 10 т.	
3. Проектът включва преработка и производство на биологични продукти.	5 т.
4. Проектът предвижда инвестиции за развитие производството на крайни продукти от местни суровини, включващо къси вериги на доставки .	5 т.
5. Проектът насърчава кооперирането и интеграцията между земеделските производители и предприятия от хранително – преработвателната промишленост:	10 т.
6. Проектът осигурява устойчива заетост на територията на МИГ, вкл. и за жени: -Нови предприятия: над 2 нови работни места – 5 т. - включително минимум 2 нови работни места за представители на местните уязвими групи - 10 т. -Съществуващи предприятия: от 6 до 10 работни места + 3 нови – 5 т. - включително минимум 2 нови работни места за представители на местните уязвими групи – 10 т.	До 15 т.
Оценка на бизнесплана и бенефициента:	
7. Опит на бенефициента: Кандидатът има предходен опит по ПРСР.	5 т.
8. Капацитет на бенефициента: образование или завършен курс.	10 т.
9. Наличие на осигурено авансово финансиране за проекта: Наличие на документи, доказващи възможност да се финансира 100 % от инвестицията.	5 т.
10. Бизнеспланът е реалистичен, добре обоснован и изпълним: - Дейностите по проекта са ясно описани и съответстват на целите на проекта и на целите, обхвата и условията на съответната мярка от СМР – 2 т. - Разработеният бизнес план е реалистичен и отговаря на пазарната конюнктура и тенденции – 2 т. - Показателя „Нетна настояща стойност” е по голяма от 0 ($NPV > 0$) - 3 т. - Индексът на рентабилност (PI) има стойност по-голяма от 1. ($PI > 1$) – 3 т.	10 т.
11. Проектът на бенефициента допринася за постигане целите и приоритетите на Стратегията на МИГ.	10 т.
12. Проектът на бенефициента е предвидил устойчивост на постигнатите резултати минимум до 2023 г	5 т.
ОБЩО	100 т.

М06 Развитие на стопанства и предприятия (член 19):

Мярка МИГ6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности”

Съхранената природа и голямото разнообразие от природни забележителности, защитени местности, растителни и животински видове, гори и лесопаркове очертават наличието на съществен потенциал на територията на МИГ за развитие на различни видове туризъм – екотуризм, фототуризм, балнеотуризм, ловен и риболовен туризъм, селски туризъм. С нереализиран потенциал по отношение на туризма е наличието на уникална местна кухня с традиционни за региона рецепти, произведени изцяло от местни продукти.

Разнообразието от елементи, съхраняващи културната идентичност на региона, чиято валоризация би осигурила тласък в развитието на културния туризъм, допринасяйки и за съживяване на местната икономика.

1.Описание на целите и обхвата на мярката

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към:

- Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги);
- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.

2. Допустими получатели

- Земеделски стопани, регистрирани по закона за Закона за подпомагане на земеделските производители.
- Микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите;
- Физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.

Кандидатът/получателят на финансова помощ трябва да има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление и да осъществява дейностите по проекта на територията на общините Лясковец и Стражица.

3. Допустими дейности и разходи

3.1.Допустими дейности:

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към:

- Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги);
- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.

3.2.Допустими разходи:

Финансова помощ за материални и нематериални инвестиции, за създаване и развитие на неземеделски дейности в селските райони, включващи:

- а) Изграждане, придобиване или подобренията на недвижимо имущество;
- б) Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната

стойност на активите;

в) Общи разходи, свързани с разходите за буква „а“ и „б“, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;

г) Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.

Разходите по т. „в“ не могат да надхвърлят 12 % от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „г“.

4. Интензитет на подпомагане.

Финансовата помощ не може да надвишава 75% от общите допустими разходи и при спазване на правилата за „минимална помощ“ при спазване на условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis.

5. Финансови параметри за проектите.

Минимумът на общите допустими разходи за един проект е 10 000 лева.

Максимумът на общите допустими разходи за един проект е 100 000 лева.

6. Размер на финансовата помощ.

Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ е в размер на 600 000 лева.

7. Критерии за оценка на проектите:

Заявленията за подпомагане следва да са в съответствие с действащото българско законодателство в областта на инвестиционното проектиране и разпоредбите на Закона за устройство на територията. Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване.

Критерии за избор и тяхната тежест:	Точки
1. Проектът е представен от собственик (ЕТ) и/или управляващ/представляващ ООД с минимум 25% дялово участие на възраст до 40 години включително.	5 т.
2. Проектът предвижда инвестиции за развитие производството на крайни продукти, които ще се реализират с цел ☐ еклама на територията, насърчават туризма и териториалната идентичност.	5 т.
3. Проектът е свързан със следните инвестиции/услуги : - Инвестиции в иновации за територията на МИГ – 5 т. - Инвестиции в предоставяне на услуги за населението – 5 т. - Инвестиции в производствена дейност в микропредприятие – 5 т.	15 т.
4. Проектът е свързан с подобряването на здравни, социални и ветеринарните услуги на територията на МИГ.	5 т.
5. Проектът осигурява заетост, вкл. и за жени: - до 2 нови работни места – 1; - повече от 2 нови работни места – 3 т.; - включително минимум 2 нови работни места за представители на местните уязвими групи – 7 т.	10 т.

6. Проектът се явява свързан или допълващ към друг проект към стратегията . Проектът създава модел, механизмите на който осигуряват свързаност между дейности по други мерки на СМР.	10 т.
7. Проектът предвижда мерки, свързани с опазването на околната среда и иновациите: - Инвестиции за използване на отпадъците, компостиране и др. – 2 т.; - Изграждане на пречитвателни съоръжения – 3 т.; - Проектът включва инвестиции в производства, иновативни за територията – 10 т.;	До 15 т.
Оценка на бизнесплана и бенефициента:	
8. Опит на бенефициента: Кандидатът има предходен опит по ПРСР.	5 т.
9. Наличие на осигурено авансово финансиране за проекта: Наличие на документи, доказващи възможност да се финансира 100 % от инвестицията.	5 т.
10. Бизнеспланът е реалистичен, добре обоснован и изпълним: Оценка на БП / реалистичност, качество и съвместимост с целите и приоритетите на Стратегията на МИГ. - Дейностите по проекта са ясно описани и съответстват на целите на проекта и на целите, обхвата и условията на съответната мярка от СМР – 2 т. - Разработеният бизнес план е реалистичен и отговаря на пазарната конюнктура и тенденции – 2 т. - Стойността на показателя „Нетна настояща стойност” е по голяма от 0 (NPV>0) - 3 т. - Индексът на рентабилност (PI) има стойност по-голяма от 1. (PI>1) – 3 т.	10 т.
11. Проектът на бенефициента допринася за постигане целите и приоритетите на Стратегията на МИГ.	10 т.
12. Проектът на бенефициента е предвидил устойчивост на постигнатите резултати минимум до 2023г.	5 т.
ОБЩО	100 т.

М07 - Основни услуги и обновяване на селата в селските райони (член 20):

Мярка МИГ7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура .

1. Описание на целите и обхвата на мярката.

Мярката осигурява инвестиции в подобряване на публичната инфраструктура, която е основен фактор за осигуряване на базови услуги на населението в градовете и в селата и за осигуряване на достъпа до тях. Тя предоставя физическата среда и обхваща обектите и съоръженията за реализиране на услугите в сферата на образованието, здравеопазването и социалните грижи,

науката и културата, транспорта, благоустройството, физическата култура, спорта и отдиха.

2. Допустими получатели.

- Община Лясковец;
- Община Стражица;
- Юридически лица с нестопанска цел от територията на МИГ;
- Читалища от територията на МИГ.

3. Допустими дейности и разходи

Допустими дейности:

- Инвестиции за реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на образователна инфраструктура с местно значение;
  - Инвестиции за ремонт/изграждане на спортна инфраструктура;
  - Инвестиции за ремонт/изграждане на социална инфраструктура
  - Инвестициите за строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински улици, тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;
  - Инвестиции в благоустрояване и подобряване облика на населените места в община Лясковец-Стражица;
  - Инвестиции за изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на културни центрове, театри, читалища, библиотеки, музеи, галерии, изложбени зали и други обекти, свързани с културния живот.

Допустими разходи:

а) Изграждането, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество;

б) Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;

в) Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост;

г) Нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки.

Разходите по т. „в“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „г“.

Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по подмярката.

Разходи различни от посочените в т. „б“, свързани с договора за лизинг, например марж на лизингодателя, разходи за рефинансиране на лихви, административни разходи и разходи за застраховка са недопустими за подпомагане по подмярката.

Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва:

- до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и;
- разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

4. Финансови параметри за проектите.

Максимумът на общите допустими разходи по тази подмярка е 150 000 лева

Минимумът на общите допустими разходи е левовата равностойност на 10 000 лева

5. Интензитет на подпомагане.

За общини, ЮЛНЦ и читалища се предвижда 100% финансиране в случай, че не е налично генериране на приходи.

В случаите за ЮЛНЦ и читалища, когато се установи потенциал за генериране на приходи - 75% финансиране.

6. Размер на финансовата помощ.

Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ е в размер на 800 000 лева.

7. Критериите за оценка на проектите:

Заявленията за подпомагане следва да са в съответствие с действащото българско законодателство в областта на инвестиционното проектиране и разпоредбите на Закона за устройство на територията.

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния брой на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване.

Критерии за избор и тяхната тежест:	Точки
1. Проектът предвижда иновации, както следва: - Проектът предвижда 1 иновация – 5 т. - Проектът предвижда повече от една иновация – 10 т.	До 10 т.
2. Проектът, осигурява недопускане на дискриминация и приобщаване на уязвими общности (в т.ч. роми), при които е налице концентрация на проблеми, създаващи риск от бедност, социално изключване и маргинализация;	5 т.
3. Проектът предвижда дейности и инвестиции, свързани с подобряването на социалната инфраструктура.	5 т.
4. Проектът предвижда дейности и инвестиции, свързани с цялостното подобряване на предоставяните услуги в общността .	5 т.
5. Проектът предвижда дейности и инвестиции, свързани с цялостното подобряване облика на населените места.	5 т.
6. Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие. - Повече от 1000 човека – 10 т.	10 т.

- Повече от 500 човека - 5 т. - До 500 човека – до 3 т.	
7. Проектът задоволява потребностите на уязвими групи от населението : - Подкрепят се повече от 2 групи - 10 т. - Подкрепят се до 2 групи – 5 т.	10 т.
8. Проектът решава проблем, идентифициран в общинския план за развитие.	10 т.
9. Проектът предлага нови инициативи за повишаване на качеството на живот в района : - На територията на МИГ – 10 т. - На част от територията на МИГ - 7 т. - На едно населено място – 3 т.	До 10 т.
Оценка на проекта:	
10. Проектът е реалистичен, добре обоснован и изпълним: Оценка на проекта/реалистичност, качество и съвместимост с целите и приоритетите на Стратегията на МИГ. - Дейностите по проекта са ясно описани и съответстват на целите на проекта и на целите, обхвата и условията на съответната мярка от СМР – 5 т. - Проектът е обвързан с реализирането на други проекти, финансирани по СМР – 5 т.	До 10 т.
11. Проектът на бенефициента допринася за постигане целите и приоритетите на Стратегията на МИГ.	10 т.
12. Проектът на бенефициента е предвидил устойчивост на постигнатите резултати минимум до 2023 г.	10 т.
ОБЩО	100 т.

М07 - Основни услуги и обновяване на селата в селските райони (член 20):

Мярка МИГ7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура

1. Описание на целите и обхвата на мярката.

С нереализиран потенциал по отношение на туризма е съхранената и чиста околна среда, уникални природни дадености, исторически и културни ресурси, значимо биоразнообразие, наличието на уникална местна кухня с традиционни за региона рецепти, произведени изцяло от местни продукти. Многообразие от културно-исторически обекти, които са фактор за развитие на туризъм.

Комплексът от природни забележителности, обекти и паметници на културно-историческото наследство, формира сериозен потенциал за развитие на туризма, нереализиран в достатъчна степен към момента. Съществуващите възможности са предимно в сферата на екологичния и селския туризъм, като в тази рамка е наличен ресурс за обогатяване и диверсифициране на предлагания туристически продукт. Подмярката ще подкрепя проекти за туристическа инфраструктура и отдих в района на МИГ.

2. Допустими получатели.

Община Лясковец;

Община Стражица;

Юридически лица с нестопанска цел

3. Допустими дейности и разходи.

Допустими дейности:

- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове;
- Изграждане на обществени зони за отдих;
- Изграждане на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания до места, свързани с отдих и туризъм;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центровете за изкуство и занаяти с туристическа цел;
- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел;
- Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки).

Допустими разходи:

а) Изграждането, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество;

б) Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;

в) Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост;

г) Следните нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки.

Разходите по т. „в“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „а“, „б“ и „г“.

Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по подмярката.

Разходи различни от посочените в т. „б“, свързани с договора за лизинг, например марж на лизингодателя, разходи за рефинансиране на лихви, административни разходи и разходи за застраховка са недопустими за подпомагане по подмярката.

Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва:

- до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и;
- разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

4. Финансови параметри за проектите.

Максимумът на общите допустими разходи по тази подмярка е 150 000 лева

Минимумът на общите допустими разходи е левовата равностойност на 10 000 лева

5. Интензитет на подпомагане.

За бенефициенти общини и ЮЛНЦ, в случай, че не е налично генериране на приходи финансовата помощ за дейностите по подмярката е в размер на 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. Когато се установи потенциал за генериране на приходи, размерът на финансиране се определя въз основа на анализ разходи и ползи. В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи се предвижда финансиране в размер на 100%.

6. Размер на финансовата помощ.

Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ е в размер на 400 000 лева

Критериите за оценка на проектите :

Заявленията за подпомагане следва да са в съответствие с действащото българско законодателство в областта на инвестиционното проектиране и разпоредбите на Закона за устройство на територията.

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост. Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване.

Критерии за избор и тяхната тежест:	Точки
1. Проектът предвижда иновации, както следва: - Проектът предвижда 1 иновация – 5 т. - Проектът предвижда повече от една иновация – 10 т.	До 10 т.
2. Проектът е насочен към обекти, които са значими за местната идентичност, свързани с туризма.	5 т.
3. Проектът е насочен към създаване на обществени зони за отдих в населените места.	5 т.
4. Проектът е предвидил дейности за социализация, адаптиране или изграждане на инфраструктура за достъп до туристически обекти или зони за отдих за хора с увреждания.	10 т.
5. Проектът предвижда дейности и инвестиции, свързани с развитие и реклама на туристически продукти.	5 т.
6. Проектът е насочен към задоволяване на потребностите на големи групи от хора: - Повече от 1000 човека – 10 т. - Повече от 500 човека - 5 т. - До 500 човека – до 3 т.	10 т.
7. Проектът задоволява потребностите на уязвими групи от населението: - Подкрепят се повече от 2 групи - 10 т. - Подкрепят се до 2 групи – 5 т.	10 т.
8. Проектът решава проблем, идентифициран в общинския план за развитие.	5 т.
9. Проектът предлага нови инициативи за повишаване на качеството на живот в района : - На територията на МИГ – 10 т. - На част от територията на МИГ -7 т. - На едно населено място – 3т.	До 10 т.
Оценка на проекта	
10. Проектът е реалистичен, добре обоснован и изпълним: Оценка на проекта/реалистичност, качество и съвместимост с целите и приоритетите на Стратегията на МИГ. - Дейностите по проекта са ясно описани и съответстват на целите на проекта и на целите, обхвата и условията на съответната мярка от СМР – 5 т. - Проектът е обвързан с реализирането на други проекти, финансирани по СМР– 5 т.	До 10 т.
11. Проектът на бенефициента допринася за постигане целите и приоритетите на Стратегията на МОГ.	10 т.
12. Проектът на бенефициента е предвидил устойчивост на постигнатите резултати минимум до 2023г.	10 т.

Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР)

Мярка МИГ01 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата. Съхраняване, развитие и валоризиране на специфичната местна идентичност и местната култура”.

1. Цели:

- Съхраняване и развитие на местните идентичности /културно наследство, бит, храни, продукти, музика и изобразително изкуство, история, занаяти, обичаи и ритуали, и традиции и др./ с цел тяхната валоризация, интегрирането им в развитието на туризма, чрез ефективни маркетинг, популяризация и реклама.
- Осигуряване на съпричастност на местно равнище към значението на нематериалното културно наследство и важноста на неговото взаимно признаване;
- Да се потърсят съвременни форми и начини за популяризиране на живото нематериално културно наследство.

Запазването на духовния и културния живот на населението е от важно значение за развитието на селските райони. Културно-историческото развитие на територията на МИГ се обуславя от богато културно наследство.

Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, а именно финансиране на традиционните читалищни дейности и търсене на нови съвременни форми за опазване на местните идентичности и тяхното развитие и предаване към следващите поколения; експониране, социализация и валоризация на обектите, свързани с културно историческото наследство; продължаване на дейностите по обогатяване на културния календар на територията.

Целта на мярката съответства на **Цел 3** на Регламент 1305/2013 г. на ЕС - постигане на балансирано териториално развитие на икономиките и общностите в селските райони, включително създаването и поддържането на заетост и пряко допринася за постигането на **Приоритетна ОС 6Б** за укрепване на териториалната конкурентоспособност на селските територии, чрез подобряване на качеството на живот и условията за бизнес на **Цел 3** на ПРСР 2014 -2020 г. - Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот.

2. Обхват на дейностите:

По мярката ще се подкрепят проекти, изпълнявани на територията на МИГ, които могат да включват една или няколко от изброените дейности и допринасят за запазване и заздравяване на местната идентичност и културно наследство на територията.

Финансова подкрепа ще се предоставя на проекти, които заздравяват връзките и обединяват местните жители от различни поколения и етноси за опазване и подобряване на местните

идентичности и култура.

По мярката ще се подпомагат проекти, които възстановяват или обогатяват представянето на местната идентичност и местното материално и нематериално културно наследство:

3. Допустими са само дейности на територията на МИГ за:

3.1. Проучване, изучаване и съхранение на местните идентичности - култура, бит, типични местни храни, типични местни продукти, музика и изобразително изкуство, история, традиционни занаяти, обичаи и ритуали, неписана и писана традиция.

3.2. Организиране и провеждане на:

- Временни и постоянни тематични изложби /етнографски, археологически, типични местни храни, типични местни продукти, занаятчийски продукти и др./, свързани с културното наследство и местните идентичности на територията;

- Концерти.

3.3. Популяризиране и валоризация на местните идентичности и култура, чрез:

- Разработване и разпространение на филми, видео клипове или мултимедийни възстановки;
- Разработване и разпространение на информационни материали (брошури, тематични изследвания, снимки, каталози и др.);
- Разработване и представяне на макети, възстановяване на елементи от традиционни костюми или предмети от традиционния бит;

3.4. Подготовка, организация и провеждане на местни празници – събори, панаири, фестивали, хепънинги, възстановки на исторически събития и др.

4. Допустими кандидати.

1. Общините от територията на МИГ;
2. Юридически лица с нестопанска цел, със седалище на територията на МИГ;
3. Читалища от територията на МИГ.

5. Допустими разходи

Разходите се свеждат до:

- а) Подобренията на движимо и недвижимо имущество;
- б) Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;
- в) Инвестиции в движимо материалното културно наследство и в недвижимо културно наследство:
  - създаване, съхраняване или обогатяване на сбирки - исторически, етнографски и др.;
  - информационни дейности, свързани с популяризиране на материалното културно наследство;
  - инвестиции в оборудване и/или обзавеждане на сгради/обекти от културното наследство на дадения район/територия (местна културна инфраструктура);
  - проучвания и изработване на материали във връзка с документиране и/или изследване, и/или съхраняване на елементи от нематериалното културно наследство;
  - дейности, свързани със съхранение и популяризиране на местния фолклор;
  - провеждане на различни мероприятия във връзка с местни културни обичаи и традиции - фестивали, събори и други събития, свързани с местното културно наследство;
  - други, (при дерогация с мярка 7.2.)
- г) Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и

консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост;

д) Нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки.

Разходите по т. „г” не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „а”, „б”, „в” и „д”.

Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи .

Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по мярката.

6. Финансови параметри.

Минимален размер на допустимите разходи за проект - **10 000 лева.**

Максимален размер на допустимите разходи за проект - **20 000 лева.**

7. Интензитет на финансовата помощ.

- 100 % за получател публично лице и проектът не генерира приход;

- 70 % за получател публично лице и проектът генерира приход.

8. Размер на финансовата помощ.

При спазване на условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година, относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта „de minimis”.

Размерът на финансовата помощ, която се предоставя за дейност е стойността на действителните разходи, реално извършени, платени и доказани с разходи оправдателни и платежни документи, но не повече от еквивалента на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години.

При изпълнение на проект, включващ само нестопански дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, не се прилагат чл. 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

10. Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ е в размер на 233 745 лева.

11. Критериите за оценка на проектите :

Заявленията за подпомагане следва да са в съответствие с действащото българско законодателство в областта на инвестиционното проектиране и разпоредбите на Закона за устройство на територията.

Всички предложения за проекти се проверяват за съответствие с критериите за допустимост.

Всички проекти, които отговарят на критериите за допустимост се класират по следните приоритетни критерии, подредени по тежест, като точния броят на точките за всеки приоритетен критерий ще бъде фиксиран в разработената от МИГ методика за оценка при изготвяне на документите за кандидатстване.

Критерии за избор и тяхната тежест:	Точки
1. Проектът е насочен към обекти, които са значими за идентичността на	До 10 т.

района и са свързани със запазване и развитие на културно-историческото наследство: - Проектът предвижда дейности и инвестиции, чиито обект и резултати са насочени към местната идентичност, продукти и съхранение на местно културно-историческо наследство – 5 т. - Проектът предвижда съвременни форми и начини за популяризиране на живото нематериално културно наследство - 5 т.		
2. Проекта включва комбинирани дейности по опазване на специфични местни идентичности и културно наследство.	5 т.	
3. Проектът предвижда пренасянето на културен опит, знания, умения и традиции между различните поколения.	5 т.	
4. Дейностите по проекта мотивират местната общност да участва и инициира съвместни дейности, свързани с опознаването, съживяването и популяризирането на автентични местни традиции, фолклор и занаяти.	5 т.	
5. Дейностите по проекта насърчават съвместно участие на различни социални и граждански групи и културни институции и осигуряват приемственост между поколенията с активното участие на младите хора.	5 т.	
6. Дейностите по проекта пресъздават уникалните местни идентичности и културното наследство по иновативен и нетрадиционен начин, отразяващ съвременните методи за анимация в туризма.	5 т.	
7. Проектът осигурява механизми за обществено включване. - Повече от 500 човека - 5 т. - До 500 човека – до 3 т.	5 т.	
8. Проектът има минимум 2 иновативни елемента.	5 т.	
9. Проектът задоволява потребностите на уязвими групи от населението: - Подкрепят се повече от 2 групи - 10 т. - Подкрепят се до 2 групи – 5 т.	10 т.	
10. Проектът решава проблем, идентифициран в общинския план за развитие.	5 т.	
11. Проектът предлага нови инициативи - На територията на МИГ – 10 т. - На част от територията на МИГ - 7 т. - На едно населено място – 3 т.	До 10 т.	
Оценка на проекта:		
12. Проектът е реалистичен, добре обоснован и изпълним: Оценка на проекта/ реалистичност, качество и съвместимост с целите и приоритетите на Стратегията на МИГ. - Дейностите по проекта са ясно описани и съответстват на целите на проекта и на целите, обхвата и условията на съответната мярка от СМР – 5 т. - Проектът е обвързан с реализирането на други проекти, финансирани по СМР – 5 т.	До 10 т.	

	13. Проектът на бенефициента допринася за постигане целите и приоритетите на Стратегията на МИГ.	10 т.
	14. Проектът на бенефициента е предвидил устойчивост на постигнатите резултати минимум до 2023 г.	10 т.
	ОБЩО	100 т.
<i>ОПОС (ЕФРР)</i>		
<i>ОПНОИР (ЕФРР)</i>		
<i>ОПРЧР (ЕСФ)</i>	<p>Мярка МИГ02 „Местни инициативи за заетост на територията на общините Лясковец и Стражица“</p> <p>1. Описание на целите и обхвата на мярката.</p> <p>Мярката се финансира от Приоритетна ос 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“, Инвестиционен приоритет 1 „Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местни инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила” на ОП РЧР 2014 – 2020 г.</p> <p>Мярката има за цел да осигури предпоставки за създаване на устойчива заетост на местно ниво за безработни и неактивни лица, които ще получат нов шанс за работа, нови или усъвършенствани професионални знания и умения, придобити на работното място, както и придобиването на професионална квалификация. Безработицата за територията на общините Лясковец и Стражица остава сериозен проблем, с най-тежко изражение сред трайно безработните лица. Реинтегрирането на продължително безработните и неактивните лица от 30 до 54 г. вкл. в заетост остава предизвикателство за работодателите, като в същото време включването на този ресурс в местната икономика ще генерира висока добавена стойност. Значителна част от икономически неактивното население между 20 и 64-годишна възраст е с ниско образование, като мярката се фокусира върху една от най-уязвимите групи на пазара на труда, в това число с ниско образование и лица над 54 години. Мярката допринася за изпълнение на следните специфични цели на инвестиционния приоритет 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - СЦ 1: Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица на възраст между 30 и 54 г.; - СЦ 2: Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни 	

лица с ниско образование на възраст между 30 и 54 г.;

- СЦ 3: Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивните лица над 54 годишна възраст.

2. Целева група.

Допустимата целева група по настоящата мярка е безработни и неактивни лица, на възраст между 30 и 54 г., както и безработни или неактивните лица над 54 годишна възраст.

С приоритет ще бъдат финансирани проекти, в които минимум 50 % от целевата група е съставена от поне една от следните специфични категории:

- Безработни лица с ниска степен на образование (под ISCED 313);
- Продължително безработни и неактивни лица;
- Безработни или неактивни лица с увреждания;
- Безработни лица на възраст над 54 г.;

Сериозен процент сред трайно безработните лица заемат такива с ниска степен на образование, както и лица над 54 години. Основна причина за високия процент безработица е несъответствието между качествените характеристики на работната сила и изискванията на пазара на труда. Преодоляването им е свързано с приложението на превантивни и активни мерки, осигуряващи подобряване на квалификацията, знанията и уменията на безработни и заети и повишаващи като цяло потенциала на трудовите ресурси. Натрупването на ценен професионален опит и възможностите за продължителна заетост на всички обхванати безработни, ще помогнат за по-успешната им реализация на пазара на труда в дългосрочен план.

3. Допустими типове бенефициенти.

- Работодатели – микро, малки и средни предприятия;
- Общини – общините Лясковец и Стражица.
- Общински предприятия;

4. Допустими дейности.

- Предоставяне на посреднически услуги на пазара на труда, активиране на неактивни лица, организиране и участие в трудови борси и др. подкрепящи услуги за заетост;
- Професионално информиране и консултиране, вкл. по въпроси относно упражняването на трудови и осигурителни права;
- Психологическо подпомагане и предоставяне на мотивационно обучение;
- Предоставяне на обучение за повишаване на професионалната квалификация или придобиване на нова;
- Предоставяне на обучение за придобиване на ключови компетентности;
- Наемане на безработни и неактивни лица и осигуряване на заетост за период от 12 месеца след предоставяне на посреднически услуги и/или обучение;
- Предоставяне на стимули за насърчаване на мобилността на търсещи работа лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда;

- Предоставяне на стимули на работодатели за наемането на безработни лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда;
- Осигуряване на обзавеждане, оборудване, ДНА и стопански инвентар свързани с новите работни места и местни инициативи за заетост;

5. Допустими разходи: Предвидените разходи са в съответствие с разпоредбите на Регламент 1303/2013 г, Регламент 1304/2013 г, Регламент 966/2012 г. ЗУСЕСИФ, както и приложимата национална уредба.

6. Финансови параметри за проектите.

Максимумът на общите допустими разходи по тази мярка е 150 000 лева

Минимумът на общите допустими разходи е 50 000 лева.

7. Интензитет на подпомагане.

Финансовата помощ за дейностите по подмярката е в размер на 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

8. Размер на финансовата помощ.

Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ по тази мярка е 400 000 лева.

9. Критериите за оценка на проектите и тяхната тежест.

9.1. Оперативен капацитет 15 т.

Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение. Макс.10 т.

Кандидата е изпълнявал проект финансиран от ЕС – 10 т.

Опит на ръководителя на проекта/ключовите експерти в организация, управление/изпълнение на проекти и/или сходен тип дейности – 5 т.

Ръководителят/ключовите експерти има/т опит в организация и/или управление/изпълнение на дейности, като тези, включени в проектното предложение и/или проекти, последните 3 години – 5 т.

9.2. Съответствие 20 т.

2.1 Описание и обосновка на целите на проекта - 11 т.

Формулирани са конкретни цели – 5 т.

Целите са насочени към решаване проблемите на целевите групи – 3 т.

Връзката между целите и предвидените резултати е аргументирана – 3 т.

2.2 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди – 9 т.

Целевите групи са конкретизирани – посочени са специфични характеристики - 3 т.

Целевите групи са количествено определени – 3 т.

Нуждите на целевите групи са идентифицирани – 3 т.

9.3. Методика и организация – 24 т.

3.1 Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати – 15 т.

Дейностите са насочени към постигане на целите и са в съответствие с ръководните принципи (ако е приложимо) – 5 т.

Очакваните резултати от изпълнение на дейностите ще допринесат за постигане на заложените в проекта индикатори – 5 т.

Описани са детайлно дейностите, начините и етапите за изпълнението им и в случай на приложимост е обоснована нуждата от закупуване на оборудване - 5 т.

3.2 Яснота на изпълнение на дейностите – 9 т.

В описанието на дейностите са посочени начало и продължителност за изпълнение на всяка дейност – 3 т.

Времевият обхват на всяка дейност е реалистичен – 3 т.

Има логическа последователност в изпълнението на дейностите – 3 т.

9.4. Бюджет и ефективност на разходите 30

4.1 Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите 15 т.

Налице е съответствие и логическа връзка между дейности и разходи, и предвидените разходи съответстват на поставените цели и очакваните резултати по проекта – 5 т.

Предвидените разходи, са оптимални за своевременно, количествено и качествено осъществяване на планираните дейности и постигане на очакваните резултати по проекта – 5 т.

Количествата, заложи в дейностите водят до извода, че разходите са планирани при най-добра цена – 5 т.

4.2 Структурираност на бюджета 15 т.

Заложените стойности са правилно планирани в съответствие с предвидените дейности- 5 т.

Заложените ограничения на разходите по схемата са спазени при формиране на бюджета – 5 т.

Бюджетът е ясен, детайлен и не съдържа грешки – 5 т.

9.5. Специфични критерии.

- Създадени зелени работни места (работни места, които допринасят за опазване и възстановяване на околната среда, също така в сферата на екологията, рециклирането и благоустройството) – 6 т.

- Свързаност/синергия на проекта с друг проект от Стратегията или проекта решава проблем идентифициран като такъв при анализите на територията – 5 т.

10. Държавни помощи.

По настоящата мярка ще се прилагат правилата за минимални помощи (правило de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) №1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членовете 107 и 108 от Договора за функциониране на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в официалния вестник на ЕС L352 от 24.12.2013 г.

Мярка МИГ03 „По-добро здраве и работоспособност на заетите лица в икономиката на общините Лясковец и Стражица“.

1. Описание на целите и обхвата на мярката.

Мярката се финансира от Приоритетна ос 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места”, Инвестиционен приоритет 7 „Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените” на ОПРЧР 2014 – 2020 г.

Цел на мярката: осигуряване на безопасни условия на труд и подобряване на работната среда в преработвателните предприятия на територията на общините Лясковец и Стражица, подобрен здравен статус и въведени нови системи, практики и инструменти за подобряване на организацията и условията на труд, което от своя страна ще подобри качеството на работните места и ще рефлектира положително върху производителността на труда в предприятията.

Осигуряването на възможности за въвеждане на гъвкави форми на заетост ще допринесе за съчетаване на професионалния и личния живот, а така също и до дълготното оставане в заетостта на по-възрастните хора. Мярката също така цели да насърчи географската мобилност на работната сила в страната като подкрепи работодателите чрез осигуряване на транспорт на наетите в предприятията лица, вкл. с цел запазване на тяхната заетост и повишаване нивата на устойчива заетост, когато работното място е извън населеното място на тяхната месторабота.

Мярката допринася за изпълнение на специфична цел 1 „Увеличаване броя на обхванатите заети в предприятията с въведени нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и подобряване на организацията и условията на труд” на инвестиционния приоритет 7.

2. Целева група.

Допустимата целева група по настоящата мярка е заети лица, в това число наети и самостоятелно заети лица.

3. Допустими типове бенефициенти.

Микро, малки и средни предприятия в качеството им на работодатели.

4. Допустими дейности.

*1. Дейности за организация и управление на проекта.

*2. Дейности по информиране и публичност.

3. Разработване, адаптиране и въвеждане на системи за развитие на човешките ресурси в предприятията, вкл. възможности за гъвкави форми на заетост с цел оптимизация на работните процеси, с акцент върху практиките за по-лесното съвместяване на професионалния, семейния и личния живот, както и удължаване трудовия живот на по-възрастните работници и служители. Въвеждане на иновативни модели за организация на труда в предприятията, насочени към

повишаване на производителността и опазване на околната среда.

4. Осигуряване на организиран транспорт от работодателя до и от работното място за заетите в съответното предприятие лица, за период до 12 месеца.

5. Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд, подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите:

- Осигуряване на колективни предпазни средства, включително модернизация и/или реконструкция и/или обезопасяване на съществуващи обекти, технологични процеси, машини и съоръжения, свързани с подобряване условията на труд;
- Закупуване на лични предпазни средства и специално работно облекло;
- Придобиване на стандарти за безопасни условия на труд;
- Обучение на работниците и служители относно специфичните рискове за здравето, свързани с конкретното работно място и методите и средствата за тяхното ограничаване и предотвратяване;

6. Осигуряване на социални придобивки за работещите, включително ремонт и оборудване на места за отдих, хранене и почивка в предприятията, спортни съоръжения и др.

*Забележка: Дейност 1 и Дейност 2 са задължителни

5. Допустими разходи: Предвидените разходи са в съответствие с разпоредбите на Регламент 1303/2013 г, Регламент 1304/2013 г, Регламент 966/2012 г. ЗУСЕСИФ, както и приложимата национална уредба.

По мярката са допустими разходи по правилата на ЕФРР, съгласно разпоредбите на ПМС 119/20.05.2014 г. – до 20% от общите допустими разходи.

6. Финансови параметри за проектите.

Максимумът на общите допустими разходи по тази мярка е 100 000 лева

Минимумът на общите допустими разходи е 40 000 лева.

7. Интензитет на подпомагане.

Финансовата помощ за дейностите по подмярката е в размер на 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

8. Размер на финансовата помощ.

Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ по тази мярка е 186 000 лева.

9. Критериите за оценка на проектите и тяхната тежест.

9.1. Специфични критерии за техническа оценка:

1., „Включени лица на възраст над 54 години и/или хора с увреждания” – 0 – 5 т.;

2. Предвидени мерки за насърчаване развитието в областта на политиката по околната среда, политиката по изменение на климата, ресурсна ефективност, вкл. прилагане на изискванията на законодателството на ЕС и националното законодателство в тези област – 0 – 5 т.;

Общ, максимален брой точки – 10 т.

0 т. – няма информация или представената информация няма отношение към съответния критерий, 1 т. – много слабо, 2 т. – слабо, 3 т. – задоволително, 4 т. – добре, 5 т. – много добре.

9.2. Критерии за оценка на качеството:

1. Оперативен капацитет - 15 т.

1.1. Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение - 10 т.;

1.2. Опит на ръководителя на проекта/ключовите експерти в организация и управление/изпълнение на проекти и/или сходен тип дейности - 5 т.

2. Съответствие – 20 т.

2.1 Описание и обосновка на целите на проекта - 10т.;

2.2 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди – 10т.;

3. Методика и организация - 35т.

3.1. Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати – 15т.;

3.2. Яснота на изпълнение на дейностите - 20 т.;

4. Бюджет и ефективност на разходите – 20 т.;

4.1. Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите и структурираност на бюджета – 20 т.;

Общ, максимален брой точки – **90 т.**

10. Държавни помощи.

По настоящата мярка ще се прилагат правилата за минимални помощи (правило de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС)№1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членовете 107 и 108 от Договора за функциониране на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в официалния вестник на ЕС L352 от 24.12.2013 г.

Мярка МИГ04 „Социални иновации за активно социално включване”

1. Описание на целите и обхвата на мярката.

Мярката е от Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване”, Инвестиционен приоритет 2: „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост” и Инвестиционен приоритет 3: „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес” от ОПРЧР 2014 – 2020 г. Общата цел на мярката е подобряване на достъпа на хора в неравностойно положение до услуги за социално включване в общността, както и подобряване на достъпа до социални и здравни услуги и повишаване равнището на заетост на хората с увреждания, както и до връщането на пазара на труда на членове на семействата, полагащи грижи за лицата с увреждания.

Мярката допринася за изпълнение на специфична цел 2 „Увеличаване на броя на хората с увреждания, които са започнали да търсят работа или са заети, чрез

предоставяне на социални и здравни услуги, вкл. чрез интегрирани мерки за хора с увреждания и техните семейства” на инвестиционен приоритет 2 и специфична цел 1 „Подобряване на достъпа на хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване до услуги за социално включване и здравеопазване” на инвестиционен приоритет 3.

2. Целеви групи.

- Хора с увреждания и техните семейства;
- Възрастни в риск;
- Хора над 65 години в невъзможност за самообслужване;
- Служители на доставчици на социални и здравни услуги.

За възрастните, и особено за самотно живеещите възрастни над 65-годишна възраст, поради зависимостта от социалните плащания и липсата на подкрепа от страна на близки и роднини, рискът от изпадане в бедност или социално изключване е близо 80%. Демографската тенденция на територията на двете общини е свързана със застаряване на населението, което води до нарастващата необходимост от грижа за възрастните. Към настоящия момент над 68% от населението на населените места извън общинските центрове няма достъп до социални услуги, което води до задълбочаване на социалната изолация. В заявените намерения и интерес на общността към развитие на иновативни и мобилни услуги в рамките на стратегията ще се намери отговор на основното предизвикателство за достъп до услуги на населението в малките населени места. Чрез изпълнението на интегрирани мерки за подобряване на достъпа до основни социални и здравни услуги се цели постигане на равни възможности, независимост и социална интеграция за тази специфична група и преодоляване на последиците от социалното изключване и бедността.

Чрез изпълнение на проекти по тази мярка, стратегията за местно развитие ще създаде условия и предпоставки за инвестиране в комплексни интегрирани мерки, насочени към подобряването на достъпа до социални и здравни услуги и повишаване равнището на заетост на хората с увреждания, както и до връщането на пазара на труда на членове на семействата, полагащи грижи за лицата с увреждания. В рамките на мярката ще бъде улесняван достъпа до иновативни социални услуги, като неразделна част от комплексните услуги за социално включване, осигуряване на по-високо качество на живот и пригодност за заетост, като например иновативни междусекторни услуги, включващи рехабилитация, трудотерапия, социална услуга в общността и други, според индивидуалните потребности на човека с увреждане.

3. Допустими типове бенефициенти.

- Неправителствени организации;
- Доставчици на социални услуги;
- Доставчици на здравни услуги;
- Общини – Лясковец и Стражица.

Партньори: образователни и обучителни организации; общини; доставчици на

социални услуги, неправителствени организации.

4. Допустими дейности.

- Дейности за организация и управление на проекта и дейности по информиране и публичност;
- Развитие на иновативни подкрепящи услуги, в т.ч. интегрирани междусекторни услуги в общността или в семейна среда;
- Интегрирани комплексни мерки, вкл.мобилни услуги в общността;
- Осигуряване на достъп до интегрирани услуги, според специфичните потребности на човека в неравностойно положение въз основа на индивидуална социална оценка чрез подкрепа за иновативни социални услуги в семейна или близка до семейната среда;
- Насърчаване участието на пазара на труда на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства;
- Реализация на комплексни действия в посока улесняване достъпа до заетост на уязвими групи, включително и чрез предоставяне на иновативни социални и здравни услуги;
- Предоставяне на възможности за връщането на пазара на труда на лицата, които полагат грижи за близките си с увреждания;
- Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето, в т.ч. чрез целеви действия, насочени към деца, младежи и уязвими групи;
- Местни социални дейности за социално включване;
- Дейности за обзавеждане и оборудване - при доказано обоснована необходимост е допустимо в проектното предложение да се предвидят дейности за обзавеждане и оборудване на помещенията, в които могат да се предоставят услугите;
- Предоставяне на интегрирани комплексни услуги за хората с увреждания, като ще се съчетават действия в посока осигуряване на заетост и социални и здравни услуги;
- Съпътстващи дейности, насочени към осигуряване на информационно – образователни и здравно-консултативни услуги за превенция и здравословен живот;
- Осигуряване на транспорт с цел посещаване на интегрираните услуги, мобилна работа и др.;
- Развитие на комплексните услуги за социално включване, осигуряване наосигуряващи по-високо качество на живот и пригодност за заетост, като например иновативни междусекторни услуги, включващи рехабилитация, трудотерапия, социална услуга в общността и други, според индивидуалните потребности на човека с увреждане.

Водещ принцип при планирането и изпълнението на мярката е поставянето в „центъра” нуждите и потребностите на „отделния човек”. Осигуряването на интегриран достъп до здравни, социални и други услуги, според специфичните потребности на човека в неравностойно положение се основава на индивидуалната му оценка.

5. Допустими разходи: Предвидените разходи са в съответствие с разпоредбите на Регламент 1303/2013 г, Регламент 1304/2013 г, Регламент 966/2012 г. ЗУСЕСИФ, както и приложимата национална уредба.

6. Финансови параметри за проектите.

Максимумът на общите допустими разходи по тази мярка е 250 000 лева

Минимумът на общите допустими разходи е 90 000 лева.

7. Интензитет на подпомагане.

Финансовата помощ за дейностите по подмярката е в размер на 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

8. Размер на финансовата помощ.

Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ по тази мярка е 500 000 лева.

9. Критериите за оценка на проектите и тяхната тежест.

9.1. Оперативен капацитет 20 т.

- Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение. Макс.15 т.

- Кандидата е изпълнявал проект финансиран от ЕС – 10 т.

- Партньора е изпълнявал проект финансиран от ЕС – 5 т.

- Опит на ръководителя на проекта/ключовите експерти в организация, управление/ изпълнение на проекти и/или сходен тип дейности – 5 т.

- Ръководителят/ключовите експерти има/т опит в организация и/или управление/изпълнение на дейности, като тези, включени в проектното предложение и/или проекти, последните 3 години – 5 т.

9.2. Съответствие 18 т.

2.1. Описание и обосновка на целите на проекта 9 т.

- Формулирани са конкретни цели – 3 т.;

- Целите са насочени към решаване проблемите на целевите групи – 3 т.;

- Връзката между целите и предвидените резултати е аргументирана – 3 т.

2.2 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди – 9 т.

- Целевите групи са конкретизирани - 3 т.;

- Целевите групи са количествено определени – 3 т.;

- Нуждите на целевите групи са идентифицирани – 3 т.

9.3. Методика и организация – 24 т.

3.1. Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати 15 т.

- Дейностите са насочени към постигане на целите и са в съответствие с ръководните принципи (ако е приложимо) – 5 т.;

- Очакваните резултати от изпълнение на дейностите ще допринесат за постигане на заложените в проекта индикатори – 5 т.;

- Описани са детайлно дейностите, начините и етапите за изпълнението им и в

случай на приложимост е обоснована нуждата от закупуване на оборудване/ремонтни дейности - 5 т.

3.2 Яснота на изпълнение на дейностите – 9 т.

- В описанието на дейностите са посочени начало и продължителност за изпълнение на всяка дейност – 3 т.;
- Времевият обхват на всяка дейност е реалистичен – 3 т.;
- Има логическа последователност в изпълнението на дейностите – 3 т.

9.4. Бюджет и ефективност на разходите 30 т.

4.1. Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите 15 т.

- Налице е съответствие и логическа връзка между дейности и разходи, и предвидените разходи съответстват на поставените цели и очакваните резултати по проекта – 5 т.;
- Предвидените разходи, са оптимални за своевременно, количествено и качествено осъществяване на планираните дейности и постигане на очакваните резултати по проекта – 5 т.;
- Количествата, заложи в дейностите водят до извода, че разходите са планирани при най-добра цена – 5 т.

4.2 Структурираност на бюджета 15 т.

- Заложените стойности са правилно планирани в съответствие с предвидените дейности - 5 т.;
- Заложените ограничения на разходите по схемата са спазени при формиране на бюджета – 5 т.;
- Бюджетът е ясен, детайлен и не съдържа грешки – 5 т.

9.5. Специфични критерии.

- Свързаност на проекта с друг проект от Стратегията или проекта решава проблем идентифициран като такъв при анализите на територията – 4 т.
- Свързаност на проекта и подходите за предоставяне на социални услуги с общинска/областна стратегия за социалните услуги – 4 т.

Общ, максимален брой точки – 100т.

*В настоящата мярка под „социални иновации” следва да се разбира определението използвано от Ръководство за социални иновации в кохезионната политика на Европейската комисия, според което социалните иновации представляват иновации, които са социални както по отношение на тяхната цел, така и по отношение на техните средства. По-специално те са нови продукти, услуги и модели, които едновременно отговарят на социалните потребности и създават нови социални взаимоотношения или сътрудничество. Те са тясно свързани с воденото от общностите местно развитие, защото „те са иновации, които са не само добри за обществото, но и подобряват неговия капацитет за действие“.

Мярка МИГ05“Насърчаване развитието на местна социална икономика и нови работни места в социални предприятия“

1. Описание на целите и обхвата на мярката

Мярката се финансира по Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване”, Инвестиционен приоритет 4 „Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост ”.

Липсата на заетост е една от основните причини за бедност и социално изключване. Целта на този инвестиционен приоритет е да улесни достъпа до заетост и да осигури подкрепа за социалното включване на уязвими групи чрез създаване на подходящи условия за тяхната професионална интеграция в сферата на социалната икономика. Социални предприятия се тези, за които социалните цели или обществения интерес е причина за стопанската им дейност и чиито печалби основно се реинвестират за осъществяването на тези социални цели. В селските райони и малки населени места социалните предприятия изпълняват обществена функция да запълнят нуждата от местни услуги, които не се предлагат от други доставчици поради липса на пазарен стимул.

Основна цел на мярката е да се създадат предпоставки и възможности за заетост и професионална интеграция в социалните предприятия на хората с увреждания и други представители на рискови групи, като важна предпоставка за намаляване на бедността и риска от социално изключване. В същото време социалните предприятия ще бъдат обвързани в мрежа за предлагане на местни услуги и продукти, под обща за територията марка, като едновременно с това се осигури подкрепена заетост на уязвими социални групи, изключени от трудовия пазар.

Мярката допринася за изпълнение на специфична цел: „Увеличаване броя на заетите в социалните предприятия след получена подкрепа” на инвестиционен приоритет 4 „Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост”.

2. Целеви групи.

- Хора с увреждания;
- Лица в неравностойно положение на пазара на труда и други социално изключени лица;
- Лица, заети в институции и организации, свързани със социалното предприемачество.

3. Допустими типове бенефициенти.

- Неправителствени организации;
- Доставчици на социални услуги;
- Местни власти.

Партньори: образователни и обучителни организации; общини; доставчици на социални услуги, неправителствени организации.

4. Допустими дейности

- Подкрепа за дейността на социални предприятия във връзка с осигуряване на подкрепена заетост;
  - Социален маркетинг и популяризиране на социалната икономика;
- Подкрепа за подобряване на материална база на социалните предприятия;
- Оборудване и адаптиране на работни места;
  - Заетост за уязвими лица в социалната икономика, вкл. „подкрепена” заетост за хората с увреждания - подкрепа за осигуряване на заетост за период до 12 месеца;
  - Проучване на търсенето и възможностите за пазарна реализация на изработваните стоки и предоставяните услуги;
  - Обучение и квалификация за лицата, за които се осигурява заетост в социалните предприятия;
  - Социална и професионална интеграция на представители на уязвимите групи в сектора на социалната икономика;
  - Подкрепа за междуобщинско сътрудничество и разпространение на добри практики;
  - Обучения на ЧР за ефективно управление на социалните предприятия.

5. Допустими разходи: Предвидените разходи са в съответствие с разпоредбите на Регламент 1303/2013 г, Регламент 1304/2013 г, Регламент 966/2012 г. ЗУСЕСИФ, както и приложимата национална уредба

По мярката са допустими разходи за по правилата на ЕФРР, съгласно разпоредбите на ПМС 119/20.05.2014 г. – до 10% от общите допустими разходи.

6. Финансови параметри за проектите.

Максимумът на общите допустими разходи по тази мярка е 200 000 лева

Минимумът на общите допустими разходи е 100 000 лева.

7. Интензитет на подпомагане.

Финансовата помощ за дейностите по подмярката е в размер на 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

8. Размер на финансовата помощ .

Общ размер на финансовата помощ в Стратегията на МИГ по тази мярка е 400 000 лева.

9. Критериите за оценка на проектите и тяхната тежест.

1. Оперативен капацитет 20 т.

Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение. Макс. 15 т.

Кандидата е изпълнявал проект финансиран от ЕС – 10 т.

Партньора е изпълнявал проект финансиран от ЕС – 5 т.

Опит на ръководителя на проекта/ключовите експерти в организация, управление/

	<p>изпълнение на проекти и/или сходен тип дейности – 5 т.</p> <p>Ръководителят/ключовите експерти има/т опит в организация и/или управление/изпълнение на дейности, като тези, включени в проектното предложение и/или проекти, последните 3 години – 5 т.</p> <p>2. Съответствие 18 т.</p> <p>2.1. Описание и обосновка на целите на проекта 9 т.</p> <p>Формулирани са конкретни цели – 3 т.;</p> <p>Целите са насочени към решаване проблемите на целевите групи – 3 т.;</p> <p>Връзката между целите и предвидените резултати е аргументирана – 3 т.</p> <p>2.2 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди – 9 т.</p> <p>Целевите групи са конкретизирани – посочени са специфични характеристики, съгласно Насоките за кандидатстване (ако е приложимо) - 3 т.;</p> <p>Целевите групи са количествено определени – 3 т.;</p> <p>Нуждите на целевите групи са идентифицирани – 3 т.</p> <p>3. Методика и организация – 24 т.</p> <p>3.1. Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати 15 т.</p> <p>Дейностите са насочени към постигане на целите и са в съответствие с ръководните принципи (ако е приложимо) – 5 т.;</p> <p>Очакваните резултати от изпълнение на дейностите ще допринесат за постигане на заложените в проекта индикатори – 5 т.;</p> <p>Описани са детайлно дейностите, начините и етапите за изпълнението им и в случай на приложимост е обоснована нуждата от закупуване на оборудване/ремонтни дейности - 5 т.</p> <p>3.2 Яснота на изпълнение на дейностите – 9 т.</p> <p>В описанието на дейностите са посочени начало и продължителност за изпълнение на всяка дейност – 3 т.;</p> <p>Времевият обхват на всяка дейност е реалистичен – 3 т.;</p> <p>Има логическа последователност в изпълнението на дейностите – 3 т.</p> <p>4. Бюджет и ефективност на разходите 30 т.</p> <p>4.1 Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите 15</p> <p>Налице е съответствие и логическа връзка между дейности и разходи, и предвидените разходи съответстват на поставените цели и очакваните резултати по проекта – 5 т.;</p> <p>Предвидените разходи, са оптимални за своевременно, количествено и качествено осъществяване на планираните дейности и постигане на очакваните резултати по проекта – 5 т.;</p> <p>Количествата, заложи в дейностите водят до извода, че разходите са планирани при най-добра цена – 5 т.</p> <p>4.2 Структурираност на бюджета 15 т.</p> <p>Заложените стойности са правилно планирани в съответствие с предвидените дейности - 5 т.;</p> <p>Заложените ограничения на разходите по схемата са спазени при формиране на</p>
--	--

бюджета – 5 т.; Бюджетът е ясен, детайлен и не съдържа грешки – 5 т. 5. Специфични критерии: Свързаност на проекта с друг проект от Стратегията или проекта решава проблем идентифициран като такъв при анализите на територията – 8 т. Общ, максимален брой точки – 100 т.			
Финансов план:			
6.1. Индикативно разпределение на средствата по програми/фондове и по мерки: (не повече от 2 страници)			
Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
	Мерки, финансирани от ПРСР 2014-2020 г. (ЕЗФРСР)	2 933 745	67%
	...		
МИГ4.1.	„Инвестиции в земеделски стопанства”	600 000	14%
МИГ4.2.	„Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“	300 000	7%
МИГ6.4.1	„Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности”	600 000	14%
МИГ7.2.	„Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура,,	800 000	18%
МИГ7.5.	„Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“	400 000	9%
МИГ01	Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР) „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата. Съхраняване, развитие и валоризиране на специфичната местна идентичност и местната култура”	233 745	5%
	Мерки, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ)	1 486 000	33%
МИГ02	„Местни инициативи за заетост на територията на общините Лясковец и Стражица”	400 000	9 %
МИГ03	„По-добро здраве и работоспособност на заетите лица в икономиката на общините Лясковец и Стражица”	186 000	4 %

МИГ04	„Социални иновации за активно социално включване”	500 000	11 %
МИГ05	„Насърчаване развитието на местна социална икономика и нови работни места в социални предприятия“	400 000	9 %
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	4 419 745	100%
	<i>Текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие (25 на сто от общите публични разходи от ЕЗФРСР, включващи разходите по подмярка 19.2 и подмярка 19.4=2933745+77500=3911245)</i>	977500	25%
6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по програми и по мерки: (не повече от 2 страници)			
<p>Общият публичен принос на средствата в Стратегията за ВОМР е в размер на 4 419 745 лева, включващ средства от два фонда: ЕЗФРСР – 2 933 745 лева и средства от ЕСФ – 1 486 000 лева, разпределени по мерки както следва:</p> <p>1. Мерки от ПРСР, предназначени за селското стопанство и местния бизнес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мярка МИГ4.1. „Инвестиции в земеделски стопанства” с предвидени средства в размер на 600 000 лева публичен принос в Стратегията; - Мярка МИГ4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти” с предвидени средства в размер на 300 000 лева публичен принос в Стратегията; - Мярка МИГ 6.4.1. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности” с предвидени средства в размер на 600 000 лева публичен принос в Стратегията. <p>Бюджетите по трите мерки за частния сектор е определен въз основа на направени проучвания и анкетиране на конкретни заинтересовани страни, имащи намерение да съфинансират свои проекти със средства от Стратегията за ВОМР.</p> <p>Оценената проектна готовност в сектора на селското стопанство и микропредприятията на територията на МИГ е висока, като е идентифицирана и значителна проектна готовност. Всички заинтересовани страни са осведомени и имат натрупан опит като бенефициенти в предишния период на прилагане на Стратегията на МИГ. Интензивното развитие на територията е пряко свързано и с повишаването на добавената стойност на произвежданите местни продукти.</p> <p>Към настоящия момент установената на територията тенденция е да се отдава предпочитание на производството на продукти, които представляват по-скоро суровина за други производства, т.е. са с ниска добавена стойност. Двата сектора са на мнение, че с проектите към стратегията за ВОМР ще надградят постигнатите резултати. Не липсват и интерес към предприемачество в сектора на туризма, услугите и занаятите.</p> <p>Бюджета в частния сектор от Стратегията за ВОМР е разпределен балансирано като средства за земеделските производители и микропредприятията. Техните оценени нужди са равнопоставени и еднакво приоритетни за местното развитие. Отделени са и средства за преработвателната промишленост, които трябва да доведат до производството на местни висококачествени продукти с принос към местния бранд и късите вериги за доставка на стоки до крайните</p>			

потребители вътре в територията на МИГ.

За предвидения общ публичен бюджет за частния сектор в размер на 1 500 000 лева се очаква да бъдат реализирани минимум 20 проекта, като при срещи със заинтересованите страни са споделени и конкретните идеи за инвестиции.

2. Мерки от ПРСР, предназначени за публичния и нестопанския сектор:

- Мярка МИГ7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура” с предвидени средства в размер на 800 000 лева публичен принос в Стратегията.

- Мярка МИГ7.5. „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура” с предвидени средства в размер на 400 000 лева публичен принос в Стратегията.

Бюджетите по двете мерки за публичния и нестопанския сектор е определен въз основа на направени проучвания и анкетиране на конкретни заинтересовани страни, имащи намерение да кандидатстват със свои проекти към Стратегията за ВОМР.

Оценената проектна готовност на Общините Лясковец и Стражица, на местните НПО и граждански структури, както и на местните спортни и културни организации на територията на МИГ е висока, като е идентифицирана и значителна проектна готовност.

Всички заинтересовани страни са осведомени и имат натрупан опит като бенефициенти в предишния период на прилагане на Стратегията на МИГ. Заинтересованите страни са на мнение, че с проектите към стратегията за ВОМР ще надградят постигнатите резултати.

Отделен е по-голям бюджет за подобряване на публичната инфраструктура, която е основен фактор за осигуряване на базови услуги на населението в градовете и в селата и за осигуряване на достъпа до тях. Както и за физическата среда, която обхваща обектите и съоръженията за реализиране на услугите в сферата на образованието, здравеопазването и социалните грижи, науката и културата, транспорта, благоустройството, физическата култура, спорта и отдиha.

С предвидените средства се очаква качествено обновяване на социалната среда и услугите, както използването на добри практики и иновации от публичния и НПО –сектора за разнообразяване на дейностите в проектите.

Общините Лясковец и Стражица са основен бенефициент по публичните мерки в Стратегията за ВОМР, но както и във вече успешно изпълнената Стратегия за местно развитие на МИГ, предимство ще се дава на проекти, чийто бенефициенти са местни НПО с екологична, социална и културна насоченост, спортни клубове, училищни и читалищни настоятелства. Те имат изграден капацитет за работа по проекти с публични средства и идеи за партниране с местната власт в различни дейности.

3. Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР):

- Мярка МИГ01. „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата. Съхраняване, развитие и валоризиране на специфичната местна идентичност и местната култура” с предвидени средства в размер на 233 745 лева публичен принос в Стратегията.

Във вече изпълнената успешно Стратегия за местно развитие МИГ е прилага сходни на посочената мярка мерки за опазване и възстановяване на местното културно и природно

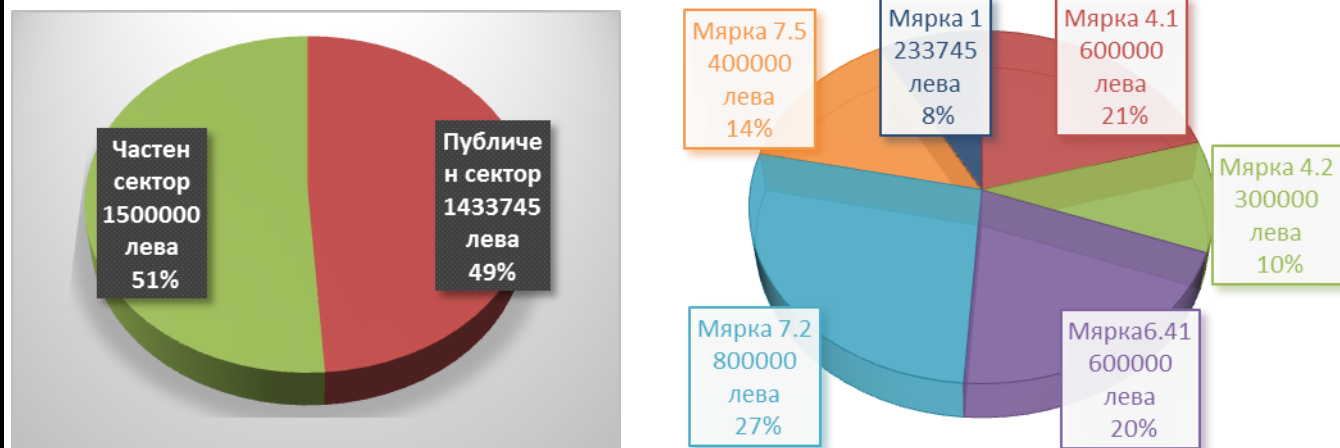
наследство. Тези мерки бяха изключително атрактивни и кандидатстването по тях премина при голям интерес, особено от страна на местните НПО, Читалища и настоятелства. По мерките се изпълниха изцяло нови идеи на организациите, свързани с инвестиции, насочени към опазване и възстановяване на материалното и нематериалното културно наследство, с изследване, поддържане, възстановяване и подобряване на културните особености на населените места на територията на МИГ и на селския ландшафт и др.

При направеното проучване сред заинтересованите страни на територията на общините Лясковец и Стражица е определено желанието, новите идеи и силната мотивация в Стратегията за ВОМР да се включи сходна мярка за културното и природното наследство на селата.

За Мярка 1 е определен бюджет в рамките на който заинтересованите страни ще реализират минимум 15 проекта. Изпълнението на малки проекти от нестопанския и културния сектор е начин тези организации да продължават да изграждат своя капацитет, вече по подхода ВОМР, както и да реализират неотложни дейности самостоятелно.

В стратегията за ВОМР са включени 4 мерки, които ще бъдат финансирани от Европейския социален фонд, чрез ОПРЧР с общ ресурс 1 486 000 лева, както следва: Мярка 02 „Местни инициативи за заетост на територията на общините Лясковец и Стражица”, Мярка 03 „По-добро здраве и работоспособност на заетите лица в икономиката на общините Лясковец и Стражица”, Мярка 04 „Социални иновации за активно социално включване” и Мярка 05 „Насърчаване развитието на местна социална икономика и нови работни места в социални предприятия“.

Разпределение на финансовия ресурс на СМР по приложимите мерки по ПРСР и предвидено финансово съотношение –публичен/частен сектор:

7. План за действие, показващ как целите са превърнати в действия:

(не повече от 4 страници)

Минималните дейности, които ще се включват в плана са свързани с провеждане на мобилни информационни дни – информационни срещи с потенциални кандидати във всички населени места от територията и предоставяне на консултации на място; срещи с конкретни групи потенциални бенефициенти / обучения по конкретни мерки, реализиране на иновативни подходи за популяризиране на Стратегията за ВОМР и ангажиране на общността и др.

Към Плана за действие, МИГ ще прилага следните подробни планове и процедури, които са разработени с цел ефективно изпълнение на дейностите и постигане целите на Стратегията за ВОМР:

1. Комуникационен план за информиране и публичност на Стратегията;
2. Годишни планове за отваряне на прием по мерките от Стратегията;
3. Процедура за подбор на проекти към стратегия за ВОМР на МИГ.
Местната инициативна група разработва недискриминационна и прозрачна процедура и обективни критерии за подбор на проекти към стратегията за ВОМР.
4. Годишни планове за дейността на МИГ;
5. Годишни финансови планове на МИГ;
6. Вътрешни правила за контрол и предотвратяването изпиране на пари;
7. Правилник за вътрешния трудов ред;
8. Процедурни правила за подбор и назначаване на персонала;
9. Система за предварителен контрол при поемане на финансови задължения;
10. Процедура за ефективна счетоводна политика на МИГ;
11. Процедура за инвентаризация на МИГ;
12. Процедура и правила за документооборота и съхранението на информация на МИГ;
13. Вътрешни правила за работа на изпълнителния екип и взаимодействието му с УС, КС и ОС МИГ;
14. Правилник за дейността на УС на МИГ;
15. Правилник за дейността на КС на МИГ;
16. Процедура за наблюдение и оценка на напредъка на стратегията;
17. Годишен План за информационни и консултации дейности.

Основни етапи за изпълнение на Стратегията за ВОМР:

Първи етап: подготвителни стъпки

1. Подписване на договор за управление на Стратегията за местно развитие. Договорът за управление на Стратегията за местно развитие се подписва между МИГ, МЗХ и Разплащателната агенция.

2. Осигуряване на финансиране на МИГ по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие“.

След подписване на договор за изпълнение на Стратегията МИГ ще разработи заявление по Наредба № 1/ 22.01 2016 г. за прилагане на подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие” на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. в което заявление да определят всички текущи разходи и разходи за популяризиране на стратегия за ВОМР за територията на МИГ до 30 септември 2023 г.

Ежегодно до 30 септември МИГ ще подава заявление за одобрение на планирани дейности и разходи за следващата календарна година.

До края на 2016г. МИГ ще подаде заявлението за одобрение на планирани дейности и разходи за годината на одобрение на стратегията за ВОМР и следващата календарна година в срок до 10 работни дни от сключване на договора за изпълнение на стратегията.

3. Екипно обезпечаване: подписване на договори за наемане на административен екип за изпълнение на Стратегията за ВОМР, който се състои от изпълнителен директор и експерт по прилагане на стратегията за ВОМР.

Втори етап: изпълнение на Стратегията за ВОМР

След подготовка на заявлението за финансиране на административните разходи, екипа на МИГ подготвя, съгласува и планира изпълнението на График за отваряне на прием по мерките от Стратегията за ВОМР.

1. Покана за кандидатстване с проекти на територията на МИГ;
2. Информирание, консултиране и подпомагане на потенциалните кандидати за подготовката на проекти;
3. Регистриране (приемане) на предложения за проекти;
4. Оценки за административно съответствие и допустимост на кандидати, дейности и разходи;
5. Техническа оценка и класиране на проектопредложенията;
6. Заседания на Комисия за избор на проекти ;
7. Представяне на предварително избраните проектопредложения на Областното звено на РА за проверка за съответствие;
8. Проверка за съответствие на разходите по допустимост и процедурата за оценка на проекти и одобрение на проектите;
9. Уведомяване на одобрените и неодобрените кандидати;
10. Подписване на договори и на промени.

Трети етап: мониторинг на финансираните проекти

1. Наблюдение на прилагането на проектите;
2. Подпомагане подготовката на заявки за плащания до РА и доклади от бенефициенти;
3. Проверка на място;
4. Одобрение/ отхвърляне на плащанията;
5. Последваща проверка;
6. Изготвяне на годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие, както и други доклади и справки за изпълнение на стратегията за местно развитие, изисквани от Управляващия орган;
7. Наблюдение на прилагането на стратегията;

За изпълнение на стратегията за ВОМР МИГ планира да:

1. поддържа деловодна система и архив, от които може да бъдат проследени актовете на органите на МИГ;
2. информира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати;
3. одобрява и публикува на електронната страница на МИГ индикативен график за приемите по съответните мерки от стратегията за ВОМР за следващата календарна година;
4. подготвя и публикува покана за подбор на проекти;
5. публикува на електронната страница на МИГ указания и образци на документи за кандидатстване за всяка мярка не по-късно от 3 месеца преди публикуване на покана за подбор на проекти;
6. приема заявления за финансова помощ;
7. създава и поддържа електронен регистър за постъпилите проекти по стратегията за ВОМР, в който се отразява състоянието и движението на всеки проект; регистърът се публикува на електронната страница на МИГ;
8. извършва подбор на проекти и определя размера на финансовата помощ;
9. извършва преценка за съответствие на заявленията за предоставяне на финансова помощ по

стратегията за ВОМР, подадени по ОПОС 2014 – 2020 г. и ПМДР;

10. сключва договор като трета страна с одобрените кандидати съгласно правилата на съответната програма;

11. осъществява мониторинг на изпълнението на проектите и подпомага методически получателите на финансова помощ;

12. осъществява посещения на място на кандидати и получатели, когато това е предвидено в процедурата по чл. 45, ал. 2, в нормативен акт или в договора;

13. подпомага одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до ДФЗ – РА (за проекти, финансирани от ЕЗФРСР) и УО на съответната програма и за изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението;

14. изготвя доклади, анализи, отчети, справки и други във връзка с изпълнението на стратегията за ВОМР, изисквани от УО на ПРСР 2014 – 2020 г. или от друг УО;

15. в срок до 15 февруари на следващата календарна година изготвя и представя на УО на ПРСР 2014 – 2020 г. и на УО на останалите програми, страна по договора по чл. 38, годишен доклад за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР;

16. информира своевременно УО на ПРСР 2014 – 2020 г. и останалите УО за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията;

17. за проектите по ЕЗФРСР въвежда информация за изпълнението на стратегия за ВОМР, в това число данни на всички постъпили проекти (одобрени и неодобрени), в отделна информационна система, която е функционално свързана с Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на ЕС в Република България за периода 2014 – 2020 г. (ИСУН 2020);

18. за проектите по останалите програми въвежда в ИСУН 2020 информация за проектите в съответствие с правилата на съответната програма;

19. предоставя на УО на ПРСР 2014 – 2020 г., на УО на програмите, страна по договора и на ДФЗ – РА (за проекти, финансирани от ЕЗФРСР) възможност за наблюдение на заседанията на КИП;

20. извършва последваща оценка за изпълнение на стратегията.

21. Всяка година в срок до 31 януари МИГ подава в УО на ПРСР 2014 – 2020 г. обобщен годишен доклад за извършените дейности, свързани с текущите разходи и популяризиране на стратегията за ВОМР за предходната календарна година, по образец, утвърден със заповед от министъра на земеделието и храните или оправомощено от него лице.

Иновационни дейности, които ще бъдат прилагани при изпълнение на Стратегията за ВОМР:

За поддържането на висока ангажираност на територията на МИГ по време на прилагане на Стратегията за всеки от секторите, както и повишаване на местния капацитет за работа по подхода ВОМР, местната група ще прилага следните иновации:

- интерактивна информационна платформа за публично-частните партньори и участниците в МИГ, вкл. с възможности за онлайн обучения, обмени, сътрудничество, работа в местна мрежа, с включено участие на хора с увреждания;
- поддържане на изградените информационни спотове в 28 населени места на своята

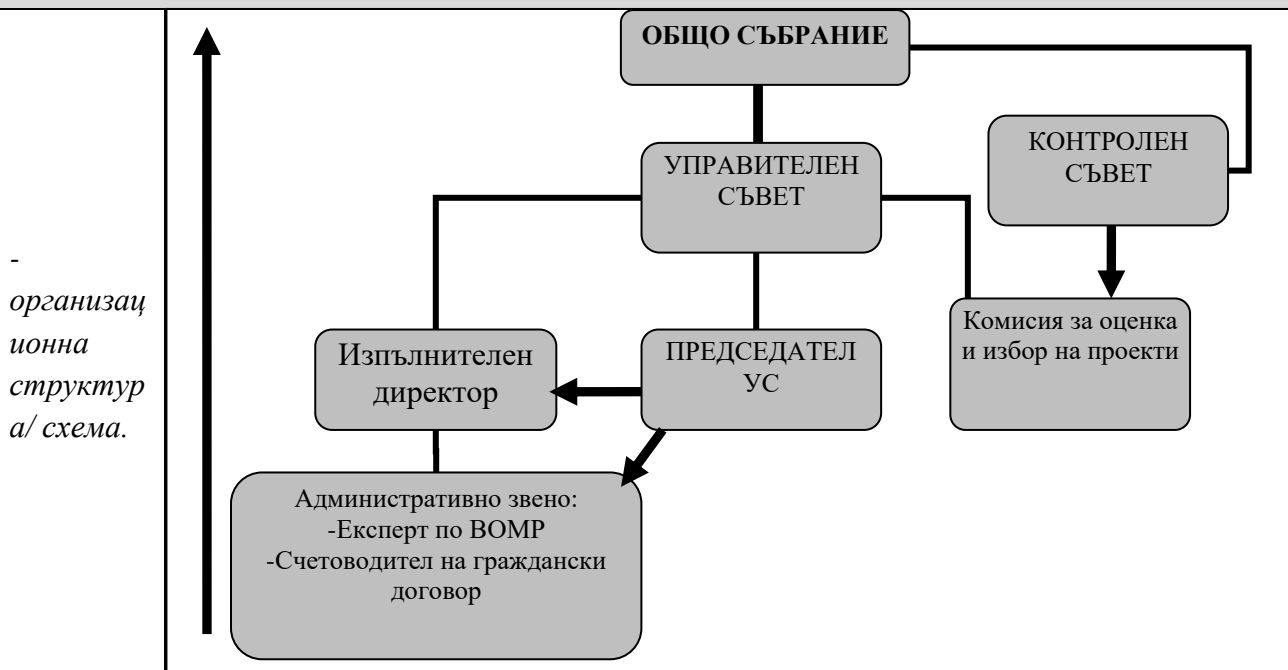
територия;

- провеждане на „работилници за социални иновации” за всяка потенциална заинтересована страна;
- провеждане на отворени форуми и мобилни кампании преди отваряне на всеки прием;
- конкурс за иновативни практики/проекти сред заинтересованите страни, които смятат да кандидатстват към Стратегията;
- мобилни кампании за микропредприятия и земеделски производители „МИГ открива работно място”;
- провеждане на пътуващи лагери за социални иновации в населените места на територията на МИГ;
- заснемане на филми с добри практики и провеждане на фото-конкурс за добра практика;
- провеждане на дни на отворените врати за демонстрационни проекти;

Описание на уредбата за управлението и мониторинга на стратегията, която показва капацитета на местната група за действие да изпълни стратегията, и описание на специфичната уредба относно оценката:

(не повече от 12 страници)

8.1. Организационна структура на МИГ:

8.2. Управление на МИГ:

- органи за управление и контрол;
- Сдружение „МИГ – Лясковец - Стражица” е ЮЛНЦ, регистрирано за извършване на общественополезна дейност съгласно изискванията на нормативно приложимата база в българското и европейското законодателство.
- МИГ се ръководи в своята дейност от законите на Република България, от своя Устав и от следните принципи: доверие на местната общност; ангажиране на лидерите в общността; балансирано представителство на ключовите сектори; прилагане на публично-частно партньорство.

В наименованието на МИГ се съдържа „Местна инициативна група”, както и общините на чиято територия работи местната група. Членовете на МИГ „Лясковец-Стражица” са дееспособни юридически лица със седалище на територията на общините Лясковец и Стражица, които чрез своето членство съдействат за осъществяване целите на МИГ така, както са формулирани в устава, заплащат редовно членски внос, определен от Общото събрание и които приемат неговия устав, помагат за развитието му и участват в дейността му.

Юридическите лица - членове на МИГ, се представляват пред МИГ от своите законни представители или изрично упълномощени за това физически лица съгласно изискванията на Наредба 22 / 14.12.2015 г. на МЗХ.

Органите за управление и контрол на МИГ са:

1. Общо събрание;
2. Управителен съвет;
3. Контролен съвет;
4. Председател на УС на МИГ.

Дейността на органите на МИГ спазва на принципите за:

1. Изборност и демократичност;
2. Равнопоставеност;
3. Балансираност;
4. Мандатност.

Общото събрание като върховен колективен орган се състои от ..... на брой представители на заинтересовани страни от територията на МИГ - юридически лица (фирми, земеделски производители, кооперации, Общини и граждански организации) с регистрация на МИГ – територията.

В Общото събрание са представени 2-те Общини в МИГ-територията:

- Община Лясковец, орган на местното самоуправление - представлявана от д-р Ивелина Гецова – Кмет на Община Лясковец, представителството е определено с Решение на ОбС.

- Община Стражица, орган на местното самоуправление- представлявана от Красимира Желязкова – директор на дирекция в ОБА, представителството е определено с Решение на ОбС.

В Общото събрание от членове, Община Лясковец има право на 1 глас.

В Общото събрание от членове, Община Стражица има право на 1 глас.

Спазено е задължителното участие на общините от територията на действие на МИГ в качеството си на юридически лица.

Разпределението на секторното представителство в Общото събрание е съблюдавано с оглед препоръките за процентно балансирано съотношение съгласно изискванията на Наредба 22/14.12.2015г. на МЗХ.

Решенията се вземат с обикновено мнозинство от гласовете на присъстващите с явно гласуване. Изборът на членовете на УС и КС също става с явно гласуване.

Правомощия на Общото събрание съгласно Устава на МИГ, свързани със Стратегията:

- одобрява с решение Стратегията за местно развитие в пълния ѝ вариант;
  - ежегодно приема отчета за изпълнение на Стратегията за местно развитие;
  - определя членове от всеки сектор/заинтересована страна за участие в Комисия за избор на проекти към Стратегията за местно развитие;
  - одобрява годишния План за изпълнение на Стратегията за местно развитие;
  - приема Годишния доклад за изпълнение на Стратегията за местно развитие;
- Общото събрание като върховен орган на МИГ Лясковец-Стражица взема решения съгласно Устава на организацията.

Управителният съвет е управителен орган на МИГ и се състои от 7 членове, с представителство на основните сектори/заинтересовани страни от територията на МИГ.

През изминалите 7 години от създаването на МИГ, съставът на УС като управителен орган на МИГ е претърпявал промени. Членовете на УС имат изграден капацитет за работа по Стратегията за ВОМР, развити умения и знания за управление на местната група, работещи с мотивация и загриженост към дейностите на МИГ. През годините са се изградили ключови компетенции като професионалисти, представители на сектори и местни лидери. Членовете на УС ежегодно получават положителен вот от страна на Общото събрание.

Съгласно чл. 45 от Устава на организацията, Управителният съвет ръководи дейността на МИГ и решава всички въпроси, свързани с дейността му, с изключение на тези, които са от компетентността на Общото събрание или на Председателя на УС

Правомощия на Управителен съвет съгласно Устава на МИГ, свързани със Стратегията:

- разработва управленски системи и процедури за ефективното и прозрачно функциониране на МИГ и за прилагане на Стратегията за местно развитие;
- избира представители на МИГ в национални и европейски мрежи на селските региони;
- одобрява административен екип за изпълнение на Стратегията;
- определя щатното разписание на МИГ;
- изготвя за одобрение от Общото събрание Графици и Планове за изпълнение на Стратегията за местно развитие;
- изготвя ежегодно отчет за изпълнение на Стратегията за местно развитие;

- осъществява мониторинг на Заседанията за избор на проекти към Стратегията;
- одобрява Докладите от Комисията за оценка на проектите към Стратегията.

Контролният съвет е контролен орган на МИГ и се състои от 3 членове-един представител на местния бизнес и двама представители на НПО – сектора.

Контролният съвет следи изпълнението на решенията на ОС и УС и упражнява контрол върху дейността на УС, както и проверява/контролира финансовото състояние, правилното стопанисване и използване имуществото на МИГ, като може да предизвиква и финансова ревизия.

Правомощия на Контролен съвет съгласно Устава на МИГ, свързани със Стратегията:

- проверява изпълнението на решенията на Общото събрание, на Управителния съвет и на другите вътрешни актове на МИГ, свързани с изпълнението на Стратегия за местно развитие;
- упражнява контрол върху дейността на Управителния съвет, свързани със Стратегията за местно развитие;
- проверява и контролира финансовата дейност, както и правилното съхраняване и опазване на имуществото на МИГ, свързани със Стратегията за местно развитие;
- контролира законосъобразността на извършваните разходи и следи за спазването на принципите за прозрачност, отчетност и липса на конфликти на интереси в работата на МИГ по Стратегията за местно развитие;

Председателят на УС на МИГ се избира сред членовете на Общото събрание и е член на УС на МИГ.

Председателят на УС ръководи оперативно текущата дейност на МИГ, подготвя и предлага проекти за решения на УС, свиква и ръководи заседанията на Управителния съвет, отчита се за дейността си пред Управителния съвет.

След одобрение на щатното разписание от УС, назначава, освобождава и упражнява дисциплинарна власт по отношение на изпълнителния директор за извършване на оперативната дейност на МИГ.

Правомощия на Председателя на УС, свързани със Стратегията:

- подписва договори за финансиране на проекти от страна на МИГ с бенефициенти от местните общности по правилата и разпоредбите на финансиращи организации, включително с МЗХ по подхода BOMP.
- назначава административен екип за изпълнение на Стратегията.
- приема Докладите от Комисията за оценка на проектите към Стратегията;
- следи за съблюдаване на правилата и разпоредбите на финансиращи организации, включително на МЗХ по подхода BOMP.

За своята работа по Стратегията за BOMP, МИГ одобрява и следните органи:

	<ul style="list-style-type: none"> - Административен екип по прилагане на Стратегията за ВОМР; - Експертен съвет: извършва технико-икономическа оценка на постъпилите проекти и ги предлага за одобрение или отхвърляне от комисията, извършва консултации и подпомага бенефициентите при изготвянето на проектите; - Комисия за оценка на проектите.
<p>- описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</p>	<p>Персоналът на МИГ се състои от изпълнителен директор и експерт по прилагане на Стратегия, отговарящи на изискванията в Наредба №22/14.12.2015г. на МЗХ с която Наредба се уреждат условията и реда за прилагане на подмярка 19.2. „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие” на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” (ВОМР) от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. (ПРСР):</p> <p>1. Изпълнителен директор, отговарящ на следните минимални изисквания:</p> <ul style="list-style-type: none"> - завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; - общ професионален стаж най-малко 5 години; - управленски опит най-малко две години; - опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори; <p>2. Експертът по прилагане на стратегията за ВОМР, отговарящ на следните минимални изисквания:</p> <ul style="list-style-type: none"> - завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; - общ професионален стаж най-малко две години. <p>Изпълнителният директор и експертът по прилагане на стратегията за ВОМР се назначават от Председателят на Управителния съвет на МИГ след одобряване и финансиране на Стратегията за местно развитие.</p> <p>Председателят на Управителния съвет назначава и освобождава от длъжност Изпълнителния директор на МИГ и експертът, като упражнява и дисциплинарна власт по отношение на тях.</p> <p>Изпълнителният директор на МИГ отговаря за прилагането на Стратегията за местно развитие, като неговите правомощия се определят с договора за наемане и включват следните отговорности и задължения, предвидени в Устава на МИГ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административно организира и ръководи работата на офиса по прилагане на Стратегията за местно развитие съгласно изискванията на българското законодателство, Договора за финансиране на МИГ и Наредба №22/14.12.2015г. на МЗХ с която Наредба се уреждат условията и реда за прилагане на подмярка 19.2. „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие” на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” (ВОМР) от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. (ПРСР) - Отговаря за прилагането на Стратегията за местно развитие, като

	<p>конкретните му правомощия се определят с договора за наемане при спазване на всички разпоредби в Наредба №22/14.12.2015г. на МЗХ с която Наредба се уреждат условията и реда за прилагане на подмярка 19.2. „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие” на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” (ВОМР) от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. (ПРСР)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Осигурява изпълнението на решенията на Управителния съвет, свързани със Стратегията за местно развитие; - Изготвя и предлага за приемане от УС перспективна и годишна програма за работа на МИГ и годишен проекто-бюджет; - Организира набирането на средства за дейността на МИГ; - Ръководи административния персонал на МИГ; - Решава въпроси, които в съответствие с Устава на МИГ му бъдат възложени от УС; - При избор и финансиране на дейности за изпълнението на СМР да прилага както процедурите и правилата одобрени като част от СМР , така и тези , включени в договора за финансиране изпълнението на стратегията; - Да информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати; - Да подготвя и публикува покана за кандидатстване с проекти на територията на МИГ; - Да приема и регистрира заявления за кандидатстване; - Да създава и поддържа база данни за постъпилите проекти по Стратегията за местно развитие, тяхното състояние и движение; - Да извършва проверка за административно съответствие и допустимост на проектите; - Да осъществява техническа експертна оценка и класиране на проектите; - Да извършва подготовка и провеждане на заседания на комисията за избор на проекти към МИГ; - Да изпраща информация за всички проекти, одобрени от комисията за избор на проекти към МИГ, в областната Разплащателна агенция по седалище на МИГ за извършване на проверка за съответствие с процедурите, описани в Стратегията за местно развитие, критериите за допустимост на кандидата и критериите за допустимост на проекта и планираните разходи; - Да информира писмено кандидатите за одобрение или отхвърляне на проекта; - Да сключва договори с одобрените кандидати за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ; - Да осъществява наблюдение на изпълнението на проектите; - Да осъществява посещения на място; - Да подпомага одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до Разплащателната агенция и изготвяне на доклади за отчитане на
--	--

	<p>изпълнението;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да изготвя годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие, както и други доклади и справки за изпълнение на Стратегията за местно развитие, изисквани от управляващия орган на ПРСР; - Да представя до управляващия орган за календарната година годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за местно развитие; - Да информира своевременно управляващия орган на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията. - Разработва управленски системи и процедури за ефективното и прозрачно функциониране на МИГ и за прилагане на Стратегията за местно развитие; - Изготвя за одобрение от Общото събрание Графици и Планове за изпълнение на Стратегията за местно развитие; - Изготвя ежегодно отчет за изпълнение на Стратегията за местно развитие; <p>Административен екип на МИГ „Лясковец-Стражица”:</p> <p>1. <i>Мария Маринова</i> - досегашен изпълнителен директор на МИГ с успешно реализирана и отчетена Стратегия за местно развитие за периода 2011-2015г. Мария Маринова работи като координатор на МИГ за подготовка на Стратегия за местно развитие в периода 2009-2010г. по подмярка 431-2 на ПРСР 2007-2013г., след което е изпълнителен директор за целия период на прилагане на Стратегията. С изграден капацитет, компетенции, знания и умения за администриране на Стратегии и проекти, както и за работа с местната общност. Като изпълнителен директор отговаря на всички допълнителни критерии, които имат принос към оценяването на капацитета на МИГ да изпълни Стратегията за ВОМР.</p> <p>2. <i>Мария Петкова</i> - досегашен експерт по прилагане на Стратегията за местно развитие на МИГ с успешно реализирана и отчетена Стратегия за местно развитие за периода 2011-2015 г. Мария Петкова работи като експерт по прилагане на Стратегия за местно развитие в периода 2011-2015г., като е развива и надградила съответните знания и умения за работа с бенефициенти и администриране на документи, дейности и събития. Като експерт отговаря на всички допълнителни критерии, които имат принос към оценяването на капацитета на МИГ да изпълни Стратегията за ВОМР.</p> <p>За изпълнение на финансово-счетоводните дейности на МИГ ще бъде нает счетоводител на граждански договор.</p> <p>Екипът на МИГ не е член на МИГ и няма взаимоотношения с членове на МИГ съгласно изискванията на Наредба №22 / 14.12.2015г. на МЗХ.</p>
8.3.	<p>Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:</p> <p>МИГ „Лясковец-Стражица” е ЮЛНЦ, учредено на 22 март 2010г. като резултат от изпълнени дейности по проект на подмярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответните територии за потенциални местни инициативни групи в селските</p>

райони”от Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013 г. По проекта е създаден капацитет за прилагане на подхода Лидер на територията на общините Лясковец и Стражица, регистрирана е МИГ, разработена е Стратегия за местно развитие съвместно с всички заинтересовани страни и представители на местната общност, извършени са богат набор от текущи информационни дейности, създаден е административен капацитет.

На 13.10.2011г., МИГ „Лясковец-Стражица” подписва Договор за одобрение на Стратегия за местно развитие с общ бюджет 4 000 000 лева по мярка 41 „Прилагане на стратегиите за местно развитие” и по мярка 431-1 „Управление на местни инициативни групи, придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответната територия за местните инициативни групи, прилагащи стратегии за местно развитие” от приоритетна ос 4 ЛИДЕР на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.

МИГ е приключил и отчетел успешно своята Стратегия за местно развитие с постигнати основни стратегически цели: подобряване на качеството на живот в територията, чрез разнообразяване на възможностите за заетост, повишаване на качеството на услугите за населението и укрепване културните традиции на местната общност; засилване конкурентноспособността на земеделските стопанства и преработените в тях продукти, за по-добра пазарна реализация; подобряване капацитета на местната общност за управление развитието на територията, чрез ЛИДЕР подхода.

За 4 годишен период на прилагане на Стратегията за местно развитие МИГ е изпълнил 97% от предвидения бюджет за инвестиции в общо 10 мерки от ПРСР.

Това сериозна мотивация и заявка за надграждане на постигнатите резултати, поддържане и разширяване на създадения капацитет на територията на МИГ, разработването на Мултифондова стратегия за местно развитие, която ще има целенасочени дейности за постигане на социалното приобщаване и намаляване на бедността; за съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност; за използване потенциала на културното наследство; за фокусиране върху иновациите и насърчаване на устойчивата и качествена заетост.

Местните инициативни групи са инструмента за прилагане на подхода Лидер/Водено от общностите местно развитие в Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г. и реализиране на Мултифондови стратегии за местно развитие.

Територията на общините Лясковец и Стражица притежава добри ресурси и условия за успешна работа по подхода Лидер през новия програмен период именно с изпълнението на Мултифондова Стратегия за местно развитие.

Новото лице на подхода Лидер-Водено от общностите местно развитие определя още по-важна и още по-активна роля на представителите на общностите за местно развитие, важно е тяхното включване, привличане и съпричастност за съвместно използване на всички новосъздадени възможности.

МИГ има създаден добре обучен и структуриран административен екип, както и е създаден добър капацитет сред членовете на УС и КС за работа по бъдеща Стратегия за местно развитие.

МИГ се ползва с добра репутация и доверие на своята територия, местните заинтересовани страни продължават да имат идеи и очаквания, които биха се реализирали с една нова и по-разширена Стратегия-мултифондовата.

МИГ смята, че с натрупания опит и създадения капацитет на своята територия има реален шанс

да надгради постигнатите резултати с по-разширени/интегрирани интервенции. МИГ е идентифицирал над 50 нови проектни идеи за новия програмен период, както и наличието на бенефициенти, за които имаше недостиг на средства по Стратегията за местно развитие.

МИГ привлече за участие в подготвителните дейности за нова Стратегия за местно развитие нови заинтересовани страни от стопанския и нестопанския сектор.

Новата Стратегия за местно развитие на МИГ дава устойчивост и надгражда на постигнатите до момента резултати и надграждане със следващи инвестиции, вкл.иновации във всеки сектор на въздействие.

В процеса на работа по Стратегията за местно развитие МИГ установи, че публично-частното партньорство е най-добрият работещ модел/инструмент за местно развитие, затова е важно МИГ да продължи да прилага подхода Лидер.

Финансовото обезпечение за дейностите на МИГ ще бъде с безвъзмездна помощ по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие” на местна инициативна група (МИГ), одобрена за финансиране по подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за местно развитие” (подмярка 19.2) от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. (ПРСР 2014 – 2020 г.), съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) за прилагане на стратегия за Водено от общностите местно развитие (ВОМР).

Финансовата помощ се предоставя за дейности, които ще допринесат за постигане на следните цели:

- обезпечаване на МИГ с необходимия финансов ресурс за ефективното изпълнение на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране;
- повишаване на информираността на населението относно подхода ВОМР и насърчаване на активното му участие в процеса на прилагане на стратегии за ВОМР.

Ангажирането на опитен експертен и управленски екип на МИГ, съвместно с наемане на доказани външни експерти гарантира успешното изпълнение на Стратегията за местно развитие. За своята финансова устойчивост МИГ е осигурил над 3 % от средствата за текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие“ на местна инициативна група в размер на 34 000 лева, които са под формата на безлихвен кредит от Общините Лясковец и Стражица.

8.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Процедури за мониторинг и оценка на изпълнението на СМР.

За проследяване напредъка в изпълнението на дейностите и резултатите от прилагане на Стратегията, МИГ прилага система за текущ мониторинг и оценка в съответствие с препоръките на Общата рамка за мониторинг и оценка на програмите за развитие на селските райони и на ОП „Развитие на човешките ресурси”.

Тази система включва всички дейности за мониторинг и оценка:

- текущо събиране на данни за мониторинговите индикатори и актуализиране на индикаторите.
- обобщаване и анализ на събраните данни по мониторинговите индикатори - най-малкото два пъти годишно;
- външна оперативна оценка, свързана с оперативни или стратегически въпроси по изпълнение на Стратегията като цяло или отделни приоритети или мерки, при необходимост.

- външна междинната оценка, при необходимост;
- последваща оценка в последната година от изпълнението на Стратегията.

Основната цел на системата за текущ мониторинг и оценка е да следи непрекъснато процеса на изпълнение на Стратегията и промените в средата, за да се анализира своевременно напредъкът, качество и проблемите в изпълнението, и да се предприемат навременни корекции, ако това е необходимо.

- Планирането и изпълнението на дейностите за текущ мониторинг и оценка е отговорност на Екипа на МИГ. Провеждането на външните оперативни, междинни или последващи оценки се планира и подпомага от Екипа на МИГ и се изпълнява от външни независими оценители.

- Събиране и обобщаване на информация за индикаторите на стратегията МИГ ще наблюдава напредъка и качеството на изпълнението на стратегията за местно развитие с помощта на финансови индикатори, изходни индикатори, индикатори за резултат и въздействие.

Информацията за финансовите индикатори, изходните индикатори и индикаторите за резултат ще се събират за всеки проект и ще се обобщават по мерки, приоритети и за Стратегията като цяло. Тези индикатори ще се актуализират в срок от 5 дни след възникване на промяна (например сключване на нов договор, подадена заявка за плащане, или приключване на изпълнението на договор).

За събиране на информацията за изходните индикатори и за индикаторите за резултат във заявката за ще е включен раздел с целеви стойности на индикаторите: общи за Стратегията и специфични за проекта. След приключване на договора от бенефициента ще се събира информация за фактическото изпълнение на посочените индикатори. Достоверността на подадената от бенефициента информация ще се проверява от Екипа на МИГ.

Индикаторите за въздействие ще се оценяват в края на прилагане на Стратегията от външните оценители.

Основни индикатори за финансов мониторинг са:

- Брой на подадените заявления (по мерки, и пол и възраст на кандидата);
- Стойност на подадените заявления (по мерки, и пол и възраст);
- Брой на одобрените заявления (по мерки, и пол и възраст на кандидата);
- Стойност на одобрените заявления (по мерки, и пол и възраст);
- Брой на сключените договори (по мерки, и пол и възраст на бенефициента);
- Стойност на сключените договори (по мерки, и пол и възраст на бенефициента);
- Брой на подадените искания за плащане (по мерки);
- Стойност на подадените искания за плащане (по мерки);
- Брой на одобрените искания за плащане (по мерки);
- Стойност на одобрените искания за плащане (по мерки);
- Брой на успешно приключилите договори (по мерки, и пол и възраст на бенефициента);
- Стойност на успешно приключилите договори (по мерки, и пол и възраст на бенефициента).

Системата за мониторинг и оценка предвижда следните видове външни оценки на Стратегията:

Външна оперативна оценка:

Външна оперативна оценка на конкретни оперативни или стратегически въпроси се провежда, ако е необходима за целите на подготовката на Годишния доклад за напредъка или за задълбочено

проучване на определени аспекти на изпълнение на Стратегията. Решение за провеждане на подобна оценка взима УС на МИГ.

Външна междинна оценка:

Външна междинна оценка се провежда, само ако е необходима за промяна на Стратегията или при възникване на значителни проблеми в изпълнение на Стратегията, затова нейните конкретни цели и методи се определят преди началото на провеждане. Всяка междинна оценка трябва да оцени напредъка в изпълнението на мерките на основата на изходните индикатори и индикаторите за резултат, да направи изводи и препоръки за подобряване на изпълнението. Решение за провеждане на външна междинна оценка взима УС на МИГ.

Оценка на цялостното изпълнение на стратегията:

За оценка на цялостното изпълнение на стратегията в края на нейното прилагане ще се извърши външна последваща (ex-post) оценка. Тя оценява използването на ресурсите, ефикасността и ефективността на изпълнението, въздействието и устойчивостта на основата на съпоставяне на постигнатото с предварително определените цели. Оценява се също приносът на Стратегията за изпълнение на целите на ПРСР, ОП „РЧР” и хоризонталните политики на Общността. На база на оценката се извеждат факторите, определящи успеха/неуспеха на прилагането на Стратегията и поуците за планиране и изпълнение на други подобни програми за развитие на територията.

Годишен доклад за отчитане:

Всяка година МИГ „Лясковец-Стражица” изготвя Годишен доклад за отчитане изпълнението на СМР. Докладът съдържа отчет за:

- Напредъка в съответствие с годишната програма на СМР и индикаторите;
- Дейностите по информиране и прозрачност;
- Дейностите мониторинг и оценка;
- Проблеми при изпълнението и отклонения от одобрения план;
- Годишният доклад се изготвя по образец, зададен от УО на ПРСР.

Информационна система и сигурност на информацията:

Базата данни на информационната система се създава върху вътрешната компютърна мрежа на МИГ. Изпълнителният директор дефинира нива на достъп към входа на системата, както и процедури за ежедневно актуализиране на данните.

Информационната система включва следните раздели:

- Регистър на подадените заявления за подкрепа/проекти
- Регистър на оценката – за всяко постъпило предложение ще се попълват данни за движението на оценката и решенията на отделните етапи за оценка.
- Регистър на договорите включващ за всеки договор основна информация за договора и неговите промяна, ако е приложимо, извършени проверки
- Регистър на мониторинговата система, вкл.:
- База данни за индикатори на мониторинг за проекта
- База данни за участниците в обучения и информационни дейности по мерки.
- други.

9.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места: (не повече от 1 страница)				
	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по СМР:	Бр.	70	-База с данни на МИГ; -Информационна система на МИГ; -Отчети и мониторингов и доклади на МИГ, -Документи на бенефициенти и на МИГ
	Брой подадени заявления за подпомагане	Брой	80	
	Брой на одобрените заявления	Брой	65	
	Стойност на публичния принос за одобрените заявления от ПРСР	лв.	2 933 745	
	Стойност на публичния принос за одобрените заявления от ОП „РЧР”	лв.	1 486 000	
	Брой на сключените договори	Брой	70	
	Стойност на публичния принос на сключените договори	лв.	4 419 745	
	Брой на одобрените искания за плащане	%	100%	
	Стойност на публичния принос, изплатен на одобрените искания за плащане по ПРСР и ОП „РЧР”	лв.	4 419 745	
	Брой на успешно приключилите проекти	%	100%	
	Брой бенефициенти, подпомогнати по СМР	Брой	70	
	Дял на постъпилите заявления за подпомагане, подадени в полза на уязвими групи	%	50%	
	Брой консултирани проектни предложения от МИГ	Брой	80	
	Брой информационни дейности/събития за оживяване на територията, проведени от МИГ	Брой	120	
Резултат	Минимум създадени работни места	Брой	100	
	Брой земеделски стопанства, в които е въведена модернизация и/или иновация	Брой	15	
	Брой реализирани иновации в публичния сектор	Брой	15	
	Брой реализирани иновации в нестопанския сектор	Брой	10	
	Брой реализирани иновации в сектора на бизнеса	Брой	15	
	Дял от населението на територията, обхванато от проекти по СМР	%	50%	
	Дял от населението на територията, което се ползва от проектите по СМР	%	50%	
	Брой подобрени обекти на местното селско наследство	Брой	10	
	Брой проекти в полза/ с участие на уязвими групи	Брой	15	

9.2. Индикатори по мерки:

(не повече от 1 страница за индикатори по мярка)

Мярка МИГ4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“				
Вид индикат	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	13	Мониторинг База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	13	Мониторинг База данни
	Общ обем на публичния принос в инвестициите	Лева	600 000	Мониторинг База данни
	Минимум подпомогнати проекти на стопанства от животновъдния сектор	Брой	3	Мониторинг База данни
	Минимум подпомогнати проекти на производители на зеленчуци	Брой	3	Мониторинг База данни
	Минимум подпомогнати проекти на стопанства от оранжерийния сектор	Брой	4	Мониторинг База данни
Резултат	Брой стопанства, въвели нов продукт или технология	Брой	3	Мониторинг База данни
	Създадени нови насаждения	Дка	300	Мониторинг
	Дял на младите фермери, финансирани по мярката	%	30	Мониторинг База данни
	Дял на проектите за биологично производство	%	30	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, представили Договор за доставка с местен производител.	%	30	Мониторинг База данни
	Дял на успешно приключилите проекти	%	100	Мониторинг База данни
Въздействие	Създадени работни места, вкл. за жени	Брой	25	Мониторинг
	Дял на проектите с инвестиции за повишаване на енергийната ефективност	%	40	Мониторинг База данни
	Дял на проектите с инвестиции за иновации	%	30	Мониторинг
	Дял на проектите с дейности за намаляване на емисиите съгласно Регламент за прилагане на директива 2009/125/ЕС	%	30	Мониторинг База данни
	Дял на кандидатите с подходящо образование, курс за добри зем. практики и др. % 70	%	70	Мониторинг

Мярка МИГ4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	4	Мониторинг База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	4	Мониторинг База данни
	Общ обем на публичния принос в инвестициите	Лева	300 000	Мониторинг База данни
Резултат	Проекти, предвиждащи въвеждане на нови и енергоспестяващи технологии в хранително-вкусовата промишленост	Брой	4	Мониторинг База данни
	Проекти за преработка на суровини от чувствителни сектори, които могат да осигурят съответната суровинна база	Брой	4	Мониторинг База данни
	Проекти, включващи преработка и производство на биологични продукти	%	50	Мониторинг База данни
	Проекти, предвиждащи инвестиции за производството на крайни продукти от местни суровини, включващо къси вериги на доставки	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти, предвиждащи преработка на мин 65% собствена или продукция от местни земеделски производители или	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, които са реалистични и отговарят на пазарната конюнктура и тенденции	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите предвиждат работни места за представители на уязвимите групи	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти, които насърчават кооперирането и интеграцията между земеделските производители и предприятия	Бр.	4	Мониторинг База данни
	Дял на успешно приключилите проекти	%	100	Мониторинг База данни
Въздействие	Създадени работни места, вкл. за жени	Брой	20	Мониторинг База данни
	Проекти с предвидена устойчивост	Брой	4	Мониторинг
	Дял на проектите с инвестиции за иновации	%	50	Мониторинг
	Създадена обща търговска марка	Бр.	1	Мониторинг База данни

Мярка МИГ6.4.1. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности				
Вид индикат	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	10	База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	10	База данни
	Общ обем на публичния принос в инвестициите	Лева	600 000	Мониторинг База данни
Резултат	Проекти на кандидати до 40 години включително, вкл. на жени	Брой	5	Мониторинг База данни
	Проекти, които предвиждат инвестиции за развитие производството на крайни продукти	Брой	10	Мониторинг База данни
	Проекти, включващи инвестиции в иновации	%	50	База данни
	Проекти за инвестиции в услуги в селата	%	50	База данни
	Дял на проектите, включващи инвестиции в производствена дейност в микропредприятия	%	50	Мониторинг База данни
	Дял на проектите предвиждат работни места за представители на уязвимите групи	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти, създаващи модели или свързаност между дейности по други мерки на СМР	Бр.	5	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, предвиждащи мерки, свързани с опазването на околната среда	%	50	Мониторинг База данни
	Брой подпомогнати нови туристически дейности	Бр.	5	Мониторинг База данни
	Дял на успешно приключилите проекти	%	100	Мониторинг База данни
Въздействие	Създадени работни места, вкл. за жени	Брой	20	Мониторинг База данни
	Проекти с предвидена устойчивост	Брой	4	Мониторинг База данни
	Дял на проектите с включване на хора с увреждания	%	50	Мониторинг База данни
	Създадена общ бранд в сферата на туризма и местните продукти	Бр.	1	Мониторинг База данни
	Повишен достъп до финансиране за микропредприятията	%	100	Мониторинг База данни
	Подобрени условия за икономическо развитие и предприемачество	%	100	Мониторинг База данни

Мярка МИГ7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	15	База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	15	База данни
	Общ обем на публичния принос в инвестициите	Лева	800 000	База данни
Резултат според оказаното Въздействие	Дял на проектите, предвиждащи иновации или имащи иновативен за територията характер	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, насочени към обекти, които са значими за местната общност	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, предвиждащи дейности и инвестиции, свързани с подобряването на социалната инфраструктура.	%	30	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, предвиждащи дейности и инвестиции, свързани с цялостното подобряване на предоставяните услуги в общността .	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, предвиждащи дейности и инвестиции, свързани с цялостното подобряване облика на населените места.	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, насочени към задоволяване на потребностите на големи групи от хора	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите предвиждащи обществено включване и участие за представители на уязвимите групи	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, задоволяващи потребностите на уязвими групи	%	50	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, предлагащи нови инициативи за повишаване на качеството на живот в района	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, създали капацитет на НПО	%	50	Мониторинг База данни
	Дял на успешно приключилите проекти	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, решаващи проблем, идентифициран в общинския план за развитие.	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти с устойчивост на резултатите	Брой	15	Мониторинг База данни
	Дял на проектите с принос към устойчивата заетост	%	50	Мониторинг База данни

Мярка МИГ7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура				
Вид индикат	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	5	База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	5	База данни
	Общ обем на публичния принос	Лева	400 000	База данни
Резултат според оказаното Въздействие	Дял на проектите, предвиждащи иновации или имащи иновативен за територията характер	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, насочени към обекти, които са значими за местната идентичност и са свързани с туризма.	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, насочени към създаване на обществени зони за отдых в населените места.	%	50	Мониторинг База данни
	Проекти, с предвидени дейности за социализация, адаптиране или изграждане на инфраструктура за достъп до туристически обекти или зони за отдых за хора с увреждания.	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти, предвиждащи дейности и инвестиции, свързани с развитие и реклама на туристически продукти.	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти, насочени към задоволяване на потребностите на големи групи от хора	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти, задоволяващи потребностите на уязвими групи от населението	%	50	Мониторинг База данни
	Проекти, предлагащи нови инициативи за повишаване на качеството на живот в района	%	100	Мониторинг База данни
	Подкрепени проекти с дейности за маркетинг, реклама и развитие на продукти и туризъм	%	50	Мониторинг База данни
	Брой развити туристически атракции/обекти	Бр.	10	Мониторинг База данни
	Увеличен туристопоток вследствие на направените инвестиции	%	30	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, създали капацитет на НПО	%	50	Мониторинг База данни
	Дял на успешно приключилите проекти	%	100	Мониторинг
	Дял на проектите, решаващи проблем, идентифициран в общинския план за развитие.	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти с устойчивост на резултатите	Брой	15	Мониторинг
	Дял на проектите с принос към устойчивата заетост	%	50	Мониторинг База данни

Мярка МИГ01 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата. Съхраняване, развитие и валоризиране на специфичната местна идентичност и местната култура”				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	15	База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	15	База данни
	Общ обем на публичния принос	Лева	233 745	База данни
Резултат според оказаното Въздействие	Проекти, насочени към обекти, които са значими за идентичността на района	%	100	Мониторинг База данни
	Проектите предвиждат резултати, насочени към продукти и съхранение на местно културно-историческо наследство	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти, предвиждащи съвременни форми и начини за популяризиране на живото нематериално културно наследство	%	50	Мониторинг База данни
	Проекти с комбинирани дейности по опазване на специфични местни идентичности и културно наследство	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти, насочени към задоволяване на потребностите на големи групи от хора	%	100	Мониторинг База данни
	Дейностите по проектите насърчават съвместно участие на различни социални и граждански групи и културни институции	%	100	Мониторинг База данни
	Дейностите по проектите пресъздават уникалните местни идентичности и културното наследство по иновативен и нетрадиционен начин, отразяващ съвременните методи за анимация в туризма.	%	50	Мониторинг База данни
	Проекти, предвиждащи минимум 2 иновативни елемента	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, създали капацитет на НПО	%	50	Мониторинг База данни
	Дял на успешно приключилите проекти	%	100	Мониторинг База данни
	Дял на проектите, решаващи проблем, идентифициран в общинския план за развитие.	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти с устойчивост на резултатите	Брой	15	Мониторинг База данни
	Проекти, ангажиращи активно уязвими групи	%	50	Мониторинг

Мярка МИГ02 „Местни инициативи за заетост на територията на общините Лясковец и Стражица“

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	4	База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	4	База данни
	Общ обем на публичния принос	Лева	400 000	База данни
Резултат според оказаното Въздействие	Проекти, осигуряващи свързаност/синергия на проекта с друг проект от Стратегията или проекта решава проблем идентифициран като такъв при анализите на територията	Брой	4	Мониторинг База данни
	Създадени зелени работни места (работни места, които допринасят за опазване и възстановяване на околната среда, също така в сферата на екологията, рециклирането и благоустройството.	Брой	16	Мониторинг База данни
	Създадена устойчива заетост на местно ниво за безработни и неактивни лица, които ще получат нов шанс за работа, нови или усъвършенствани професионални знания и умения, придобити на работното място, както и придобиването на професионална квалификация.	Брой	25	Мониторинг База данни
	Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица на възраст между 30 и 54 г.	%	30	Мониторинг База данни
	Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица с ниско образование на възраст между 30 и 54 г.;	%	30	Мониторинг База данни
	Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивните лица над 54 годишна възраст.	%	30	Мониторинг База данни
	Проектите създават условия за Реинтегрирането на продължително безработните и неактивните лица	%	100	Мониторинг База данни
	Проектите спомагат за натрупване на ценен професионален опит и възможностите за продължителна заетост	%	100	Мониторинг База данни
	Проектите имат принос към целит на СМР	%	100	Мониторинг База данни

Мярка МИГ03 „По-добро здраве и работоспособност на заетите лица в икономиката на общините Лясковец и Стражица“.				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Исходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	3	База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	3	База данни
	Общ обем на публичния принос	Лева	186 000	База данни
Резултат според оказаното Въздействие	Брой включени в проектите лица на възраст над 54 години и/или хора с увреждания”	Брой	18	Мониторинг База данни
	В проектите са предвидени мерки за насърчаване развитието в областта на политиката по околната среда, политиката по изменение на климата, ресурсна ефективност, вкл. прилагане на изискванията на законодателството на ЕС и националното законодателство в тези област	Брой	2	Мониторинг База данни
	Проекти за насърчаване на географската мобилност на работната сила	Брой	1	Мониторинг База данни
	Повишаване нивата на устойчива заетост, когато работното място е извън населеното място на тяхната месторабота	%	100	Мониторинг База данни
	Увеличаване броя на обхванатите заети в предприятията с въведени нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и подобряване на организацията и условията на труд.	%	30	Мониторинг База данни
	Проекти, които допринасят за въвеждане на гъвкави форми на заетост ще допринесе за съчетаване на професионалния и личния живот	%	2	Мониторинг База данни
	Проектите подобряват качеството на работните места и влияят положително върху производителността на труда в предприятията	%	100	Мониторинг База данни
	В проектите има иновативни елементи	%	100	Мониторинг База данни
	Проектите имат принос към целите на СМР	%	100	Мониторинг База данни
	Проектите са устойчиви инициативи и пилотни практики за територията на МИГ	%	100	Мониторинг База данни
	Проекти за въвеждане на ефективно управление на човешките ресурси	%	30	Мониторинг База данни

Мярка МИГ04 „Социални иновации за активно социално включване“				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	3	База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	3	База данни
	Общ обем на публичния принос	Лева	500 000	База данни
Резултат според оказаното Въздействие	Брой проекти, осигуряващи свързаност с друг проект от Стратегията или проекта решава проблем идентифициран като такъв при анализите на територията	Брой	3	Мониторинг База данни
	Брой проекти, свързани с подходите за предоставяне на социални услуги с общинска/областна стратегия за социалните услуги	Брой	3	Мониторинг База данни
	Проектите предвиждат дейности за хора с увреждания и техните семейства	%	50	Мониторинг База данни
	Проектите предвиждат дейности за възрастни в риск	%	100	Мониторинг База данни
	Предоставяне на възможности за връщането на пазара на труда на лицата, които полагат грижи за близките си с увреждания	%	30	Мониторинг База данни
	Проектите осигуряват комплексни услуги за социално включване, осигуряване наосигуряващи по-високо качество на живот и пригодност за заетост	%	100	Мониторинг База данни
	Брой проекти с интегрирани комплексни мерки, вкл.мобилни услуги в общността	Брой	2	Мониторинг База данни
	Брой проекти прилагащи социални иновации	Брой	3	Мониторинг База данни
	Проектите имат принос към целите на СМР	%	100	Мониторинг База данни
	Проектите са устойчиви инициативи и пилотни практики за територията на МИГ	%	100	Мониторинг База данни
	Проектите водят до подобряване на достъпа на хора в неравностойно положение до услуги за социално включване в общността, както и подобряване на достъпа до социални и здравни услуги и повишаване равнището на заетост на хората с увреждания	%	100	Мониторинг База данни

Мярка МИГ05“Насърчаване развитието на местна социална икономика и нови работни места в социални предприятия“				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СМР	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	2	База данни
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	2	База данни
	Общ обем на публичния принос	Лева	400 000	База данни
Резултат според оказаного Въздействие	Брой проекти за социални предприятия във връзка с осигуряване на подкрепена заетост	Брой	2	Мониторинг База данни
	Брой оборудвани и адаптирани работни места	Брой	12	Мониторинг База данни
	Брой обучени и квалифицирани лица, за които се осигурява заетост в социалните предприятия	Брой	18	Мониторинг База данни
	Социална и професионална интеграция на представители на уязвимите групи в сектора на социалната икономика	%	100	Мониторинг База данни
	Брой уязвими лица в социалната икономика, вкл. „подкрепена“ заетост за хората с увреждания - подкрепа за осигуряване на заетост за период до 12 месеца	Брой	12	Мониторинг База данни
	Подкрепа за междуобщинско сътрудничество и разпространение на добри практики	%	100	Мониторинг База данни
	Подобрен социален маркетинг и популяризиране на социалната икономика	%	100	Мониторинг База данни
	Брой проекти за социални иновации	Брой	2	Мониторинг База данни
	Проектите имат принос към целите на СМР	%	100	Мониторинг База данни
	Проектите са устойчиви инициативи и пилотни практики за територията на МИГ	%	100	Мониторинг База данни
	Брой проекти за насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост	Брой	2	Мониторинг База данни
	Повишени възможности за пазарна реализация на изработваните стоки и предоставяните услуги	%	100	Мониторинг База данни
	Проектите решават основните причини за бедност и социално изключване	%	100	Мониторинг База данни

10. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС: (не повече от 2 страници)	
10.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:	
- прилагане на принципа на равенство между половете;	<p>Принципът за равенство между половете ще бъде последователно интегриран в прилагането на стратегията, като се насърчава участието на по-слабо представения пол. В критериите за избор на проекти, където е уместно, са заложили предимства за проекти, разработени и предложени от жени, с оглед насърчаване постигането на равнопоставеност.</p> <p>При разработването на рамката за наблюдение на Стратегията за местно развитие е заложен индикатор, с помощта на който ще бъде наблюдаван балансът между представителите на двата пола и резултатите от усилията за равно включване, като се взети под внимание аспектите на различните изисквания за равни възможности на различните групи.</p>
- допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности;	<p>Включването на всички групи от населението в обхванатата територия ще се гарантира чрез промотирането на стратегията за местно развитие. За особено изолираните групи като ромските общества, ще се положат специални усилия, за да се осигури информация и насоки за подпомагането, предлагано по стратегията.</p> <p>Наблюдението и оценката на изпълнението на СМР ще се стремят и да гарантират да се спазва принципа на недискриминацията.</p> <p>Стратегията ще гарантира и равни възможности за хората в неравностойно положение.</p>
- създаване на условия за превенция на дискриминацията.	<p>Включването на всички групи от населението на територията на МИГ се гарантира чрез направения анализ на ситуацията по отношение на наличието на уязвими групи и равните възможности, консултативните и промоционални дейности в процеса на разработване и, впоследствие, на прилагане на Стратегията за местно развитие. Представители на всички общности участваха в консултациите при изготвянето на стратегията.</p> <p>Във всеки проект, където това е приложимо ще се изисква подсилване на аспектите във връзка с равните възможности на групите в неравностойно положение, включително ромското население и хората с увреждания. Ще се насърчава и осигуряването чрез проектите на „нетипична заетост”, възможна при част от уязвимите групи (почасова работа, дистанционна заетост, надомна работа и др.).</p> <p>Провеждането на информационни дейности, консултирането и подпомагането на потенциалните бенефициенти от територията ще бъде организирано с оглед осигуряване на равен достъп на всички бенефициенти и насърчаване включването на по-слабо представените и/или по-изолирани групи, като процесът и постигнатите резултати ще се наблюдават чрез индикаторите за мониторинг.</p>
10.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):	

При разработването на Стратегията за местно развитие на МИГ е взето под внимание съществуващото ниво на екологично натоварване на природните елементи на територията (почви, вода, въздух) и чрез мерките се цели запазване и евентуално намаляване, а не увеличаване на степента на екологична натовареност на компонентите на природната среда. Отчитайки това, Стратегията за местно развитие си поставя за цел подобряване качеството на живот на територията на МИГ като стъпва на едно интегрирано разбиране за качество на живот, базирано на концепцията за устойчиво развитие и отразено в палитрата на приоритетите и специфичните цели на стратегията. Предвидените в СМР мерки са насочени към насърчаване на икономическото развитие на територията от една страна, но и насърчаване опазването на околната среда, възстановяването на природното и културно наследство и утвърждаването на местната идентичност.

В този смисъл защитата на околната среда е интегрирана в Стратегията за местно развитие чрез въвеждането на общи изисквания и планирането на директни интервенции.

10.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността:

Заложените цели в Стратегията за местно развитие са изведени на база на съществуващата ситуация и очакванията на местните общности по отношение на развитието на територията на МИГ. Чрез Стратегията за ВОМР се търси едновременно и развитие, и растеж – развитие, изразено в качествени промени в структурата на икономиката, живота на местното население, инфраструктурата, имиджа на територията, и растеж – количествени изменения по отношение на заетост, доходи, продукти, добавена стойност и т.н. Паралелно с търсения баланс между качествените и количествени промени, прилагайки настоящата Стратегия, местните общности от района на действие на МИГ са изправени пред предизвикателството да балансират икономическото развитие с екологичните и социалните потребности и да обмислят и успешно реализират дългосрочния потенциал на територията. Едно от основните предизвикателства на местния контекст свързано с нарастващата безработица и небалансирания пазар на труда намира отговор в стратегията чрез по-силно фокусиране върху инвестиции, водещи до повече работни места, както и подкрепа за нови форми на социални предприятия.

10.4. Съответствие с програмите на Структурните фондове:

Прилагането на многофондово финансиране в стратегията за ВОМР на местната инициативна група изисква съгласуване и координация между основния фонд – ЕЗФРСР и предвидените мерки и дейности, финансирани от допълващия Европейски социален фонд. Координацията между фондовете може да осигури възможност на стратегията за местно развитие да прилага по-интегриран холистичен подход и да разшири своя обхват, за да се справи с различни видове проблеми. Ключова отличителна черта на многофондовата стратегия е, че тя може да адресира разнородни предизвикателства и различни местни политики, чрез комбинация от мерки, които от една страна се фокусират върху бизнес и инфраструктура, а от друга - предвиждат интервенции за създаване на нови работни места, подобряване на човешкия капитал и развитие на иновативни социални услуги.

Стратегията се фокусира върху три основни стълба: развитие на селските райони, което се финансира от ЕЗФРСР, социално приобщаване и активизиране на пазара на труда, което се финансира от ЕСФ и национално съфинансиране, както и развитие на местна идентичност, което се финансира от комбинация от мерки, финансирани от ЕСФ и ЕЗФРСР.

Обща справка за територията на МИГ:

МИГ „Лясковец - Стражица” е разположена в Северен централен район и заема част от Дунавската хълмиста равнина и Предбалкана в границите на общините Лясковец и Стражица. В източна посока територията на МИГ граничи с общините Попово и Антоново, които са част от област Търговище. На юг територията на МИГ граничи с община Златарица. На север територията на МИГ граничи с община Бяла, която е в състава на общините от област Русе. На запад територията на МИГ граничи с общините Велико Търново и Горна Оряховица, а така също и в една съвсем малка гранична част с община Полски Тръмбеш.

Територията на МИГ е съставена от общините Лясковец и Стражица.

Община Стражица е разположена върху площ от 508 км² в североизточната част на област Велико Търново.

Община Лясковец е разположена върху площ от 177,4 км² в Централна България, в подножието на Централна Стара планина. И двете общини се намират в Северен централен район за планиране. Балансът на територията на община Лясковец показва степен на урбанизация над средната за страната. Основният дял от територията на общината - приблизително $\frac{3}{4}$, е зает от земеделски територии, което съчетано с почвените и климатични условия в общината е предпоставка за развитие на селското стопанство. Урбанизираните територии са 10,5%. Делът на земеделските територии в общината е с 5,7 процентни пункта по-висок от средния за страната и 10,4 от средния за областта. Същевременно делът на горските площи е значително по-нисък от средния за областта и за страната.

Балансът на територията на община Стражица има следната структура: 67.1% земеделски фонд, 24.8% горски, 6.2% урбанизирани територии, 1.2% водни течения и водни площи, 0.05 за добив на полезни изкопаеми и 0.07% за транспортни нужди. Преобладаващият дял на земеделския фонд предполага икономическа специализация на общината в аграрния сектор, чиято характеристика се потвърждава и от представените по-долу данни за местната икономика, утвърждавайки сектора като втори по значимост за развитието на територията следат този на промишлеността.

Общата площ на територията на МИГ е 685.4 км. Районът се характеризира със специфична флора и фауна, с редки и изчезващи видове, включени в червената книга на България и голямо разнообразие от ценни лечебни растения. Запазени са естествени гори от дъб. В някои землища има запазени вековни дървета. Богато разнообразие от животински видове обитават обхваната територия.

В обхваната територия са определени 5 защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Защитените територии в територията на МИГ са 5. Две от защитените територии - Старата река и Река Янтра попадат в двете общини, две територии - Златаришка река и Лесопарка обхващат само част от територията на община Лясковец и една от защитените територии „Железарци” е разположена на територията на община Стражица. Общата площ на защитените територии е около 13400 ха.

Територията на МИГ разполага с богато културно-историческо наследство. Селското стопанство е много добре развито поради изключително благоприятните почвено-климатични условия в сферата на зеленчукопроизводството, лозарството и винарството.

Развитите отрасли в местната икономика са в сферата на промишлеността - машиностроене, хранително-вкусова, текстилна промишленост, производство на хартия и картон и изделия за дома - радиатори, камини, отоплителни инсталации. Важно значение за развитието на територията играе и земеделието и отраслите, свързани с преработка на продукти от селското стопанство - млекопреработваща промишленост, винопроизводство, хлебопроизводство и месопреработка.

Разпределението на промишленото производство по населени места е крайно неравномерно. Фирмите са съсредоточени предимно в градовете. Има няколко малки предприятия и преработвателни предприятия от хранително – вкусовия сектор, които функционират по селата. В останалите населени места индустриалния бизнес има символично значение и почти навсякъде регистрира спад в относителния си дял.

На територията на МИГ преобладават микропредприятията с нает персонал до 10 човека с основна дейност в сферата на търговията, услугите и традиционните производства.

Със своята действаща икономика от над 400 предприятия и фирми, МИГ-територията се характеризира с балансирано развитие на промишленост и селско стопанство. Запазена е и тенденция към възстановяване на отрасловата структура, обособена в четири основни подотрасъла: машиностроене, хранително-вкусова промишленост, шивашка промишленост и преработвателна промишленост.

Промислените фирми са с решаваща роля за осигуряването на работни места, ограничаването на миграцията на населението и устойчивото развитие на територията сравнително по-ниско е равнището на доходите на територията на МИГ спрямо средното за Страната. Запазват се стойности на основните икономически показатели по-ниски от средното за Страната. Все още се развиват отрасли, които се характеризират предимно с по-ниски нива на заплащане.

Населените места в община Лясковец са разположени в близост основни комуникационни оси от национално значение, като в същото време нито едно от тях не е изложено пряко на шумово замърсяване или замърсяване на въздуха от преминаващия транспортен поток.

Транспортната инфраструктура и качеството на предоставяните от нея услуги, в т.ч. достъпността до населените места, производствените зони и местата за отдих и туризъм е ключов фактор за социалното, културно, икономическо развитие и сближаване на районите.

На територията на МИГ има средна изграденост на социалните услуги, насочени основно към ключови целеви групи – от възрастни хора, деца и семейства в риск, хора с увреждания. Предвид регистрираните устойчиви тенденции за намаляване и застаряване на населението на двете общини, съставляващи територията на МИГ, както и приоритетите на социалната политика за насърчаване на социалното включване, особен интерес представляват възможностите за развитие на иновативни услуги в общността, насочени към нуждите навъзрастни хора, вкл. самотно живеещи извън общинския център и младежи и лица в трудоспособна възраст, живеещи в малките населени места. Работещите в областта на социалните услуги центрове и неправителствени организации активно работят в посока трудова заетост и социално включване на хора с увреждания. Подходящо е развитието на мобилни услуги за предоставяне на социална подкрепа, помощ в домакинството, здравна и медицинска грижа, осигуряване на трудо- и арт текрепарация, като форми за подкрепена заетост. Една от сериозните нужди в областта на социалните услуги е развитието на иновативни форми за активно включване на хората в неравностойно положение, както и развитие на подкрепящи форми на трудова заетост и социално включване на хора с увреждания.

На територията на МИГ има частично покриваща нуждите на населението здравна система. Жителите в община Лясковец поради близките си транспортни връзки получават по-качествено здравеопазване. Основният проблем на здравната система и предоставянето на здравни услуги в община Стражица е липсата на достатъчен брой общо практикуващи лекари, които да осигурят постоянно здравно обслужване в малките населени места. Отсъстват функциониращи лечебни заведения, които да осигуряват необходима специализирана здравна помощ.

Населението на територията на МИГ се характеризира с нарастваща тенденция към намаляване и застаряване, каквито са тенденциите и за селските райони в страната. При реализиране на Стратегията за местно развитие в периода 2011-2015г. населението на територията на МИГ е малко над 28 000 жители. Към момента е общия брой жители за територията на МИГ е 24 995

жители, за периода населението е намаляло с близо 12 на сто. Жителите са разпределени небалансирано на територията на МИГ. Общините Лясковец и Стражица имат равен брой население, като община Стражица е 3 пъти по-обширна като територия. Община Лясковец е с по-компактно население и по-малко населени места. В този смисъл, населението на територията на община Стражица е в по-неравностойно положение откъм базови услуги, застаряването на жителите и трайното обезлюдяване е с по-бързи темпове.

Запазва се тенденцията за сериозни различия в нивата на безработица в двете общини на територията на МИГ „Лясковец – Стражица”, като за община Лясковец има трайна тенденция за намаляване на безработните лица и достигане на нива по-ниски от средните за страната и областта.

Увеличава се групата на неактивните и необхванати от Бюрата по труда безработни лица, които попадат в сериозен риск от трайно изключване от трудовия пазар.

През последните години е налице несъответствие между придобитите в училище умения и наличните възможности за заетост, което намалява шансовете за заетост на българските младежи.

Приложение №2 към Стратегия за ВОМР

Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

Като основен проблем за развитие на земеделието и селското стопанство на територията на МИГ се очертават:

- липса на регламенти, правила и механизми за изкупуване на произведената продукция;
- ниските изкупни цени на произведената продукция;
- дълга пазарна верига за достигане до крайните клиенти.

Земеделските стопанства на територията на МИГ проявяват интерес, подкрепят идеята и биха работили в бъдеще за осигуряване на по-добро качество на произвежданата продукция.

Те биха модернизирали своите стопанства за да намалят разходите за дейността. Не без значение е изграждането на по-добър имидж и по-висока квалификация на работещите в земеделието като сектор.

Земеделските стопани биха работили и за повишаване качеството на извършваната работа от персонала, за по-ефективна комуникация и по-добра дистрибуция на произведената продукция.

Важно е в бъдеще стопаните да работят за по-богат асортимент на произвежданата продукция, постигането на по-висок пазарен дял и постигане на затворен цикъл на производство.

Преобладаващата част от земеделските и животновъдните стопанства, участвали в анкетата нямат интерес към коопериране и сътрудничество.

Но все пак някои имат мотивация за коопериране и сътрудничество за обмяна на опит в областта на производството, услуги по съхранение на продукция, съвместно закупуване и/или използване на дълготрайни материални активи, съвместно закупуване на производствени средства, изкупуване и пласмент на произведената продукция, преработка на продукцията и най-вече за съвместен маркетинг.

Преобладаваща част от стопанствата не смятат да увеличават капацитета на своето стопанство, смятат да го задържат или да го увеличат с до 20% през следващите 3 години.

Преобладава и незаинтересованост от страна на стопаните към развитие на неземеделски дейности, а малка част от земеделските производители се интересуват от селски туризъм, културен туризъм, производство на хранителни продукти и/или напитки, производство на текстил и/или облекло, производство на енергия и компост, развитие на местни занаятчийски дейност, търговия с хранителни продукти, транспортна и/или логистична дейност, услуги за населението и др.

На територията на МИГ преобладават микропредприятията с нает персонал до 10 човека в

сферата на преработвателната, хранително-вкусовата промишленост, услугите и търговията.

Има няколко заинтересовани фирми с персонал до 50 работници и 1 предприятие с персонал до 250 човека.

Преобладаваща част от местния бизнес осъществяват своята дейност на територията на двата общински центъра-Лясковец и Стражица. Незначителен е дела на фирмите, работещи в съставните населени места на двете общини.

Според проучените мнения, местния бизнес се подпомага в най-голяма степен от благоприятния пазар и от дейностите на местните власти в подкрепа на бизнеса. Предимство за бизнеса на територията на МИГ е добрата транспортна достъпност и географското положение. От значение са качеството на комуникациите и ниските разходи за персонал.

Сред основните проблеми в бизнеса е липсата на квалифицирана работна ръка и недостатъчните инвестиции на територията на МИГ и недостатъчното потребление като проблем и липсата на нов пазари и клиенти.

На територията пречка за успешно развитие на бизнеса недостатъчното осигуряване/ участие на бизнеса с проекти и неосигуряването на финансиране на проекти.

Преобладаващата част от производствените предприятия реализират произведената продукция в национален мащаб, като малка част от продукцията е за износ.

Микропредприятията в сферата на услугите и търговията реализират ползват за реализация предимно местните и регионалния пазар.

На територията на МИГ през последните 3 години са осъществявани инвестиции за развитие на местния бизнес. Средства са вложени -собствени и по-малко кредитни за инвестиции в подмяна на износено или остаряло оборудване за своята дейност, средства за увеличаване на капацитета на фирмата и средства за подобряване на условията на труд.

Малка част от анкетираните фирми са вложали инвестиции в обучение/квалификация на работниците, в опазване на околната среда и съпътстващата инфраструктура.

Инвестиционните намерения на местния бизнес и главно на микропредприятията са свързани основно с инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към: развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги), производство или продажба на продукти, развитие на услуги във всички сектори, производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление, развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.

На територията на МИГ има активни граждански общности.

МИГ вече 7 години работи с местната общност на територията на общините Лясковец и Стражица и е създал социален капацитет и мотивирано гражданско участие. Местните общности са информирани, участват в работата на МИГ и подпомагат местното развитие.

Важен фактор за развитие на територията на МИГ привличането на инвеститори, повишаване на образованието и квалификацията на човешките ресурси, подобряването на туристическия продукт и повишаването на капацитета на местната общност за участие с проекти като важна, осигуряването на средства по Стратегията за местно развитие като определящ фактор.

Приоритетите за развитие на територията на МИГ за периода 2014-2020 г., посочени от публичния сектор са следните:

- Развитие и стимулиране на предприемачество и устойчив бизнес;
- Създаване на устойчиви и качествени работни места и насърчаване на социалното включване: 40% от анкетираните;
- Подобряване на качеството на живот чрез развитие на територията;
- Насърчаване на заетостта и мобилността на работната сила;
- Подкрепа за образованието на всички нива и обучение през целия живот;
- Разнообразяване на публичните услуги и възможностите за привличане и задържане на

младите хора.

Идентифицирано е високо ниво на практики на територията на МИГ за съвместно разработване и изпълнение на проекти между общинската администрация и граждански организации, както и за и за съвместно изпълнение на проекти между двете общински администрации, представляващо различни форми на междуобщинско сътрудничество.

Средно е нивото на подготвеност на гражданските организации/организации в сферата на културата за ефективно участие в процеса на формулиране на приоритети за социално-икономическо развитие на общината и в сферата на социалните дейности за ефективно участие в процеса на формулиране на приоритети за социално-икономическо развитие на общината.

Представителите на публичния/граждански сектор имат висок интерес за кандидатстване по ПРСР за идеи, свързани с подмяна на дограма и външна мазилка и покрив; видеонаблюдение; разнообразяване на социални услуги и подпомагане на инфраструктура за социално включване; иновативни дейности за работа с деца; продукт за винен туризъм; закупуване на техника и сценични костюми; подобряване на спортната база в училище; подобряване на училищната база и създаване и извънкласните дейности, организиране на пленери и арт-работилница; закупуване на сценични костюми; ремонтни дейности на обществени сгради; ремонт на пътна мрежа; възстановяване на водопроводна мрежа; за закупуване на носии и оборудване; изграждане на социално предприятие и ЗЖ за възрастни хора; изграждане на учебен център; модернизация на образователната среда и развитие на предучилищните заведения и др.

СИЛНИ СТРАНИ

- Добре развито селско стопанство в сферата на зърнените култури;
- Традиции и добри условия за развиване на зеленчукопроизводство и овощарство;
- Наличие на структуроопределящи за местната икономика преработвателни предприятия;
- Наличие на добри транспортни комуникации от регионално, национално и международно значение;
- Оптимизирана образователна и социална инфраструктура;
- Развита система от публични услуги, удовлетворяваща местните потребности;
- Богато културно-историческо наследство;
- Благоприятно географско положение с преминаване на стратегически транспортни коридори – пътни и ЖП;
- Благоприятни почвено-климатични условия за развитие на селското стопанство;
- Силно и устойчиво развит сектор на преработващата промишленост, с приоритетно направление;
- Равнището на безработица е около средното за страната и под средното за областта;
- Добре функционираща Местна инициативна група в партньорство с община Стражица;
- Благоприятна екологична обстановка, въпреки развитието на сектора преработваща промишленост;
- Придобит опит в усвояването на средства финансирани от оперативните програми и други източници;
- Добре развити и пазарно ориентирани машиностроене, металообработване, хранително-вкусова, текстилна промишленост, производството на хартия и картон, и на изделия за дома – радиатори, камини, отоплителни инсталации;
- Добре развит малък и среден бизнес в сектора на търговията, услугите и преработвателната промишленост;

- Наличие на свободен сграден фонд и терени на територията, подходящ за инвестиции в производства;
- Възобновяване на характерни за района производства, с нови мощности, отговарящи на изискванията на ЕС – млекопреработване, преработка, производство на вино и хляб;
- Развита мрежа от организации - клубове на пенсионера, читалища, домове и др.;
- Наличие на материална база за реализация на културни дейности във всяко населено място от общината.

СЛАБИ СТРАНИ

- Неблагоприятна демографска картина;
- Висока безработица за територията на община Стражица;
- Висок дял на неграмотните и ниско образованите лица за територията на община Стражица;
- Липса на квалифицирани кадри;
- Неподдържани хидромелиоративни системи;
- Слабо развит горски сектор;
- Недоизградена и в лошо състояние техническа инфраструктура;
- Липсва туристическа инфраструктура;
- Сравнително по-ниско равнище на доходите в общината спрямо средното за страната;
- Стойности на основните икономически показатели по-ниски от средното за страната;
- Развитие на отрасли, които се характеризират предимно с по-ниски нива на заплащане;
- Силна концентрация на икономическата активност в един сектор и зависимост на общинската икономика от малко на брой големи предприятия;
- Негативна демографска тенденция;
- Значителни различия на дела на заетите и икономически активните в общинския център и периферията;
- Устойчива тенденция на увеличаване на броя на безработните до 29 години;
- Недоизградена канализационна мрежа в населените места;
- Липса на бизнес – подкрепящи структури (бизнес център или бизнес-инкубатор) за територията на общината за подпомагане на бизнеса;
- Миграция сред специализираните кадри и млади хора;
- Липса на изградена туристическа инфраструктура, липса на организиран достъп до културно-исторически и природни места;
- Частично загубени външни пазари и редуцирано вътрешно потребление за фирмите от преработващата индустрия;
- Наличие на доста стари, но все още действащи технологии в преработвателната промишленост и опасност от срив в традиционните производства;
- Недостатъчно организиран процес за консултиране на бизнеса и гражданското общество и неизградена и недостатъчно ефективна бизнес и пазарна инфраструктура;
- Липса на предприемаческа култура сред местното население в МИГ територията;
- Тенденция на застаряване на населението и снижаване на квалификацията на работната ръка в т. ч. застаряване на хората и самодейците, поддържащи културната дейност в двете общини.

ВЪЗМОЖНОСТИ

- Разработване и изпълнение на мултифондова стратегия за местно развитие, чрез Местната инициативна група;
- Повишаване на обществения интерес към формите на алтернативен туризъм;
- Повишаване на изискванията за качество на хранителните продукти;
- Внедряване на финансови инструменти за подпомагане на малките земеделски стопанства и МСП;
- Въвеждане на по-ефективни производства на базата на иновации;
- Осигуряване на необходимия финансов ресурс от национални и международни програми за реализация на проекти на територията на общината;
- Използване на наличния финансов ресурс, вкл. През следващия планов период за подобряване на енергийната ефективност на публичния, производствения и частния сграден фонд;
- Диверсифициране на общинската икономика, вкл. чрез подкрепа за селското стопанство и развитие на икономически дейности в селата и развитие на индустриалните зони за привличане на нови инвестиционни инициативи;
- Наличие на финансиране за програми и допълващи дейности в сферата на културата, образованието, социалните услуги и човешките ресурси;
- Активизиране и оптимизиране работата на културните институции в страната чрез средищни центрове за местно развитие;
- Защита и гарантиране правата на работещите и здравословната работна среда за извършване на дейности;
- Обмен на добри практики, между регионално и международно партньорства в сферата на културата, образованието и социалната политика.
- Обогаляване на традиционни фестивали и събори, провеждани на територията на МИГ с нови събития;
- Реализиране на демонстрационни проекти за запазване на културните традиции и предаването им през поколенията;
- Обогаляване на материално-техническата база на читалищата за иновативни културни събития и услуги;
- Подкрепа за развитие на занаятите и творческите индустрии, чрез създаване на ателиета на открито и промоция на занаятите;
- Насърчаване развитието на специализирани и регионални туристически продукти, чрез използване на местните ресурси.

ЗАПЛАХИ

- Задълбочаване на миграционните процеси;
- Липса на инвестиционен интерес към общини извън градските агломерации;
- Поява на рискове от непредвидими природни и обществено-политически събития;
- Продължаване на негативните тенденции, свързани с изменение на климата;
- Влошаване на демографските характеристики и неблагоприятни миграционни процеси;
- Неблагоприятна икономическа ситуация, отразяваща се на размера на инвестиции на бизнеса и разкриването на работни места;
- Финансова невъзможност на общинските бюджети да осигуряват необходимото

съфинансиране в процеса на усвояване на структурните и европейски фондове;

- Липса на свеж паричен ресурс за реинвестиране на фирмите и липса на условия за подобряване на микроклимата в предприятията;
- Наличие на конкурентни производства, възнаграждения и социални придобивки за хората в близки до територията градове;
- Опасност от нефинансиране на планирани вече инфраструктурни проекти по европейските програми;
- Демотивация на населението и бизнеса в условията на рецесия и реална криза във финансовия, социалния, икономическия и др. сектори;
- Липса на компенсаторни механизми за справяне с последиците от настоящата финансова криза и прекратяване на инвестициите от страна на частния бизнес;
- Въведени високи изисквания от страна на Европейския съюз за качеството на продуктите;
- Липса на доверие сред обществеността в държавните институции, местната власт и гражданските организации;
- Глобалното затопляне и все повече увеличаващите се климатични промени като заплаха за развитието на земеделски дейности и продукция, природни бедствия на местно ниво.

Приложение №3 към Стратегия за ВОМР

Основни финансови ограничения:

- липсата на средства, финансовата криза и ограниченията за общинските бюджети и бизнеса, които могат да доведат до забавяне на основни дейности в обхванатите общини, допълнително влошаване на инфраструктурата, услугите и социалната сфера.

Основно географско ограничение:

- наличието на близки големи градове с повече възможности, които винаги ще бъдат притегателна сила и по-лесна възможност за местното население и младите хора да намерят там реализации, вместо в родното място.

Основни социални ограничения:

- неравностойното положение на населението в селата на обхваната територия. Съществува тенденция за обезлюдяване на малките населени места. Влошената възрастова структура на населението ще повиши необходимостта от по-адекватни и качествени социални услуги и здравеопазване на фона на масовото обедняване на населението;
- наличие на трайно безработни и изключени от трудовия пазар лица, които не са обхванати от системата за заетост, които не намират адекватна подкрепа за развитие на подходящи умения и мотивация за заетост;
- бързо нарастващ процент на застаряващо население, което има нужда от услуги за подкрепа за водене на независим живот.

Средната урбанизираност на територията на МИГ е 8.5 % което е над средната за България.

Основни ограничения в сектора на селското стопанство според анкетирани заинтересовани страни на територията на МИГ:

- На територията на МИГ преобладават растиниевъдните земеделски стопанства. Сравнително по-малък дял са животновъдните и стопанствата от смесен тип.

- Изключително ограничен е броят на стопаните, отглеждащи лозови и овощни масиви.
- Повечето земеделски производители предпочитат да се справят със собствени средства за обновяване/модернизация на земеделското стопанство.
- Основна част от земеделските и животновъдни стопанства нямат изградени ями и торища за оборски тор.
- Липса на условия и ресурси за по добро качество на произвежданата продукция, по добър имидж на стопанството, по висока квалификация на персонала, по високо качество на работа на персонала, по ефективна комуникация, по добра дистрибуторска мрежа, за въвеждане на нови технологии за производство, за по богат асортимент, за по висок пазарен дял, за затворен цикъл на производство, за въвеждане на системи за управление на качеството (ISO и др.).
- Проучените стопанства не развиват други дейности, различни от селскостопанското производство.
- Висока степен на необходимост от външна консултантска помощ на селското стопанство в следните направления и дейности: технически съвети, свързани с производството, маркетингови консултации, компютърно управление (на производствени процеси, складови дейности, доставки и др.), разработване на стратегия за управление, контрол по качеството и сертификация, изпълнение на изискванията, свързани с опазване на околната среда, информация за потенциала, риска и тенденциите на пазара, намиране на бизнес партньори, достъп до информация за различни финансови източници, разработване на проекти по Програмата за развитие на селските райони, обучение на персонала.

Основни ограничения в сектора на микропредприятията според анкетирани заинтересовани страни на територията на МИГ:

- Основен дял от местния бизнес осъществява своята дейност на територията на двата общински центъра - Лясковец и Стражица и само незначителен процент в малките населени места.
- Основно ограничение за развитие на бизнеса е липсата на квалифицирана работна ръка и недостатъчните инвестиции на територията на МИГ.
- Недостатъчното потребление като проблем и липсата на нов пазари и клиенти.
- Недостатъчното осигуряване / участие на бизнеса с проекти и неосигуряването на финансиране на проекти.
- Ниско качество на работната сила и икономика със силно изразен сезонен характер.
- Изселване на младите хора.
- Липса на възможности за финансиране на бизнеса.
- Липса на достатъчно развит туристически продукт.
- Средно качество на техническата инфраструктура.

Приложение №4 към Стратегия за ВОМР

На територията на двете общини (особено в община Стражица) живеят компактни групи от уязвими етнически малцинства – роми от различни ромски етногрупи (бургуджии, хорохане-рома, миллет, рудари, калдараши, музиканти) турци и власи. В някои от селата те представляват мнозинство от населението, а в други са голям процент.

Голямата част от тях живеят в състояние на социална изключеност, характеризиращо се с лошо ниво на образование, високи стойности на безработица, влошен здравен статус, неучастие в културния и обществен живот.

На територията на община Лясковец за последното преброяване през 2011 година като жители с турска етническа принадлежност са се определили 307 човека, с ромска принадлежност - 263 човека, с друга принадлежност - 59 човека, други които не се самоопределят – 46 човека. Като 94,7% от населението в община Лясковец се определя като принадлежащо към българската етническа група. Този дял е с 4,4 процентни пункта по-висок в сравнение със стойността за област Велико Търново и почти 10 процентни пункта по-висок от средния дял за страната. Турската и ромската етнически общности са съответно 2,4% и 2,1% от населението в общината.

На територията на община Стражица с турска етническа принадлежност са се определили 1758 човека, с ромска принадлежност са 456 човека, с друга принадлежност са 159 човека. Като 71,72% от населението в община Стражица се определя като принадлежащо към българската етническа група. Турската и ромската етнически общности са съответно 13,82% и 3,58% от населението в общината.

Това са предимно селата Добри дял, като делът на населението самоопределило се като принадлежащо към българската етническа група е 68,6% и съответно в турската и ромската – 15,2% и 15,1%, в село Асеново и Кесарево живеят 19% от представителите на ромската общност, останалата част са в град Стражица.

Особено висока е безработицата сред представителите на етническите малцинства, голяма част от които принадлежат и към групата на неактивните и немотивирани лица.

Сериозна слабост в културния живот и на двете общини е неучастието и невключването на етническите малцинства: етническият фолклор не е представен в дейността на читалищата, представители на малцинствата не са включени в читалищата и културните програми на общините (изключение прави с. Виноград). Друга сериозна слабост е отсъствието на младежки клубове и други форми на изява на младите хора в селата.

През последните години броят на населението с основно и без образование в двете общини остава високо. По-висок е неговият относителен дял в община Стражица. Въпреки че дела на населението с ниска степен на образование се очаква да намалява през следващите години, той ще остане сравнително висок. Това особено важи за малцинствените групи, където се наблюдава и тенденция на изолираност, липса на участие в културния и обществен живот на населените места. Липсата на подходящо образование и квалификация на значителна част от населението води до висока степен на безработица, особено при малцинствата. Характерно за групата на ромите е тяхното позитивно отношение към земеделските дейности.

Все още проблем е ранно напускане на училище, като проблемът се задълбочава поради периодичната миграция на част от ромските семейства в чужбина.

Рисковите фактори са първични /начин на живот, неблагоприятна околна среда и други/ и вторични /някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания/. Рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболяване.

Повишава се броя на безработните лица с намалена трудоспособност.

Бенефициенти на социалните услуги, предоставяни на територията на МИГ са най-уязвимите групи хора – лицата с увреждания, социално слаби възрастни хора, ученици със специфични

образователни потребности, деца в риск, лицата напускащи институциите.

Ниски и недостатъчни доходи – за повечето лица с увреждания основният източник на доход е пенсията за инвалидност. Липса на алтернативни форми за заетост, съобразени с хората с увреждания, задоволяващи нуждите им от битово и медицинско обслужване, социална рехабилитация, подкрепа в семейната среда чрез осигуряване на лични и социални асистенти, домашни помощници. Недостатъчен брой социални услуги в общността за хората с увреждания – дневна, почасова, мобилна, резидентна. Недостатъчна подкрепа на семействата на лицата с увреждания за социализация, развлечения, общуване и контакти за преодоляване на социалното изолация. Занижено качествено медицинско обслужване и рехабилитация. Липса на клинични пътеки за голяма част от заболяванията.

Основни уязвими групи:

- Група – деца, живеещи в семейства в неравностойно социално положение – непълни семейства /разведени родители, самотни майки, родители в чужбина/, многодетни семейства, социално слаби семейства, трайно безработни родители.

Основните фактори, които поставят в риск децата от тази неголяма група са: нисък социален статус, неграмотност сред родителите, продължителна безработица, утвърден маргинален начин на живот и етнически традиции.

- Група – деца с физически и психически увреждания, с емоционални и поведенчески затруднения и деца със специални образователни потребности.

Съвсем малка част от децата с увреждания се отглеждат в семейна среда, тъй като част от тях не са освидетелствани от ТЕЛК, а други – не приемат увреждането на детето. Незначителна част от тези деца посещават детски заведения и училища. Почти нямат никаква възможност за рехабилитация и подобряване качеството на живот.

- Рискова група - хора с увреждания. В групата на хората с увреждания могат да се обособят следните специфични групи, които имат нужда от диференцирана подкрепа. Хора с увреждания, в т. ч. хората с психични заболявания, които имат нужда от придружител, подкрепа във всекидневния живот. Основни причини за тези проблеми са изоставянето им по един или друг начин в болници, в домовете им и други; неспособност да полагат грижи за себе си и необходимост от положителни емоции.

- Хора, чакащи за настаняване в специализирани институции, за които трябва да се потърси форма за предоставяне на социални услуги в общността;

- Самотни възрастни хора с увреждания;

- Хора, за които възниква спешна нужда от предоставяне на социални услуги, поради това, че са изпаднали в критична ситуация – претърпяли бедствие, внезапно влошаване на здравословно състояние и липса на необходими документи за настаняване в специализирана институция - лична карта, ТЕЛК, здравни осигуровки и др. Особено критично е положението на лицата с психични заболявания, които нямат необходимите документи.

Хората в трудоспособна възраст с тежки увреждания и хора в надтрудоспособна възраст, които в следствие на възрастта и заболяванията са придобили увреждане, са една сложна целева група. Проблемите на тази група са свързани с възможностите за социално включване – получаване на образование, ефективен достъп до пазара на труда, качествена здравна грижа, общуване и придвижване. Голяма част от хората с увреждания имат нужда от допълнителна подкрепа извън

паричното подпомагане. Наличните социални услуги са крайно недостатъчни, защото от подкрепа се нуждаят и семействата на хора, които изискват непрекъснати грижи.